



1512

ТОХАТИН



**Primaria  
Com. Tohatin**

# **STRATEGIA**

## **DE DEZVOLTARE SOCIO-ECONOMICĂ DURABILĂ A COMUNEI TOHATIN**

**PENTRU ANII 2026 – 2031**

**TOHATIN, 2026**

# Cuprins

---

<b>Lista abrevierilor .....</b>	<b>5</b>
<b>I.Introducere. Contextul general.....</b>	<b>6</b>
1.1 Contextul elaborării Strategiei.....	6
1.2 Strategia de dezvoltare socio-economică în contextul statutului comunei Tohatin de suburbie a municipiului Chișinău .....	6
1.3 Strategia de dezvoltare socio-economică în contextul amalgamării .....	7
1.4 Necesitatea Strategiei de dezvoltare socio-economică.....	8
1.5 Corelarea cu documentele de politici publice.....	8
1.6 Procesul de elaborare a Strategiei.....	9
1.7 Rolul Strategiei în dezvoltarea comunei.....	10
1.8 Implementare, monitorizare și actualizare.....	10
<b>II. PREZENTARE GENERALĂ A COMUNITĂȚII.....</b>	<b>11</b>
2.1. Poziție geografică și limite .....	11
2.2. Atestare documentară, mărturii ale evoluției comunității .....	11
2.3. Suprafața administrativă, fondul funciar .....	12
2.4. Relieful .....	12
2.5. Capitalul natural, fondul forestier, flora și fauna.....	12
2.6. Hidrografia și hidrogeologia.....	13
2.7. Clima și aerul.....	13
2.8. Solurile și subsolurile .....	14
<b>III. DEMOGRAFIE ȘI RESURSE UMANE .....</b>	<b>15</b>
3.1. Populația și fenomene demografice .....	15
3.2. Forța de muncă.....	16
3.3. Veniturile populației .....	17
3.4. Percepția cetățenilor privind dezvoltarea umană.....	20
3.5. Analiza SWOT sectorială .....	20
<b>IV. DEZVOLTAREA ECONOMICĂ .....</b>	<b>22</b>
4.1. Întreprinderi active. Activitatea întreprinderilor. ....	22
4.2. Sectoarele de dezvoltare economică.....	22
4.3. Activitatea investițională .....	22
4.4. Percepția cetățenilor privind dezvoltarea economică locală.....	24
4.5. Analiza SWOT sectorială .....	25
4.6. Repere de bază pentru dezvoltarea economică locală .....	27
<b>V. CADRUL INFRASTRUCTURAL AL COMUNITĂȚII.....</b>	<b>28</b>
5.1. Spațiul locativ .....	28
5.2. Infrastructura comunală.....	28
5.1.1. Alimentarea cu gaze naturale.....	28
5.1.2. Alimentarea cu căldură .....	28
5.1.3. Telecomunicații .....	29
5.1.4. Rețeaua de drumuri .....	29
5.1.5. Alimentarea cu apă.....	29

5.1.6.	Canalizare .....	30
5.1.7.	Managementul deșeurilor .....	30
5.3.	Eficiența energetică .....	31
5.4.	Starea mediului și rezidența la schimbările climatice .....	31
5.5.	Infrastructura de agrement și turism .....	33
5.6.	Migrația și dezvoltarea locală .....	33
5.7.	Percepția cetățenilor privind dezvoltarea infrastructurii comunale .....	33
5.8.	Analiza SWOT sectorială .....	35
<b>VI.</b>	<b>CULTURĂ, TINERET, SPORT .....</b>	<b>37</b>
6.1.	Dezvoltarea politicilor de tineret .....	37
6.2.	Organizațiile societății civile .....	38
6.3.	Potențialul sportiv .....	38
6.4.	Percepția cetățenilor privind dezvoltarea sectorului cultură, tineret, sport .....	38
6.5.	Analiza SWOT sectorială .....	40
<b>VII.</b>	<b>ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ LOCALĂ. SERVICII PUBLICE .....</b>	<b>42</b>
7.1.	Capacitatea administrativă .....	42
7.1.	Managementul finanțelor publice locale .....	42
7.2.	Cooperarea intercomunitară .....	44
7.3.	Tehnologia informației .....	45
7.4.	Educație și cultură educațională .....	45
7.5.	Sănătate și servicii medicale .....	46
7.6.	Asistența socială .....	46
7.7.	Siguranță și ordine publică .....	47
7.8.	Serviciile de transport public .....	48
7.9.	Percepția cetățenilor privind dezvoltarea serviciilor publice .....	48
7.10.	Analiza SWOT sectorială .....	49
<b>VIII.</b>	<b>Cadrul strategic .....</b>	<b>52</b>
8.1.	Viziunea strategică a comunei Tohatin .....	52
8.2.	Misiunea autorităților publice din comuna Tohatin .....	52
8.3.	Principiile de bază pentru implementarea Strategiei de dezvoltare .....	52
8.4.	Arborele problemelor .....	53
8.5.	Direcțiile strategice de dezvoltare a comunității .....	54
8.6.	Arborele obiectivelor .....	55
8.7.	Măsurile de sprijin/prioritățile de dezvoltare a comunității .....	56
<b>IX.</b>	<b>Monitorizarea STRATEGIEI .....</b>	<b>57</b>
9.1.	Cadrul instituțional de monitorizare .....	57
9.2.	Raportarea și indicatorii de monitorizare .....	58
<b>X.</b>	<b>Analiza riscurilor .....</b>	<b>59</b>
<b>XI.</b>	<b>Planul de activități PENTRU REALIZAREA STRATEGIEI DE DEZVOLGTARE SOCIO-ECONOMICĂ A COMUNEI TOHATIN pentru anii 2026-2031 .....</b>	<b>61</b>
<b>Anexe.....</b>	<b>.....</b>	<b>98</b>
	<i>Figura 1. Datele demografice și sociale ale comunei Tohatin .....</i>	<i>98</i>
	<i>Figura 2. Economia locală a comunei Tohatin.....</i>	<i>99</i>

<i>Figura 3. Infrastructura și utilitățile comunei Tohatin</i> .....	100
<i>Figura 4. Serviciile publice și activitățile comunitare în comuna Tohatin</i> .....	100
<i>Figura 5. Capacitatea administrativă și finanțele locale ale comunei Tohatin</i> .....	102
<i>Indicatori de performanță pentru principalele cheltuieli ale APL</i> .....	103
<i>Surse deschise consultate</i> .....	104

## LISTA ABREVIERILOR



Abreviere	Denumire completă
AEE	Agenția pentru Eficiență Energetică din Republica Moldova
AGPI	Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală
ADR	Agenția de Dezvoltare Regională
APL	Administrația Publică Locală
ASP	Agenția Servicii Publice
BNS	Biroul Național de Statistică
CIPS	Comisia pentru Implementarea Planului Strategic
CMF	Centrul Medicilor de Familie
CNED	Instituția Publică Centrul Național pentru Energie Durabilă
CO	Monoxid de carbon
CS	Centrul de Sănătate
DS	Direcție strategică
EQIP	Proiectul Îmbunătățirea Calității Educației
FEE	Fondul pentru Eficiență Energetică din Moldova
FEN	Fondul Ecologic Național
FNDRL	Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală
FNDAMR	Fondul Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural
FRN	Fondul Rutier Național
GAL	Grup de Acțiune Locală
GȚ	Gospodărie Țărăneasă
IET	Instituție de Educație Timpurie
IMM	Întreprinderi mici și mijlocii
IP	Inspectorat de Poliție
IT	Tehnologia informației
LED	Diodă emițătoare de lumină
LEADER	Program / abordare de dezvoltare rurală locală
MEC	Ministerul Educației și Cercetării
NO <sub>2</sub>	Dioxid de azot
O.S.	Obiectiv specific
ODA	Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului
OMF	Oficiul Medicilor de Familie
ONDRL	Oficiul Național de Dezvoltare Regională și Locală
ONG	Organizații neguvernamentale
PPP	Parteneriat Public-Privat
RDC	Regiunea de Dezvoltare Centru
RM	Republica Moldova
RPL	Recensământul Populației și Locuințelor
SA	Societate pe Acțiuni
SRL	Societate cu Răspundere Limitată
SWOT	Puncte tari, puncte slabe, oportunități și amenințări
TVA	Taxa pe valoarea adăugată
UE	Uniunea Europeană
UNICEF	Fondul Națiunilor Unite pentru Copii
UN Women	Entitatea Națiunilor Unite pentru Egalitatea de Gen și Abilitarea Femeilor.
USAID	Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională



### 1.1 Contextul elaborării Strategiei

Strategia de dezvoltare socio-economică a comunei Tohatin pentru anii 2026-2031 reprezintă documentul principal de planificare strategică la nivel local. Aceasta stabilește direcțiile prioritare de dezvoltare ale comunei pentru următorii cinci ani și oferă un cadru coerent pentru orientarea investițiilor, modernizarea infrastructurii, îmbunătățirea serviciilor publice, consolidarea capacității administrative și creșterea calității vieții locuitorilor.

Elaborarea Strategiei are loc într-un context în care localitățile din Republica Moldova sunt chemate să își planifice dezvoltarea în concordanță cu prioritățile naționale, regionale și locale. *Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”* pune accent pe creșterea calității vieții, dezvoltarea economică durabilă, servicii publice mai bune, infrastructură modernizată, protecția mediului și consolidarea instituțiilor publice. La nivel regional, *Strategia națională de dezvoltare regională a Republicii Moldova pentru anii 2022-2028* urmărește reducerea disparităților teritoriale, creșterea competitivității regiunilor și îmbunătățirea accesului populației la servicii și infrastructură.

Comuna Tohatin este parte componentă a municipiului Chișinău și are un profil rural-suburban, fiind situată în zona de influență directă a capitalei. Comuna include localitățile Tohatin, Cheltuitori și Buneț. Această poziționare oferă avantaje importante, cum ar fi accesul mai facil la piața muncii, servicii, instituții educaționale, piețe de desfacere și parteneri de dezvoltare. În același timp, apropierea de municipiul Chișinău generează presiuni asupra infrastructurii locale, fondului locativ, mobilității, mediului, serviciilor comunale și capacității administrative a APL.

În contextul elaborării Strategiei de dezvoltare socio-economică a comunei Tohatin pentru perioada 2026-2031, trebuie luat în calcul faptul că, la nivel național și local, este discutat procesul de amalgamare voluntară a unităților administrativ-teritoriale. Acesta poate presupune unirea benevolă a două sau mai multor primării, cu scopul de a consolida capacitatea administrativă, de a îmbunătăți prestarea serviciilor publice și de a crește accesul la proiecte și finanțări.

### 1.2 Strategia de dezvoltare socio-economică în contextul statutului comunei Tohatin de suburbie a municipiului Chișinău

Statutul comunei Tohatin de localitate aflată în proximitatea imediată a municipiului Chișinău constituie un element strategic important pentru dezvoltarea sa pe termen mediu și lung. Această poziționare oferă comunei oportunități semnificative, dar generează, în același timp, presiuni sociale, economice, urbanistice și de mediu. Tohatin nu poate fi privit doar ca o localitate rurală tradițională și nici doar ca o extensie rezidențială a capitalei. Comuna se află într-un proces de transformare suburbană, în care trebuie armonizate identitatea locală, nevoile locuitorilor existenți, așteptările noilor rezidenți și oportunitățile create de apropierea de cel mai mare centru urban al țării.

Proximitatea față de Chișinău oferă acces la piața muncii, servicii, instituții educaționale, piețe de desfacere și fluxuri investiționale. În condițiile în care în municipiu se reduc posibilitățile de construcții individuale, localitățile comunei Tohatin devin tot mai atractive pentru familiile tinere care caută un mediu de trai mai liniștit, mai verde și mai apropiat de capitală. Această tendință poate fi valorificată prin dezvoltarea infrastructurii locale, diversificarea serviciilor publice, susținerea

inițiativelor economice și consolidarea imaginii comunei ca suburbie activă, atractivă și cu identitate proprie.

În același timp, statutul de suburbie aduce și riscuri care trebuie gestionate strategic. Migrația zilnică a forței de muncă spre municipiu, orientarea unei părți a copiilor către școlile din Chișinău, extinderea construcțiilor de blocuri locative, presiunea asupra drumurilor, rețelelor de apă și canalizare, serviciilor de salubritate, spațiilor verzi și transportului public pot afecta calitatea vieții dacă nu sunt abordate planificat. Fără o viziune clară, comuna riscă să devină o simplă „localitate-dormitor”, dependentă funcțional de capitală, fără servicii locale suficiente și fără spații comunitare adecvate.

De aceea, administrația publică locală urmează să treacă de la gestionarea problemelor curente la o viziune de dezvoltare metropolitană<sup>1</sup>, prin care comuna Tohatin să-și definească mai clar rolul în raport cu municipiul Chișinău și cu alte localități suburbane. Această viziune trebuie să includă obiective mai ambițioase privind infrastructura, serviciile educaționale, culturale, sociale și recreative. Extinderea activităților extrașcolare, culturale, sportive și comunitare pentru copii, tineri și vârstnici, precum și analiza oportunității dezvoltării unor servicii educaționale mai complexe, trebuie tratate ca investiții în capitalul uman local și în atractivitatea comunei pentru familiile tinere.

Totodată, Strategia urmează să identifice acele elemente specifice care pot diferenția comuna Tohatin de alte localități din jurul capitalei și care pot deveni puncte de atracție pentru locuitori, vizitatori, turiști de weekend și investitori. Localitățile comunei pot fi dezvoltate treptat ca spații de odihnă, recreere, agrement, activități culturale și zone verzi accesibile, păstrând echilibrul ecologic și caracterul comunitar. În acest sens, presiunile generate de apropierea de capitală trebuie transformate în oportunități de modernizare, investiții și dezvoltare locală. Aceste aspecte urmează să fie reflectate în Planul de acțiuni al Strategiei prin obiective clare, măsuri concrete, proiecte prioritare și investiții care să consolideze rolul comunei Tohatin ca suburbie modernă, verde, funcțională și competitivă.

### **1.3 Strategia de dezvoltare socio-economică în contextul amalgamării**

Pentru comuna Tohatin, acest subiect are relevanță directă, deoarece poate influența modul de organizare administrativă, planificarea investițiilor, gestionarea serviciilor publice și reprezentarea intereselor comunității. La etapa de elaborare a Strategiei erau în discuție următoarele variante de amalgamare: Tohatin cu Stăuceni; Tohatin cu Cruzești; Tohatin, Cruzești și Stăuceni; Tohatin, Cruzești, Budești, Bălțata, Cimișeni și menținerea comunei Tohatin în formula actuală. Variantele se aflau la etapa de informare, analiză și consultare publică.

Strategia rămâne necesară inclusiv în cazul în care comuna Tohatin va deveni parte a unei unități administrativ-teritoriale amalgamate. Documentul fixează problemele, resursele, prioritățile și direcțiile de dezvoltare ale comunității Tohatin. Aceste elemente nu dispar prin schimbarea cadrului administrativ, ci trebuie preluate și reprezentate în noua structură instituțională.

Prin urmare, Strategia poate servi ca instrument de continuitate pentru localitate. Ea oferă o bază argumentată pentru promovarea investițiilor necesare în infrastructură, servicii publice, economie locală, mediu, educație, cultură, tineret, sport și administrare publică. În eventualitatea amalgamării, documentul poate fi folosit pentru negocierea priorităților Tohatinului, includerea acestora în planurile noi UAT și atragerea resurselor pentru proiectele deja identificate.

---

<sup>1</sup> **Dezvoltare metropolitană** înseamnă dezvoltarea unei localități nu izolat, doar în limitele sale administrative, ci în legătură directă cu orașul mare din apropiere și cu întreaga zonă urbană din jurul acestuia.

#### **1.4 Necesitatea Strategiei de dezvoltare socio-economică**

Necesitatea elaborării Strategiei pentru perioada 2026-2031 este determinată de schimbările demografice, economice, sociale și infrastructurale care influențează dezvoltarea comunei. Datele existente indică o populație de 4.045 locuitori și o suprafață administrativă de 1.519 ha, ceea ce impune o planificare atentă a resurselor, investițiilor și serviciilor publice. În același timp, comuna se confruntă cu necesități legate de modernizarea infrastructurii rutiere, extinderea și întreținerea rețelelor edilitare, eficiența energetică, protecția mediului, dezvoltarea economică locală, serviciile educaționale, sociale, medicale, culturale și sportive.

Strategia oferă administrației publice locale un instrument de lucru pentru prioritizarea intervențiilor și pentru corelarea resurselor disponibile cu necesitățile reale ale comunității. Documentul permite trecerea de la intervenții punctuale la o abordare planificată, bazată pe obiective, măsuri, activități, indicatori și rezultate așteptate. Totodată, Strategia va putea fi utilizată pentru fundamentarea cererilor de finanțare către bugetul municipal, bugetul de stat, fondurile naționale, programele regionale, donatori și alți parteneri de dezvoltare.

#### **1.5 Corelarea cu documentele de politici publice**

Strategia de dezvoltare socio-economică a comunei Tohatin pentru anii 2026-2031 este corelată cu documentele de politici publice care orientează dezvoltarea Republicii Moldova, a regiunilor și a municipiului Chișinău. Această corelare permite ca prioritățile comunei să fie susținute prin programe naționale, fonduri publice, proiecte regionale și parteneriate cu instituții publice sau donatori.

Documentul de referință principal este *Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”*. Prioritățile acesteia se reflectă în direcțiile strategice ale comunei Tohatin prin acțiuni privind modernizarea infrastructurii, creșterea calității serviciilor publice, protecția mediului, buna guvernare, dezvoltarea economică locală și creșterea calității vieții. Pentru Tohatin, aceste obiective sunt importante deoarece comuna se află în zona de influență directă a municipiului Chișinău, iar dezvoltarea sa depinde de capacitatea APL de a răspunde presiunilor legate de mobilitate, utilități, fond locativ, mediu și servicii comunale.

Strategia este corelată cu *Strategia de reformă a administrației publice pentru anii 2023-2030*. La nivel local, aceasta presupune consolidarea capacității Primăriei și a Consiliului local de a planifica investiții, de a gestiona resursele publice, de a atrage finanțări și de a comunica transparent cu locuitorii. Pentru comuna Tohatin, modernizarea administrației locale trebuie să includă digitalizarea proceselor interne, evidența mai bună a patrimoniului public, consultarea cetățenilor, raportarea periodică a progresului și pregătirea proiectelor investiționale pe bază de date clare.

În domeniul economic, Strategia comunei Tohatin se raportează la *Strategia națională de dezvoltare economică 2030*, la *Strategia națională de dezvoltare agricolă și rurală 2023–2030*, la *Programul „Smart Moldova” 2024-2027* și la *Programul național de dezvoltare industrială 2024–2028*. Aceste documente susțin dezvoltarea antreprenoriatului, crearea locurilor de muncă, diversificarea economiei locale și atragerea investițiilor. Pentru Tohatin, poziționarea lângă Chișinău oferă acces la piețe, servicii, forță de muncă și parteneri economici. Strategia locală trebuie să valorifice acest avantaj prin susținerea IMM-urilor, dezvoltarea serviciilor locale, utilizarea eficientă a terenurilor, sprijinirea activităților agricole și non-agricole și crearea unui mediu favorabil investițiilor mici și mijlocii.

În domeniul infrastructurii și transportului, Strategia se corelează cu *Strategia de Mobilitate 2030* și cu prioritățile municipale privind conectivitatea suburbană. Pentru comuna Tohatin sunt relevante modernizarea drumurilor locale, întreținerea rețelei stradale, siguranța pietonilor, dezvoltarea trotuarelor, accesul către instituțiile publice și îmbunătățirea transportului public spre municipiul Chișinău și localitățile vecine. O atenție specială trebuie acordată legăturii dintre satele Tohatin, Cheltuitori și Buneț, precum și accesului copiilor, persoanelor în vârstă și persoanelor cu mobilitate redusă la servicii publice.

În domeniul utilităților publice, Strategia este corelată cu *Strategia de alimentare cu apă și sanitație pentru anii 2014-2030* și cu *Programul național „Satul European” 2024-2028*. Pentru Tohatin, acestea oferă un cadru de planificare și finanțare pentru extinderea și modernizarea rețelelor de apă, canalizare, iluminat public, eficiență energetică, management al deșeurilor și reabilitarea clădirilor publice. Includerea acestor priorități în Strategia locală crește șansele comunei de a pregăti proiecte eligibile și bine argumentate pentru finanțare din surse naționale, municipale sau externe.

Strategia comunei Tohatin se corelează și cu *Strategia de mediu pentru anii 2024–2030*. Această legătură este necesară pentru protecția solurilor, pădurilor, spațiilor verzi, surselor de apă și pentru reducerea poluării. Comuna are un profil rural-suburban, cu terenuri agricole, zone forestiere și spații rezidențiale în extindere. Dezvoltarea locală trebuie să evite degradarea mediului și să includă măsuri de eficiență energetică, gestionare corectă a deșeurilor, protecție a apelor, întreținere a spațiilor verzi și adaptare la schimbările climatice.

În domeniul capitalului uman, Strategia se raportează la documentele naționale *„Educație 2030”*, *„Tineret 2030”*, *„Sport 2030”*, *Programul privind îmbătrânirea activă și sănătoasă 2023-2027* și *Programul Diaspora 2024-2028*. Aceste documente susțin dezvoltarea serviciilor educaționale, culturale, sportive și sociale, precum și implicarea tinerilor, persoanelor în vârstă, grupurilor vulnerabile și diasporei. Pentru Tohatin, prioritățile locale trebuie să includă servicii comunitare mai accesibile, activități pentru tineri, spații pentru sport și agrement, susținerea inițiativelor civice și implicarea cetățenilor plecați peste hotare în proiectele de dezvoltare ale comunei.

La nivel regional și municipal, Strategia comunei Tohatin este corelată cu *Strategia națională de dezvoltare regională 2022–2028* și cu *Programul Operațional Regional al municipiului Chișinău 2026-2028*. Această corelare este esențială deoarece Tohatin face parte din spațiul funcțional al capitalei. Proiectele locale trebuie planificate împreună cu prioritățile municipale privind infrastructura, transportul, serviciile publice, mediul, dezvoltarea economică și extinderea urbană. Astfel, comuna poate contribui la reducerea diferențelor dintre suburbii, la creșterea calității vieții și la dezvoltarea echilibrată a municipiului Chișinău.

Prin corelarea cu aceste documente, Strategia comunei Tohatin devine un instrument practic pentru planificarea investițiilor, atragerea resurselor și justificarea proiectelor locale. Ea conectează necesitățile comunității cu politicile naționale, regionale și municipale și oferă APL un cadru clar pentru dezvoltarea infrastructurii, serviciilor publice, economiei locale, mediului, administrației și participării cetățenești.

## **1.6 Procesul de elaborare a Strategiei**

Procesul de elaborare a Strategiei s-a bazat pe analiza situației existente, colectarea datelor disponibile și consultarea actorilor locali. În cadrul procesului au fost utilizate informații furnizate de Primăria comunei Tohatin, date statistice oficiale, chestionare de profil, documente de politici

publice, analize sectoriale și opinii colectate de la reprezentanți ai administrației publice locale, instituțiilor publice, mediului de afaceri, societății civile și locuitorilor comunei.

Pentru asigurarea caracterului participativ al documentului, au fost organizate consultări tematice pe principalele domenii de dezvoltare: demografie și resurse umane, infrastructură, dezvoltare economică, cultură, tineret și sport, administrație publică locală și servicii publice.

În procesul de elaborare au fost identificate principalele probleme, cauzele acestora, punctele tari, punctele slabe, oportunitățile și amenințările pentru fiecare domeniu analizat. Pe această bază au fost formulate viziunea de dezvoltare, direcțiile strategice, obiectivele specifice, măsurile de intervenție și planul de activități pentru perioada 2026-2031.

### **1.7 Rolul Strategiei în dezvoltarea comunei**

Strategia are rolul de a ghida dezvoltarea comunei Tohatin într-un mod echilibrat, realist și orientat spre rezultate. Documentul stabilește prioritățile care trebuie urmărite în următorii cinci ani și creează baza pentru luarea deciziilor privind investițiile publice, dezvoltarea infrastructurii, extinderea serviciilor, protecția mediului, susținerea activităților economice și implicarea cetățenilor în viața comunității.

Prin implementarea Strategiei, comuna Tohatin urmărește să valorifice avantajele poziționării sale în apropierea municipiului Chișinău, să îmbunătățească accesul locuitorilor la servicii publice de calitate, să consolideze infrastructura locală și să dezvolte un mediu comunitar mai atractiv pentru locuire, muncă, educație, cultură, sport și inițiativă civică.

### **1.8 Implementare, monitorizare și actualizare**

Implementarea Strategiei va fi responsabilitatea administrației publice locale, în colaborare cu Consiliul local, instituțiile publice, agenții economici, organizațiile societății civile, grupurile de inițiativă, cetățenii și partenerii de dezvoltare. Realizarea obiectivelor strategice va depinde de capacitatea APL de a mobiliza resurse financiare, de a promova proiecte investiționale, de a participa la programe de finanțare și de a asigura o comunicare constantă cu locuitorii comunei.

Monitorizarea implementării Strategiei va fi realizată periodic, în baza indicatorilor stabiliți în planul de acțiuni. Rezultatele monitorizării vor permite evaluarea progresului, identificarea dificultăților și ajustarea intervențiilor în funcție de schimbările apărute. Strategia va putea fi actualizată în cazul apariției unor noi oportunități de finanțare, modificări legislative, schimbări socio-economice majore sau necesități noi ale comunității.

Prin aplicarea consecventă a acestui document, comuna Tohatin își propune să devină o comunitate mai bine organizată, cu infrastructură modernizată, servicii publice mai accesibile, mediu protejat, economie locală mai activă și un nivel mai înalt de participare a cetățenilor la dezvoltarea comunității.



### 2.1. Poziție geografică și limite

Comuna Tohatin este amplasată în partea centrală a Republicii Moldova și intră în componența municipiului Chișinău, fiind situată la aproximativ 7 km de capitală. Comuna are un profil rural-suburban și include trei localități: satul Tohatin, satul Cheltuitori și satul Buneț. Adresa juridică a autorității publice locale este: mun. Chișinău, com. Tohatin, satul Tohatin, str. Ștefan cel Mare 1. Conform datelor colectate prin chestionarul de profil al localității, funcția de primar este exercitată de Sergiu Cebotaru.

Datele generale actualizate indică o populație de 4.045 locuitori și o suprafață administrativă totală de 1.519 ha. Fondul locativ este estimat la 7.119 m<sup>2</sup>. Rețeaua stradală a comunei cuprinde 110 străzi, cu o lungime totală de 54,6 km, ceea ce confirmă caracterul extins al așezării și necesitatea unei planificări coerente a infrastructurii de acces, mobilitate și servicii comunale.

Din punct de vedere geografic, satul Tohatin este amplasat parțial pe Câmpia Terasată a Nistrului Inferior și parțial pe câmpia centrală a Republicii Moldova. Coordonatele geografice indicate în chestionar sunt 47°03'45" latitudine nordică și 28°56'43" longitudine estică. Localitatea se dezvoltă într-o zonă de contact între spațiul rural și zona de influență directă a municipiului Chișinău, fapt care generează atât oportunități de creștere rezidențială și economică, cât și presiuni asupra infrastructurii locale.

Vecinii comunei sunt: la nord - comuna Hrușova; la nord-est - comuna Cruzești; la est - satul Budești; la vest - orașul Chișinău și orașul Stăuceni; la sud - satul Colonița. Accesul principal în satul Tohatin se realizează de pe traseul L455. Totodată, localitatea beneficiază de proximitatea drumului public național expres M5, segment al rutelor europene E58, E581 și E583, ceea ce consolidează legăturile de transport cu municipiul Chișinău, cu localitățile vecine și cu rețeaua rutieră națională.

### 2.2. Atestare documentară, mărturii ale evoluției comunității

Satul Tohatin este atestat documentar în perioada 1515-1525, fiind una dintre localitățile vechi din zona municipiului Chișinău. Conform Enciclopediei Moldovenești, primul document care atestă satul Tohatin datează din anul 1517. O mențiune importantă din anul 1607, referitoare la moșia Tohatin, confirmă continuitatea așezării și organizarea timpurie a proprietăților funciare.

În secolele XVII-XVIII, satul a cunoscut o dezvoltare rurală treptată, prin creșterea populației, consolidarea gospodăriilor și formarea unei vieți comunitare stabile. În secolul al XIX-lea, localitatea a fost integrată în structurile administrative ale Imperiului Rus, perioadă în care apar evidențe mai clare privind populația, gospodăriile și activitățile economice. În secolul al XX-lea, perioada sovietică a adus reorganizări administrative, dezvoltarea agriculturii, a infrastructurii și a instituțiilor locale.

După anul 1991, odată cu constituirea Republicii Moldova independente, Tohatin a evoluat ca parte a municipiului Chișinău, păstrând caracterul rural al comunității, dar fiind tot mai puternic influențat de dezvoltarea urbană a capitalei. Proximitatea Chișinăului, accesul rutier relativ bun și extinderea zonei rezidențiale au contribuit la transformarea comunei într-o localitate atractivă pentru locuire, cu necesități crescânde de modernizare a infrastructurii și a serviciilor publice.

Informațiile istorice existente menționează mai multe versiuni privind proveniența denumirii Tohatin. Unele surse o leagă de numele unui boier, altele de râulețul Tohatin sau de activitățile

legate de manufactura dohotului. Satul Cheltuitori este menționat ca așezare formată în anul 1800, iar satul Buneț ca localitate întemeiată în anul 1908. Aceste reperi confirmă evoluția treptată a comunei ca ansamblu de localități rurale cu istorii distincte, dar integrate administrativ și funcțional.

### **2.3. Suprafața administrativă, fondul funciar**

Suprafața totală a comunei Tohatin este de 1.519 ha. Potrivit datelor din chestionarul de profil al localității, fondul funciar este format din 878,72 ha de terenuri agricole și 640,28 ha de terenuri neagricole, acestea din urmă reprezentând 42,2% din suprafața totală. În cadrul terenurilor neagricole, pădurile ocupă o suprafață de 208 ha, ceea ce reprezintă o resursă naturală importantă pentru protecția mediului, recreere și echilibru ecologic.

Suprafața indicată pentru localitățile componente este de 530,7 ha, cu următoarele reperi teritoriale menționate în chestionar: Tohatin - 324,25 ha, Cheltuitori - 97,76 ha și Buneț - 141,52 ha. Aceste date trebuie utilizate în continuare în procesul de planificare urbanistică și de actualizare a documentației cadastrale, inclusiv pentru clarificarea delimitărilor dintre terenurile intravilane, terenurile agricole și alte categorii de terenuri.

Terenurile agricole constituie baza tradițională a economiei locale. Conform datelor actualizate, în structura acestora se regăsesc pășuni, care reprezintă 6,6%, precum și livezi și pepiniere pomicole, cu o pondere de 3,9%. Structura fondului funciar permite practicarea activităților agricole, dezvoltarea gospodăriilor individuale și valorificarea unor activități economice conexe, cu condiția protejării solurilor și a zonelor expuse eroziunii sau alunecărilor de teren.

### **2.4. Relieful**

Relieful comunei Tohatin este caracterizat printr-o alternanță de câmpii, coline domoale și văi, cu variații de altitudine între aproximativ 70 m și 180 m față de nivelul mării. Această structură geomorfologică oferă localității un cadru natural variat și creează condiții favorabile pentru locuire, agricultură și dezvoltare peisagistică, dar impune și o atenție sporită față de zonele vulnerabile la eroziune și alunecări de teren.

Amplasarea parțială pe Câmpia Terasată a Nistrului Inferior și parțial pe câmpia centrală a Republicii Moldova influențează modul de utilizare a terenurilor, accesibilitatea internă și dezvoltarea infrastructurii. În procesul de dezvoltare locală, relieful trebuie luat în considerare la planificarea drumurilor, rețelelor edilitare, zonelor rezidențiale, spațiilor verzi și lucrărilor de protecție a terenurilor.

### **2.5. Capitalul natural, fondul forestier, flora și fauna**

Capitalul natural al comunei Tohatin este reprezentat de terenuri agricole, zone forestiere, spații verzi, văi și elemente de cadru natural care susțin calitatea vieții și potențialul de dezvoltare durabilă. Fondul forestier însumează 208 ha și are un rol important în menținerea echilibrului ecologic, protecția solurilor, reducerea efectelor eroziunii și crearea unor zone cu valoare recreativă.

Pădurile și vegetația locală este constituită preponderent din specia salcâm. Ceea ce aduce beneficii ecologice importante pentru comuna Tohatin: protejează solurile împotriva eroziunii, rezistă bine la secetă și contribuie la îmbunătățirea fertilității solului. Totodată, salcâmul formează perdele naturale de protecție contra vântului, prafului și arșiței.

Din punct de vedere economic și peisagistic, salcâmul este valoros pentru apicultură, fiind o specie meliferă apreciată, iar lemnul său este rezistent și util în gospodărie. În perioada înfloririi, salcâmul îmbunătățește aspectul peisajului local și oferă comunei un cadru natural verde, plăcut și protector.

În zonele de luncă și de-a lungul văilor pot fi întâlnite specii adaptate la umiditate mai ridicată, inclusiv plop și salcie. Fauna locală include specii specifice zonelor de câmpie și pădure, precum iepurele de câmp, vulpea, căprioara, ariciul, cârțița, diverse rozătoare și păsări de câmp sau de pădure.

Pentru perioada de implementare a strategiei, capitalul natural trebuie valorificat prudent, prin măsuri de protecție a pădurilor, întreținere a spațiilor verzi, prevenire a degradării terenurilor și promovare a unui comportament responsabil față de mediu. Dezvoltarea localității trebuie corelată cu conservarea resurselor naturale, astfel încât extinderea rezidențială și economică să nu afecteze echilibrul ecologic al comunei.

## **2.6. Hidrografia și hidrogeologia**

Rețeaua hidrografică a comunei este modestă, însă are importanță pentru drenajul natural, pentru ecosistemele locale și pentru planificarea lucrărilor de infrastructură. Potrivit chestionarului de profil al localității, râulețul Tohatin își are începutul în izvoarele din suburbia Stăuceni, traversează teritoriul comunei Tohatin dintre satele Tohatin și Buneț și se varsă ulterior în râulețul Bălțata, pe teritoriul satului Budești. Afluenții acestuia sunt reprezentați de izvoarele de pe teritoriul comunei Tohatin.

Pe lângă cursurile de apă și izvoare, sursele descentralizate de apă rămân relevante pentru gospodărie, mai ales în zonele unde accesul la rețeaua centralizată este în proces de extindere sau modernizare. Conform estimărilor specialiștilor calitatea apelor din fântânile de mină din comună în majoritatea cazurilor (circa 90%) nu corespunde normelor sanitare și nu pot fi luate în calcul ca sursă de apă potabilă. De aceea utilizarea fântânilor și a altor surse locale trebuie însoțită de monitorizarea calității apei, curățarea periodică, protejarea zonelor de captare și informarea populației privind riscurile de poluare.

Gestionarea responsabilă a resurselor de apă este o condiție esențială pentru dezvoltarea durabilă a comunei. În perioada următoare, planificarea locală trebuie să urmărească protecția izvoarelor, prevenirea poluării apelor de suprafață și subterane, extinderea infrastructurii de alimentare cu apă și canalizare, precum și integrarea acestor măsuri în politicile de mediu și amenajare a teritoriului.

## **2.7. Clima și aerul**

Comuna Tohatin se află într-o zonă cu climă temperat-continentală, caracterizată prin veri calde și relativ secetoase, ierni moderate și variații sezoniere ale temperaturii. Conform datelor incluse în chestionarul de profil al localității, temperatura medie anuală este de aproximativ +10 - +11°C. Temperatura medie multianuală în luna ianuarie este de circa -3,5°C, iar în luna iulie de aproximativ +22,8°C.

Cantitatea anuală de precipitații este estimată la 420-480 mm. Acest nivel indică o disponibilitate moderată a umidității, dar și riscuri asociate perioadelor secetoase, mai ales pentru agricultură, spațiile verzi și gospodăriile care utilizează surse locale de apă. În același timp, ploile

torențiale pot favoriza eroziunea terenurilor, colmatarea unor rigole sau acumularea apelor pe anumite sectoare ale localității.

Pe teritoriul comunei Tohatin nu au fost realizate până în prezent cercetări sistematice privind calitatea aerului atmosferic. În general, se poate aprecia că aerul din localitățile comunei este curat în cea mai mare parte a anului, în special în satul Buneți, unde poluarea cu praf sau gaze toxice are un caracter episodic și nu reprezintă o problemă constantă.

Totuși, pe lângă calitatea aerului, trebuie menționată problema poluării acustice. Aceasta este generată în principal de zborurile aeronavelor aflate pe culoarul de aterizare spre Aeroportul Internațional Chișinău, precum și de traficul rutier de pe traseul M5 Bălți–Tiraspol, al cărui zgomot este perceput în anumite zone ale comunei. Prin urmare, pentru o evaluare obiectivă a situației de mediu, este recomandabilă inițierea unor măsurări periodice ale calității aerului și ale nivelului de zgomot în localitățile comunei.

## **2.8. Solurile și subsolurile**

Solurile reprezintă una dintre principalele resurse naturale ale comunei Tohatin. Structura fondului funciar și ponderea terenurilor agricole confirmă importanța acestora pentru gospodăriile locale, pentru activitățile agricole și pentru menținerea caracterului rural al localității. În același timp, calitatea solurilor trebuie protejată prin lucrări adecvate de întreținere, prevenirea eroziunii și utilizarea responsabilă a terenurilor.

Datele existente privind comuna Tohatin indică prezența solurilor de tip cernoziom cu potențial agricol semnificativ. Totodată, existența terenurilor erodate și a zonelor cu risc de alunecări impune includerea măsurilor de protecție a solului în planurile de dezvoltare locală. Aceste măsuri pot viza împăduriri, perdele forestiere, lucrări de prevenire a eroziunilor, controlul scurgerilor de suprafață și limitarea construcțiilor în zonele vulnerabile.

Pentru dezvoltarea socio-economică a comunei, utilizarea rațională a solurilor trebuie corelată cu extinderea infrastructurii, dezvoltarea rezidențială, protecția mediului și necesitatea păstrării terenurilor agricole productive. O abordare echilibrată va permite valorificarea potențialului funciar fără diminuarea resurselor naturale pe termen lung.



#### 3.1. Populația și fenomene demografice

Conform rezultatelor finale ale Recensământului Populației și Locuințelor 2024, diseminate de Biroul Național de Statistică, populația cu reședință obișnuită a comunei Tohatin la data de referință a recensământului, 8 aprilie 2024, constituia 4.045 persoane. Datele recensământului includ comuna Tohatin în componența sa administrativă, respectiv localitățile Tohatin, Cheltuitori și Buneți. Prin acest indicator, comuna se încadrează în categoria localităților rurale cu o populație între 2.000 și 4.999 locuitori, categorie care, potrivit BNS, concentrează o parte importantă a populației rurale a Republicii Moldova.

Structura pe sexe a populației comunei este relativ echilibrată, cu o ușoară predominare a populației feminine. Din totalul de 4.045 locuitori, 1.942 persoane sunt bărbați, iar 2.103 persoane sunt femei. Astfel, femeile reprezintă aproximativ 52,6% din populația comunei, iar bărbații 47,4%, structură apropiată de distribuția la nivel național, unde BNS constată predominarea populației feminine. Componența etnică a populației comunei Tohatin este foarte omogenă, majoritatea absolută fiind formată din populație românească/română.

Din totalul de 4.045 locuitori, 3.920 persoane sunt români, ceea ce reprezintă aproximativ 96,9% din populația comunei. Celelalte grupuri etnice au o pondere redusă: rușii – 40 persoane, 1,0%, ucrainenii – 36 persoane, 0,9%, bulgarii – 27 persoane, 0,7%, iar găgăuzii – 20 persoane, 0,5%. Comunitățile de romi și evrei sunt reprezentate simbolic, cu câte 1 persoană fiecare.

Prin urmare, structura etnică a comunei Tohatin indică o predominare clară a populației românești, în timp ce minoritățile etnice cumulate reprezintă aproximativ 3,1% din totalul populației. Această situație arată un grad redus de diversitate etnică, dar prezența mai multor grupuri minoritare confirmă existența unei componente multiculturale, chiar dacă numeric aceasta este limitată.

Comparativ cu estimările statistice curente anterioare recensământului, rezultatele RPL 2024 indică o diferență semnificativă în ceea ce privește dimensiunea reală a populației comunei. Pentru începutul anului 2024, estimările curente bazate pe seria statistică anterioară indicau o populație de aproximativ 2,3 mii persoane, în timp ce recensământul a stabilit o populație de 4.045 persoane. Această diferență trebuie interpretată în primul rând ca o corectare statistică a bazei de evidență demografică, nu ca o creștere naturală bruscă într-o perioadă scurtă. În consecință, planificarea locală pentru perioada următoare trebuie să utilizeze prioritar datele RPL 2024, întrucât acestea reflectă mai fidel populația cu reședință obișnuită în comună.

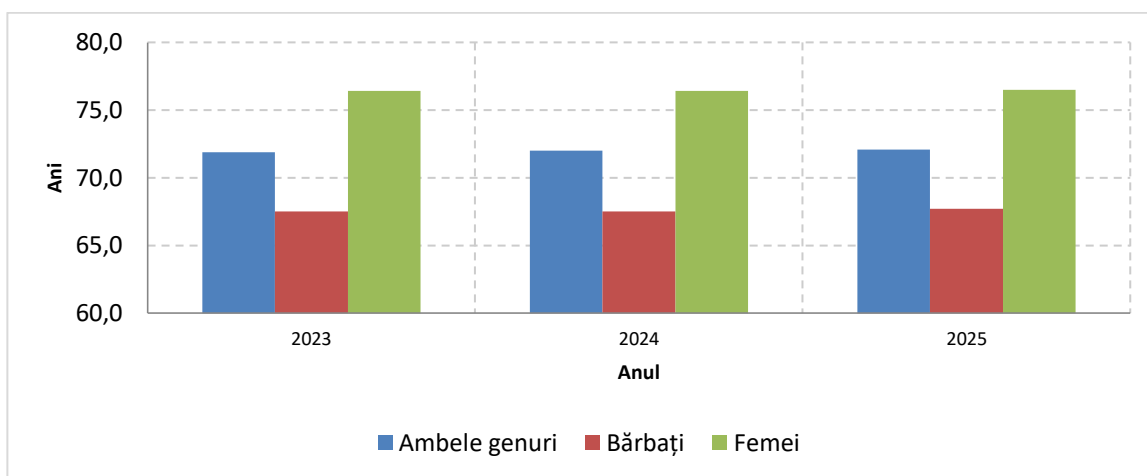
Datele privind natalitatea, mortalitatea și migrațiunea populației indică necesitatea urmăririi mai atente a dinamicii naturale și migraționale a comunei. Potrivit informațiilor completate în chestionarul de profil, numărul nașcuților a scăzut de la 32 persoane în 2021 la 17 persoane în 2022 și 2023, ajungând la 9 persoane în 2024 și la nici un nou născut în anul 2025.

În ceea ce privește mortalitatea, datele disponibile indică 28 decese în 2021 și 2022. Pentru anii 2023–2025 apar valori alternative sau parțial completate: 18 decese în 2023, 18 decese în 2024 și 19 în 2025.

Datele privind migrația sunt completate parțial. Pentru numărul persoanelor venite oficial sunt indicate 33 persoane în 2024 și 61 persoane în 2025, ceea ce poate confirma atractivitatea rezidențială a comunei Tohatin, în special în contextul proximității față de municipiul Chișinău.

Indicatorii privind durata medie a speranței de viață la naștere, completați pentru anii 2023–2025, arată o evoluție ușor pozitivă la nivelul ambelor genuri: de la 71,9 ani în 2023 la 72,0 ani în 2024 și 72,1 ani în 2025. Speranța de viață a bărbaților rămâne mai redusă, fiind de 67,5 ani în 2023 și 2024 și de 67,7 ani în 2025, în timp ce la femei indicatorul este de 76,4 ani în 2023 și 2024 și de 76,5 ani în 2025.

**Diagrama 1. Indicatorii privind durata medie a speranței de viață la naștere**



Diferența de aproximativ 8,8 ani între femei și bărbați evidențiază necesitatea unor intervenții locale de prevenire și informare în domeniul sănătății, în special pentru populația masculină și persoanele în vârstă. Aceste date justifică includerea în Strategie a unor măsuri de promovare a modului sănătos de viață, acces la servicii medicale preventive, campanii de informare privind bolile cronice și colaborare mai strânsă între APL, medicul de familie, instituțiile educaționale și organizațiile comunitare.

Totodată, este necesară monitorizarea continuă a evoluției populației, inclusiv a migrației interne, a dezvoltării rezidențiale și a structurii pe vârste, pentru a anticipa corect necesarul de servicii publice și investiții comunitare.<sup>2</sup>

### **3.2. Forța de muncă.**

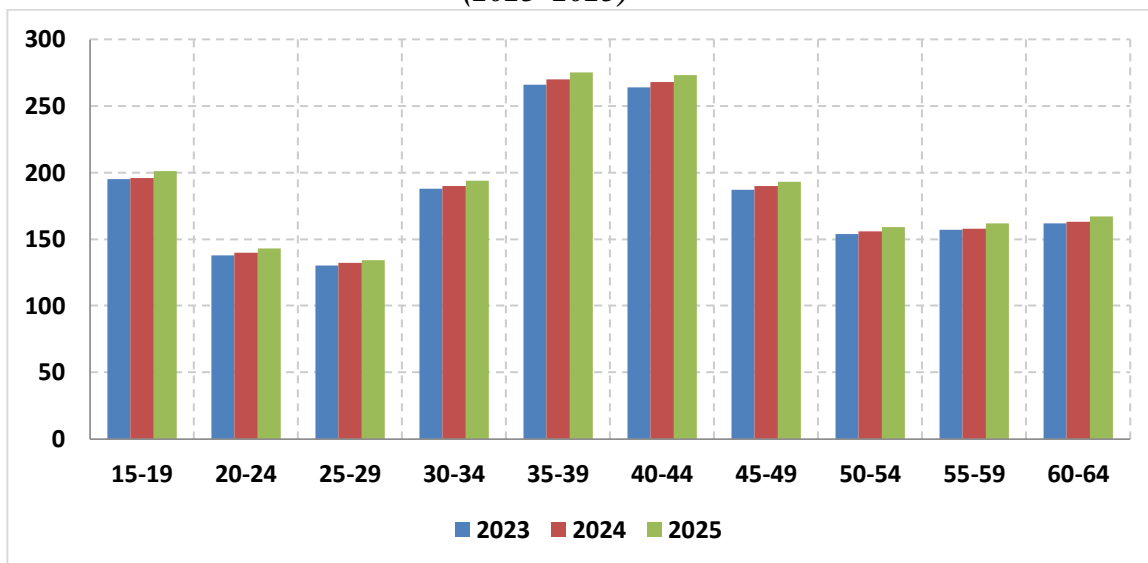
Forța de muncă a comunei Tohatin trebuie analizată în strânsă legătură cu profilul demografic al localității, poziționarea geografică și structura economiei locale. Comuna are o populație de aproximativ 4.045 locuitori și este amplasată în imediata apropiere a municipiului Chișinău, la circa 7 km de capitală, ceea ce influențează direct comportamentul ocupațional al populației. O parte importantă a persoanelor apte de muncă își poate desfășura activitatea în afara comunei, în special în municipiul Chișinău, unde oferta locurilor de muncă este mai diversificată și mai bine remunerată.

Populația economic activă a comunei Tohatin, analizată pentru grupele de vârstă 15–64 ani, înregistrează o creștere moderată în perioada 2023–2025, de la 1.841 persoane în 2023 la 1.901 persoane în 2025, ceea ce reprezintă o majorare cu 60 de persoane. Cele mai numeroase grupe sunt 35–39 ani și 40–44 ani, care depășesc 270 de persoane în 2025, indicând o concentrare importantă

<sup>2</sup> Sursa: Biroul Național de Statistică, Rezultatele finale ale Recensământului Populației și Locuințelor 2024: Distribuția populației pe localități, inclusiv anexa „Tabele privind distribuția populației pe localități”. BNS precizează că datele sunt dezagregate la nivel de localități și se referă la populația cu reședință obișnuită la data de 8 aprilie 2024.

a populației adulte mature, aflate în vârstă activă. Totodată, grupele tinere 20–24 și 25–29 ani sunt mai reduse numeric, ceea ce poate semnala fie continuarea migrației educaționale și ocupaționale spre municipiul Chișinău sau alte centre, fie o integrare încă insuficientă a tinerilor în viața economică locală.

**Diagrama 2. Dinamica populației economic active pe grupe de vârstă, comuna Tohatin (2023–2025)**



Per ansamblu, dinamica este ușor pozitivă, iar această tendință trebuie valorificată prin măsuri de dezvoltare economică locală, servicii educaționale și extrașcolare, infrastructură comunitară și oportunități pentru familiile tinere stabilite în comună.

În baza informațiilor disponibile despre structura economică a comunei, se poate constata că piața locală a muncii este relativ restrânsă și concentrată în câteva domenii. În localitate sunt înregistrați 44 de agenți economici, dintre care majoritatea activează în comerț și servicii. Comerțul cu ridicata și amănuntul, hotelurile și restaurantele concentrează 37 de agenți economici, agricultura este reprezentată de 5 agenți economici, iar transportul și comunicațiile, respectiv domeniul administrației publice/serviciilor publice, sunt reprezentate fiecare de câte 1 unitate. Această structură arată că locurile de muncă disponibile în interiorul comunei sunt generate în principal de activități comerciale, servicii de proximitate, agricultură și instituțiile publice locale.

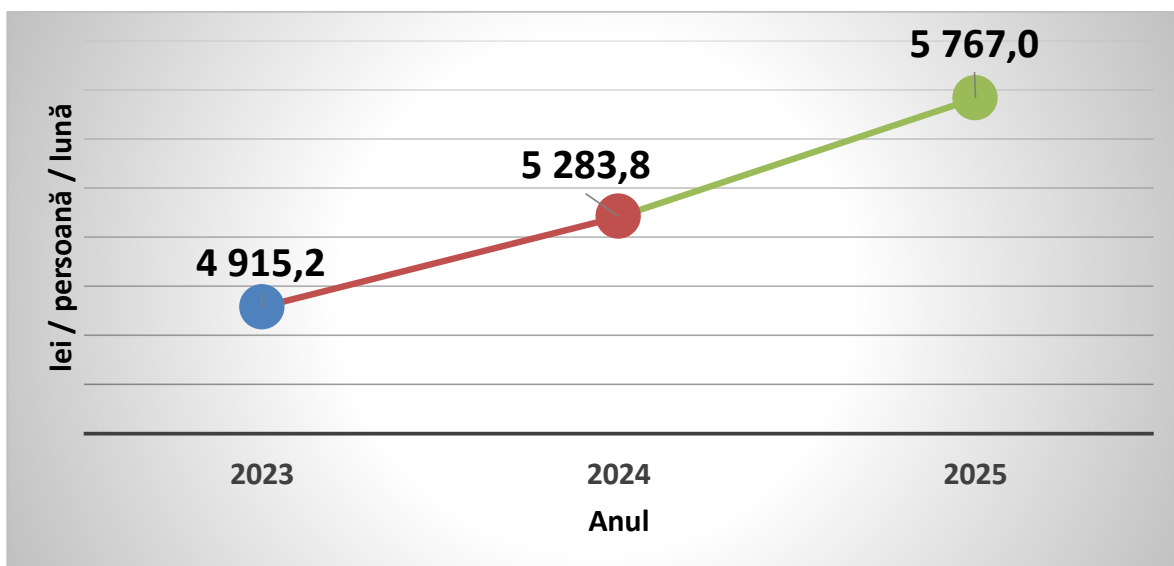
Pentru perioada următoare, comuna Tohatin are nevoie de o evidență mai clară a forței de muncă și a șomajului, prin colectarea periodică a datelor privind persoanele ocupate, șomerii înregistrați, persoanele inactive, locurile de muncă vacante și domeniile în care există cerere de personal. Totodată, dezvoltarea economică locală ar trebui orientată spre susținerea antreprenoriatului mic, atragerea investițiilor în servicii, comerț modern, activități agricole specializate și alte domenii compatibile cu poziția comunei în zona suburbană a municipiului Chișinău.

### 3.3. Veniturile populației

Analiza veniturilor populației din comuna Tohatin trebuie realizată prin raportare la contextul socio-economic al municipiului Chișinău și la tendințele naționale, întrucât datele statistice oficiale privind veniturile disponibile ale gospodăriilor nu sunt publicate de BNS la nivel de comună. Totodată, poziționarea comunei Tohatin în zona suburbană a municipiului Chișinău

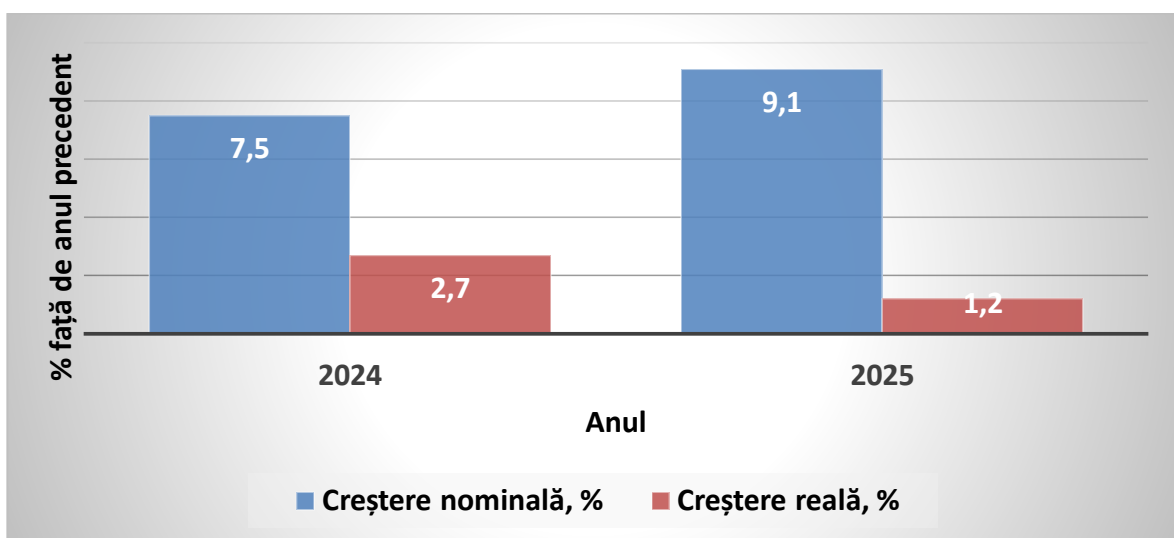
influențează direct profilul veniturilor populației, prin accesul mai facil al locuitorilor la piața muncii, servicii, transport, educație și oportunități economice din capitală.

**Diagrama 3. Veniturile disponibile medii lunare, 2023-2025**



La nivel național, veniturile disponibile ale populației au urmat o tendință de creștere în ultimii ani. Potrivit BNS, în anul 2024 veniturile disponibile ale populației au constituit, în medie, 5.283,8 lei lunar pe persoană, fiind în creștere cu 7,5% față de anul 2023; în termeni reali, ajustați la indicele prețurilor de consum, creșterea a fost de 2,7%. În anul 2025, veniturile disponibile medii lunare au crescut până la 5.767,0 lei pe persoană, cu 9,1% mai mult față de anul 2024. Ajustată la rata medie anuală a inflației de 7,8%, creșterea reală estimată a veniturilor disponibile a fost de aproximativ 1,2%. Aceste evoluții indică o majorare nominală a veniturilor, însă creșterea reală a puterii de cumpărare rămâne mai moderată, fiind influențată de evoluția prețurilor și de creșterea costurilor de consum.<sup>3</sup>

**Diagrama 4. Creșterea reală estimată a veniturilor disponibile medii lunare, 2024-2025**



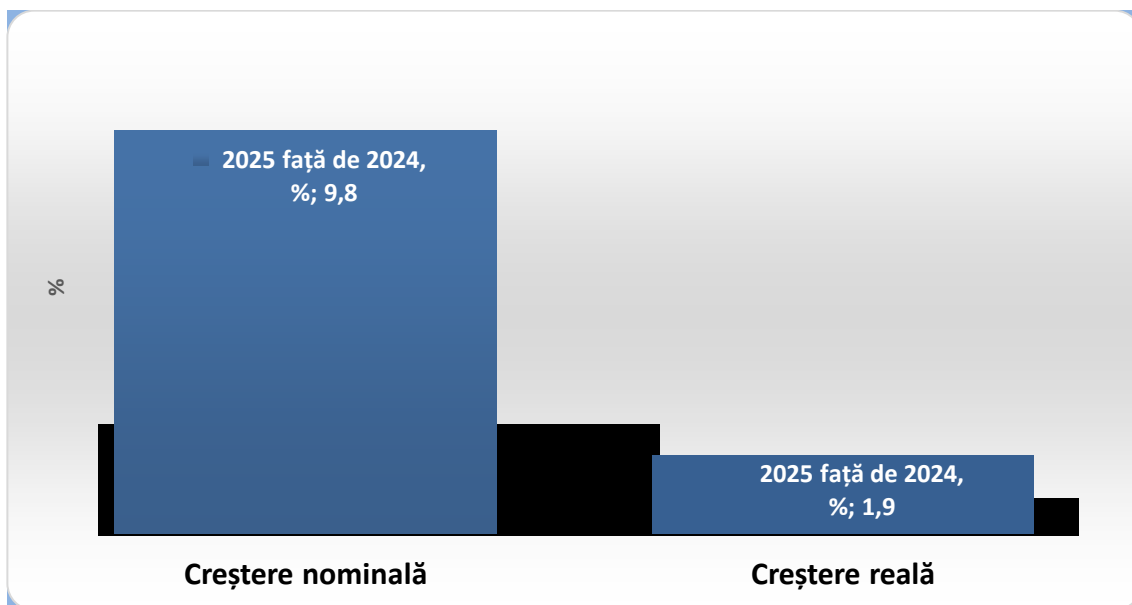
Principala sursă de venit a populației rămâne munca salariată. La nivel național, BNS arată că în anul 2025 câștigurile salariale reprezentau 55,4% din veniturile disponibile ale populației, iar

<sup>3</sup> [https://statistica.gov.md/ro/veniturile-si-cheltuielile-populatiei-in-anul-2025-9442\\_62396.html?utm\\_source=chatgpt.com](https://statistica.gov.md/ro/veniturile-si-cheltuielile-populatiei-in-anul-2025-9442_62396.html?utm_source=chatgpt.com)

prestațiile sociale constituiau a doua sursă importantă, cu o pondere de 21,5%. Această structură este relevantă și pentru comuna Tohatin, unde veniturile gospodăriilor pot fi asociate în mare măsură cu ocuparea în municipiul Chișinău, activitățile economice locale, activitatea agricolă de gospodărie, activitățile independente, pensiile, alocațiile și remitențele.

Evoluția veniturilor salariale confirmă o tendință de majorare a remunerației muncii. În anul 2025, câștigul salarial mediu lunar brut pe economie a constituit 15.472,1 lei, fiind în creștere nominală cu 9,8% față de anul 2024, iar în termeni reali cu 1,9%.

**Diagrama 5. Creștere nominală și reală a veniturilor, 2025 față de 2024**



Pentru locuitorii comunei Tohatin, această tendință este importantă deoarece o parte semnificativă a populației active poate accesa locuri de muncă în Chișinău, unde se concentrează un număr mare de angajatori, instituții publice, companii private și servicii. Totuși, nivelul efectiv al veniturilor gospodăriilor din comună poate varia considerabil în funcție de statutul ocupațional, nivelul de instruire, mobilitatea zilnică spre locul de muncă, existența persoanelor dependente în gospodărie și accesul la surse suplimentare de venit.

În același timp, creșterea veniturilor trebuie analizată împreună cu evoluția cheltuielilor populației. BNS indică faptul că în anul 2025 cheltuielile de consum ale populației au constituit, în medie, 4.995,5 lei lunar pe persoană, în creștere cu 13,3% față de anul 2024, ritm superior creșterii veniturilor disponibile. Pentru comuna Tohatin, costurile legate de alimentație, transport, utilități, educație, sănătate și întreținerea locuinței pot influența semnificativ nivelul real de trai al populației.

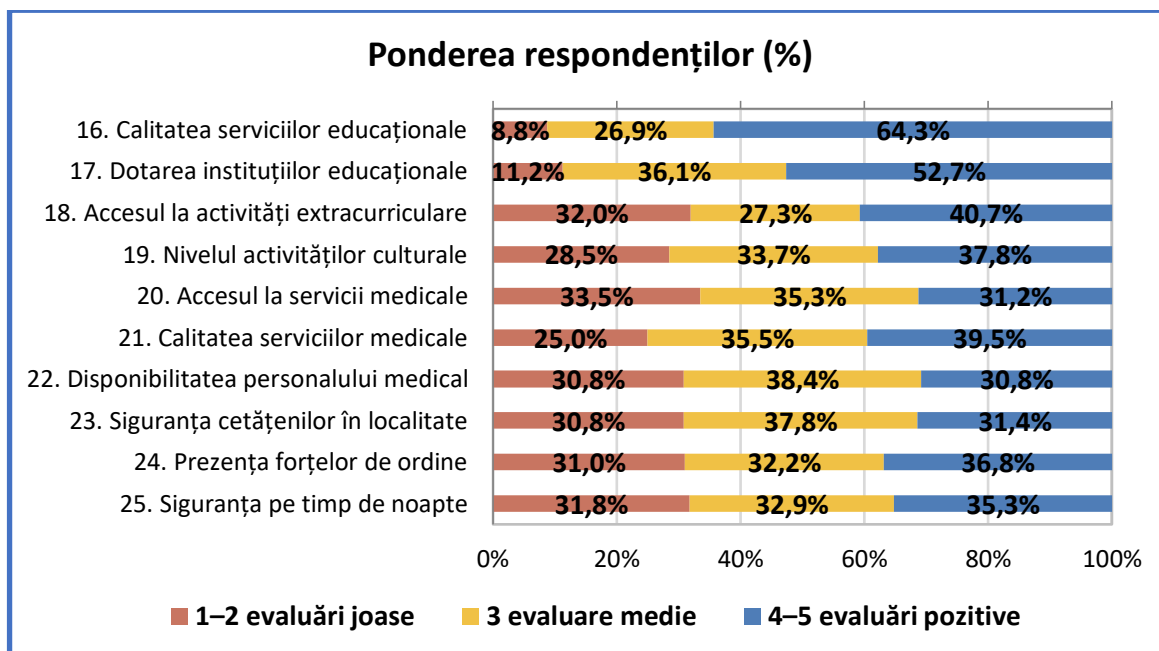
În perioada de implementare a Strategiei de dezvoltare locală, autoritatea publică locală trebuie să urmărească măsuri care pot contribui indirect la creșterea veniturilor populației: dezvoltarea infrastructurii locale, susținerea activităților economice mici și mijlocii, valorificarea potențialului de servicii și comerț local, îmbunătățirea mobilității spre municipiul Chișinău, atragerea investițiilor, facilitarea accesului la formare profesională și digitalizare, precum și sprijinirea categoriilor vulnerabile. O atenție specială trebuie acordată gospodăriilor cu venituri reduse, pentru care creșterea costurilor de consum poate diminua substanțial capacitatea de acoperire a necesităților de bază.<sup>4</sup>

<sup>4</sup> **Notă metodologică pentru strategie:** datele privind veniturile disponibile și cheltuielile populației sunt disponibile din Cercetarea Bugetelor Gospodăriilor Casnice a BNS la nivel național și pe anumite dezagregări statistice, dar nu

### 3.4. Percepția cetățenilor privind dezvoltarea umană

Percepția cetățenilor privind dezvoltarea umană în satul Tohatin are un profil mixt, cu evaluări mai favorabile pentru educație și mai rezervate pentru sănătate și siguranță comunitară. Pe ansamblul celor 10 indicatori analizați, scorul mediu este de 3.15 puncte din 5. Cea mai bună apreciere se înregistrează la 16. calitatea serviciilor educaționale, cu un scor mediu de 3.74 și 63.2% răspunsuri pozitive. Evaluările pentru dotarea instituțiilor educaționale rămân, de asemenea, relativ bune, dar indică necesitatea unor investiții continue în infrastructura educațională și în diversificarea activităților pentru copii și tineri.

Diagrama 6. Percepția cetățenilor privind dezvoltarea umană



Cele mai vulnerabile percepții sunt legate de accesul și disponibilitatea serviciilor medicale, precum și de siguranța cetățenilor, unde ponderea răspunsurilor negative sau neutre este ridicată. Indicatorul cel mai slab este 20. acces la servicii medicale, cu un scor mediu de 2.92. Acest rezultat sugerează că dezvoltarea umană trebuie abordată prin măsuri integrate: consolidarea serviciilor educaționale și culturale, extinderea oportunităților extracurriculare, îmbunătățirea accesului la servicii medicale și creșterea sentimentului de siguranță în comunitate, inclusiv pe timp de noapte.

### 3.5. Analiza SWOT sectorială

Puncte tari	Puncte slabe
Apropierea de municipiul Chișinău poate oferi acces mai bun la locuri de muncă, servicii educaționale, medicale și economice.	Posibilă dependență ridicată a populației active de locurile de muncă din afara comunei.
Existența unei populații active care poate fi implicată în inițiative locale de dezvoltare.	Migrația tinerilor către municipiul Chișinău, alte localități sau peste hotare.
Potențial de atragere a familiilor tinere datorită proximității față de capitală și caracterului rural/periurban al localității.	Îmbătrânirea treptată a populației și creșterea presiunii asupra serviciilor sociale.

direct la nivelul comunei Tohatin. Din acest motiv, analiza pentru comună utilizează indicatorii BNS disponibili la nivel național, datele RPL 2024 privind populația comunei și poziționarea teritorială a localității în zona de influență economică a municipiului Chișinău.

Existența unor persoane cu experiență profesională dobândită în municipiul Chișinău sau peste hotare.	Număr limitat de locuri de muncă disponibile nemijlocit în comună.
Posibilă diversificare a surselor de venit ale gospodăriilor: salarii, activități agricole, mici afaceri, remitențe.	Venituri inegale între gospodării și existența unor categorii vulnerabile cu venituri reduse.
Comunitate locală cu potențial de mobilizare în jurul proiectelor de dezvoltare.	Capacitate redusă de absorbție locală a forței de muncă tinere și calificate.
Existența unor categorii de populație care pot fi implicate în antreprenoriat local, servicii, agricultură sau activități non-agricole.	Lipsa sau insuficiența programelor locale de formare profesională, recalificare și orientare în carieră.
Remitențele pot reprezenta o sursă de investiții în locuințe, educație și mici afaceri.	Dependența unor gospodării de remitențe, pensii sau venituri sezoniere.
Posibil interes al populației pentru îmbunătățirea condițiilor de trai și participarea la consultări publice.	Risc de implicare redusă a tinerilor în viața comunitară și în procesele decizionale locale.
Poziționarea geografică poate favoriza naveta zilnică și conectarea la piața muncii regională.	Date statistice locale insuficient actualizate sau insuficient detaliate pentru planificare strategică.
<b>Oportunități</b>	<b>Amenințări</b>
Dezvoltarea de parteneriate cu instituții publice, agenți economici și organizații neguvernamentale pentru formare profesională și ocupare.	Continuarea migrației populației tinere și active.
Atragerea investițiilor și dezvoltarea unor activități economice locale care să genereze locuri de muncă.	Scăderea natalității și accentuarea îmbătrânirii populației.
Valorificarea proximității față de municipiul Chișinău pentru dezvoltarea serviciilor, comerțului și activităților antreprenoriale.	Creșterea vulnerabilității sociale a persoanelor în etate, a familiilor cu venituri reduse și a persoanelor fără loc de muncă stabil.
Accesarea programelor naționale și externe de susținere a ocupării, antreprenoriatului și incluziunii sociale.	Majorarea costurilor de trai poate afecta gospodăriile cu venituri mici.
Implicarea diasporei și a persoanelor revenite de peste hotare în dezvoltarea locală.	Dependența excesivă de piața muncii din municipiul Chișinău sau de migrația externă.
Dezvoltarea unor servicii sociale și educaționale adaptate nevoilor populației.	Lipsa investițiilor locale poate reduce atractivitatea comunei pentru tineri și familii tinere.
Promovarea antreprenoriatului local, inclusiv a afacerilor de familie și a activităților non-agricole.	Creșterea decalajelor sociale între gospodăriile cu venituri stabile și cele vulnerabile.
Digitalizarea serviciilor publice și accesul la instruire online pot facilita incluziunea și dezvoltarea competențelor.	Lipsa competențelor profesionale cerute pe piața muncii poate limita angajarea localnicilor.
Dezvoltarea infrastructurii locale poate contribui la menținerea și atragerea populației.	Exodul persoanelor calificate poate diminua capacitatea locală de dezvoltare.
Posibilitatea de a integra măsuri pentru tineri, familii, persoane în etate și categorii vulnerabile în strategia locală.	Presiune crescută asupra bugetului local pentru servicii sociale, dacă problemele demografice se accentuează.

**Figura 1. Datele demografice și sociale ale comunei Tohatin.**



### 4.1. Întreprinderi active. Activitatea întreprinderilor.

Economia comunei Tohatin este reprezentată preponderent de întreprinderi mici și activități economice orientate spre comerț și servicii. Conform datelor disponibile pentru anul 2025, în localitate sunt înregistrați 44 de agenți economici, dintre care 43 activează în proprietate privată, iar 1 agent economic este încadrat la proprietate publică. Structura juridică a mediului economic local arată predominarea întreprinderilor cu drept de persoană juridică, în special societăți cu răspundere limitată – 44 de unități. În același timp, în localitate sunt menționate 1 gospodărie țărăneasă, 2 activități în bază de patentă și 2 instituții/organizații neguvernamentale.

Datele disponibile arată că mediul de afaceri local este relativ concentrat și are un caracter preponderent comercial. Lipsa datelor completate privind volumul vânzărilor, numărul de angajați, profitul/pierderile și contribuțiile fiscale ale principalilor agenți economici limitează posibilitatea unei analize mai profunde a performanței economice locale. Totuși, structura existentă indică faptul că dezvoltarea economică a comunei se bazează în mare parte pe inițiativa privată, iar rolul APL poate fi orientat spre crearea condițiilor favorabile pentru extinderea activităților economice, atragerea investițiilor și valorificarea poziționării comunei în proximitatea municipiului Chișinău.

### 4.2. Sectoarele de dezvoltare economică

După tipurile de activitate, cel mai important sector economic al comunei Tohatin este comerțul cu ridicata și cu amănuntul, hotelurile și restaurantele, unde sunt înregistrați 37 de agenți economici din totalul de 44. Acest fapt confirmă orientarea economiei locale spre servicii de proximitate, consum local și activități comerciale legate de poziția comunei în apropierea municipiului Chișinău. Sectorul agricol este reprezentat de 5 agenți economici în domeniul agriculturii, silviculturii, economiei vânatului și pescuitului, ceea ce arată că agricultura rămâne prezentă, dar nu constituie sectorul dominant al economiei locale.

Alte sectoare sunt reprezentate mai modest: transportul și comunicațiile – 1 agent economic, iar domeniul administrație publică, învățământ, sănătate și asistență socială – 1 agent economic/instituție. Pentru industrie, construcții și tranzacții imobiliare nu sunt indicate întreprinderi active în datele completate, ceea ce sugerează o slabă diversificare a bazei economice locale. În același timp, apropierea de Chișinău, accesul la drumurile publice și existența unui fond funciar relativ important pot constitui premise pentru dezvoltarea unor activități complementare: servicii locale, comerț modern, logistică de scară mică, agricultură specializată, agroturism, activități meșteșugărești și servicii pentru populația aflată în creștere.

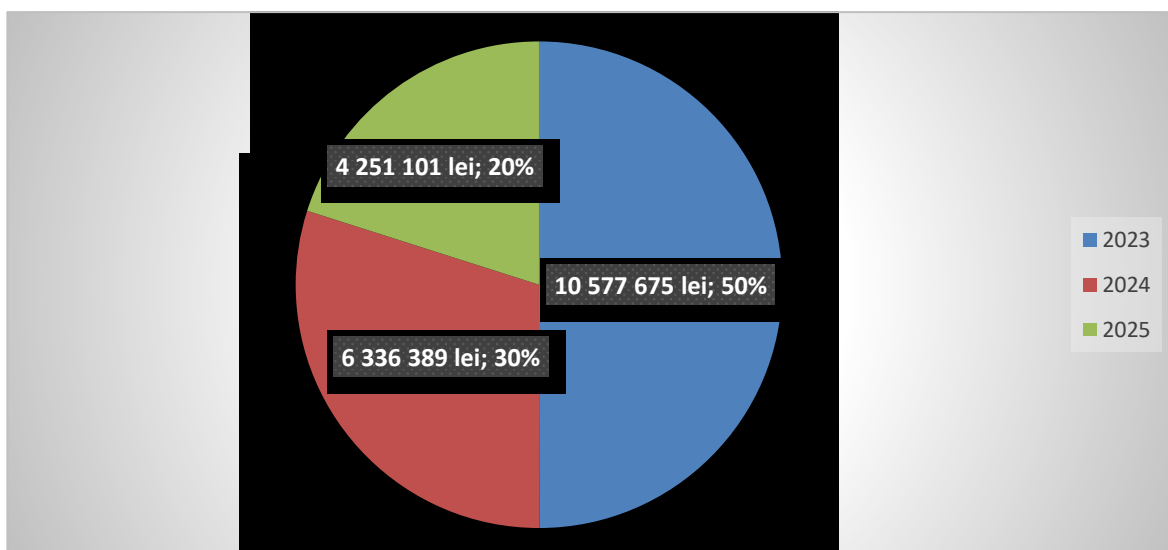
O direcție importantă de dezvoltare economică poate fi amenajarea spațiilor comerciale, crearea condițiilor pentru piețe locale, susținerea inițiativelor antreprenoriale și valorificarea terenurilor disponibile pentru activități economice compatibile cu specificul comunei. În chestionarul de evaluare a capacităților APL, activitățile privind amenajarea piețelor agricole, a spațiilor comerciale și alte măsuri necesare pentru dezvoltarea economică locală sunt menționate ca domeniu relevant al administrației publice locale.

### 4.3. Activitatea investițională

Activitatea investițională a comunei Tohatin în perioada 2023–2025 a fost orientată în principal spre infrastructura publică. Potrivit datelor APL, volumul total al cheltuielilor pentru

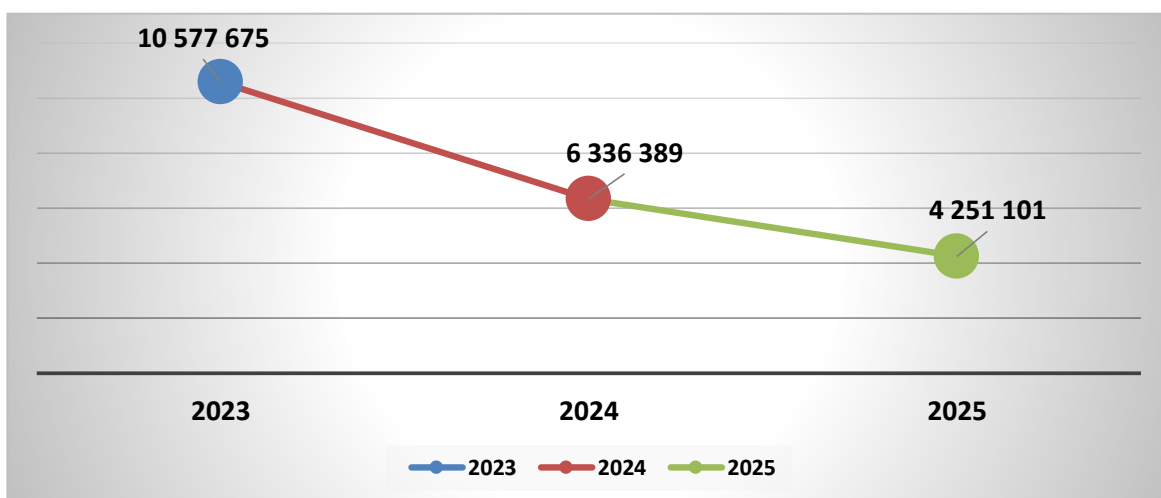
investiții capitale a constituit 10.577.675 lei în anul 2023, 6.336.389 lei în anul 2024 și 4.251.101 lei în anul 2025. Această evoluție indică o diminuare treptată a volumului investițiilor capitale în perioada analizată, însă menținerea unui nivel important al intervențiilor publice în infrastructura locală.

**Diagrama 7. Evoluția investițiilor capitale totale (lei) 2023-2025**



Cele mai mari investiții au fost direcționate spre canalizare, apeduct, transport comunitar și infrastructura gospodărească. În anul 2023, pentru canalizare au fost alocate 5.003.225 lei, pentru gospodărie/garaj 2.833.045 lei, pentru transport comunitar 1.634.738 lei, iar pentru apeduct 903.696 lei. În anul 2024, investițiile au continuat în special în canalizare, cu 3.636.504 lei, gospodărie/garaj, cu 2.185.850 lei, precum și în iluminat public, cu 237.707 lei. În anul 2025, investițiile cele mai importante au vizat apeductul, cu 2.425.845 lei, transportul comunitar, cu 1.105.476 lei, și canalizarea, cu 603.138 lei.

**Diagrama 8. Evoluția investițiilor de capital în perioada 2023-2025**



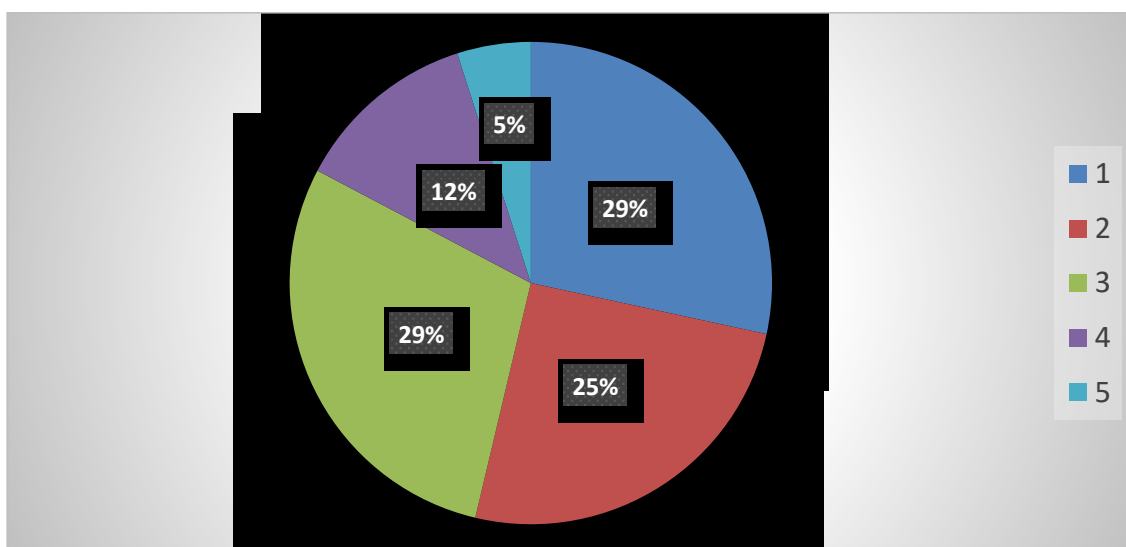
Din perspectiva dezvoltării economice, aceste investiții sunt importante deoarece infrastructura tehnico-edilitară creează condiții de bază pentru atragerea agenților economici, extinderea serviciilor locale și îmbunătățirea calității vieții. Totuși, datele din chestionar nu includ informații completate privind proiectele de finanțare elaborate, depuse, aprobate, contribuțiile locale la proiecte sau proiectele investiționale generate prin parteneriate public-private. Acest lucru arată

necesitatea consolidării evidenței investiționale și a capacității APL de a documenta mai clar portofoliul de proiecte, sursele de finanțare și rezultatele economice generate de investițiile publice.

#### 4.4. Percepția cetățenilor privind dezvoltarea economică locală

Percepția cetățenilor privind dezvoltarea economică locală indică o evaluare mai degrabă moderată și rezervată a situației economice din localitate. În baza răspunsurilor la indicatorii economici analizați, se observă că majoritatea aprecierilor se concentrează în zona scorurilor joase și medii, ceea ce sugerează că locuitorii nu percep încă un nivel suficient de consolidat al oportunităților economice locale. Cel mai sensibil aspect este legat de oportunitățile de angajare, unde majoritatea respondenților au oferit evaluări joase, de 1-2 puncte (59,3%), iar doar 10,5% au apreciat situația ca fiind bună sau foarte bună.

*Diagrama 9. Percepția cetățenilor privind infrastructura și dezvoltarea economică (1-foarte rău; 5-foarte bine)*

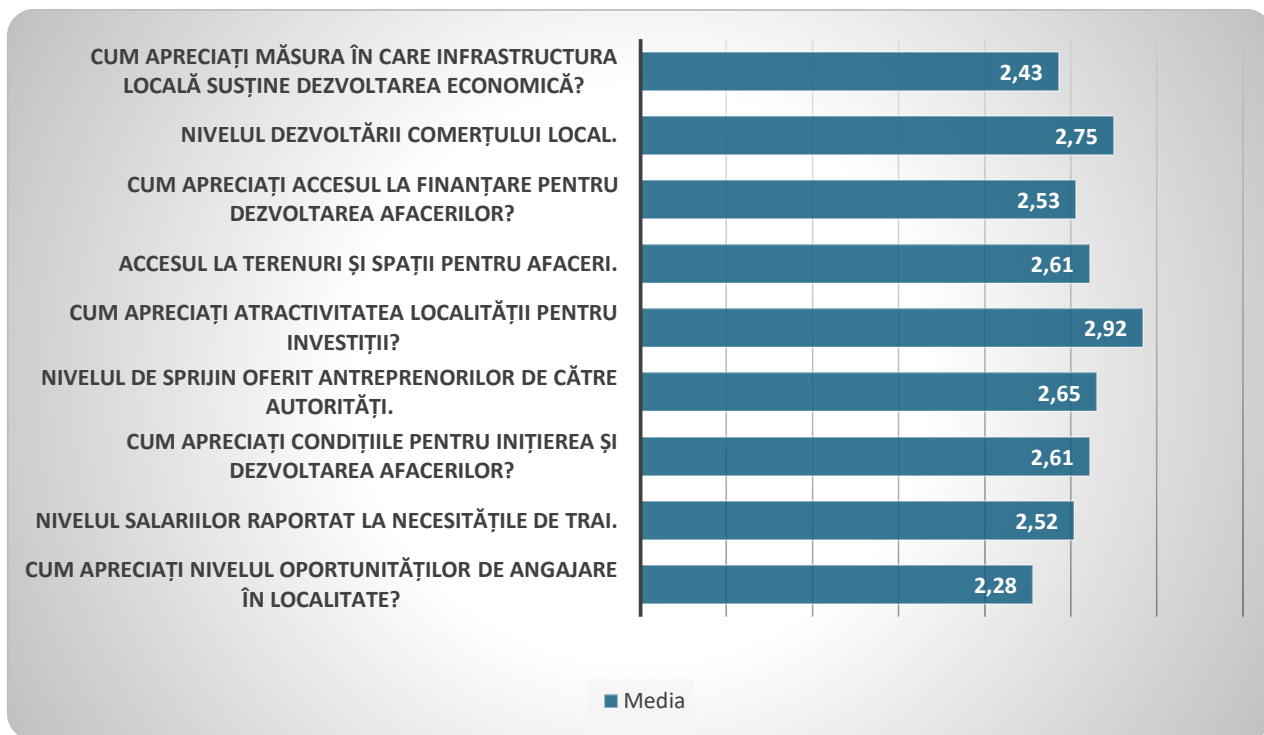


O percepție similară se observă și în raport cu nivelul salariilor și condițiile pentru dezvoltarea afacerilor. În cazul salariilor, aproape jumătate dintre respondenți au oferit evaluări joase (48,1%), iar o altă parte importantă a indicat o apreciere medie (34,0%). Pentru condițiile de inițiere și dezvoltare a afacerilor, răspunsurile arată o percepție predominant moderată spre joasă: 44,4% dintre respondenți au oferit note de 1-2, iar 35,8% au acordat nota 3. Aceste date indică faptul că mediul economic local este perceput ca având potențial, dar și limitări vizibile.

În același timp, atractivitatea localității pentru investiții este indicatorul cu cea mai favorabilă evaluare relativă dintre cei analizați. Deși 37,0% dintre respondenți au oferit evaluări joase, ponderea aprecierilor pozitive este mai mare decât la ceilalți indicatori, ajungând la 30,2% pentru notele 4-5. Acest rezultat poate sugera existența unor premise pentru dezvoltare economică, inclusiv poziționare, terenuri, resurse locale sau interes potențial pentru investiții, chiar dacă aceste avantaje nu sunt încă percepute ca fiind valorificate suficient.

Percepțiile privind accesul la finanțare, comerțul local și infrastructura economică rămân, de asemenea, prudente. Accesul la finanțare este evaluat jos de 46,9% dintre respondenți, iar infrastructura care susține economia locală primește evaluări joase din partea a 53,7% dintre respondenți. Comerțul local are o apreciere ușor mai bună, cu 24,7% evaluări pozitive, însă răspunsurile medii și joase rămân dominante.

**Diagrama 10. Percepția cetățenilor privind dezvoltarea economică  
(1-foarte rău; 5- foarte bine)**



În ansamblu, datele arată că cetățenii percep dezvoltarea economică locală ca fiind un domeniu important, dar insuficient consolidat, care necesită atenție în procesul de elaborare a strategiei de dezvoltare a localității.

#### 4.5. Analiza SWOT sectorială

Puncte tari	Puncte slabe
Apropierea de municipiul Chișinău poate oferi acces la piețe de desfacere, forță de muncă, servicii, furnizori și potențiali investitori.	Bază economică locală posibil limitată, cu număr redus de întreprinderi care generează locuri de muncă semnificative în comună.
Poziționarea suburbană poate favoriza dezvoltarea serviciilor, comerțului, logisticii ușoare și activităților economice de proximitate.	Dependență ridicată a populației active de locurile de muncă din afara comunei, în special din municipiul Chișinău.
Existența unor gospodării, antreprenori locali și persoane cu experiență profesională care pot fi implicați în dezvoltarea economică.	Infrastructură economică locală insuficient dezvoltată: spații de producere, zone pentru investiții, utilități sau facilități pentru afaceri.
Potențial de dezvoltare a activităților agricole, agroalimentare, de servicii și comerț local.	Acces limitat al întreprinderilor mici la finanțare, consultanță, instruire și piețe de desfacere.
Existența remitențelor și a diasporei poate reprezenta o sursă de capital, know-how și inițiative economice.	Nivel redus de cooperare economică între antreprenori, producători, administrația locală și alte instituții.
Comuna poate deveni atractivă pentru familii și mici afaceri datorită poziției față de capitală și caracterului localității.	Număr limitat de servicii locale diversificate, ceea ce determină orientarea populației spre servicii din afara comunei.

Potențial pentru dezvoltarea unor servicii de agrement, recreere, turism local sau activități conexe cadrului natural și comunitar.	Capacitate redusă de promovare a oportunităților investiționale și a avantajelor economice ale comunei.
Disponibilitatea administrației locale de a include dezvoltarea economică în strategia de dezvoltare socio-economică.	Date economice locale insuficient actualizate sau insuficient detaliate pentru fundamentarea deciziilor strategice.
Posibilitatea valorificării terenurilor, spațiilor sau activelor locale pentru proiecte economice, dacă acestea sunt identificate și pregătite corespunzător.	Migrația forței de muncă și deficitul de competențe pot limita dezvoltarea unor activități economice locale.
Interes potențial pentru antreprenoriat în rândul tinerilor, femeilor, persoanelor revenite de peste hotare și gospodăriilor active.	Lipsa unor mecanisme locale clare de susținere a antreprenoriatului și atragerii investițiilor.
<b>Oportunități</b>	<b>Amenințări</b>
Valorificarea proximității față de municipiul Chișinău pentru atragerea investițiilor și dezvoltarea serviciilor locale.	Continuarea migrației populației active poate reduce disponibilitatea forței de muncă locale.
Accesarea programelor naționale și externe pentru susținerea antreprenoriatului, întreprinderilor mici și mijlocii, economiei locale și ocupării.	Creșterea costurilor pentru energie, transport, materii prime și utilități poate afecta întreprinderile mici.
Dezvoltarea parteneriatelor cu organizații de suport în afaceri, camere de comerț, agenții de dezvoltare, instituții de formare și parteneri de dezvoltare.	Concurența economică puternică a municipiului Chișinău poate limita dezvoltarea unor servicii și afaceri locale.
Promovarea oportunităților investiționale locale printr-un portofoliu de proiecte, terenuri și spații disponibile.	Lipsa investițiilor private poate menține dependența economică de exteriorul comunei.
Implicarea diasporei și a persoanelor revenite de peste hotare în inițierea de afaceri, investiții și transfer de experiență.	Instabilitatea economică națională sau regională poate reduce investițiile și consumul populației.
Dezvoltarea serviciilor de proximitate pentru populația locală și pentru persoanele care se stabilesc în comună.	Îmbătrânirea populației și scăderea numărului de persoane active pot limita dinamismul economic local.
Digitalizarea serviciilor publice și dezvoltarea competențelor digitale pot facilita activitatea economică și accesul la piețe.	Birocrația, accesul dificil la finanțare sau lipsa consultanței pot descuraja inițiativele antreprenoriale.
Dezvoltarea turismului local, agrementului și activităților recreative, dacă există resurse naturale, culturale sau comunitare valorificabile.	Deteriorarea infrastructurii de drumuri, utilități sau servicii publice poate reduce atractivitatea investițională.
Crearea unor mecanisme locale de dialog public-privat pentru identificarea nevoilor mediului de afaceri.	Riscul ca resursele locale, inclusiv terenurile sau spațiile disponibile, să rămână nevalorificate din lipsă de planificare.
Integrarea dezvoltării economice cu proiectele de infrastructură, mediu, educație, turism și servicii comunitare.	Crizele economice, energetice sau geopolitice pot afecta activitatea întreprinderilor și veniturile populației.

#### **4.6. Repere de bază pentru dezvoltarea economică locală**

Pentru sprijinirea activităților agricole și non-agricole, APL Tohatin va acționa în direcția consolidării dialogului cu producătorii locali, antreprenorii și persoanele interesate să inițieze afaceri mici. În acest scop, vor fi organizate consultări periodice cu mediul economic local, va fi elaborată o bază de date a producătorilor și agenților economici, iar primăria va facilita accesul acestora la informații privind programele de finanțare, instruire, subvenționare și mentorat.

Un accent aparte va fi pus pe valorificarea potențialului agricol al comunei prin informarea agricultorilor despre subvenții și granturi, promovarea cooperării între producători, susținerea accesului la instruirii specializate și includerea drumurilor agricole prioritare în planurile de investiții locale. În paralel, vor fi sprijinite activitățile non-agricole prin promovarea serviciilor locale, meșteșugurilor, comerțului, turismului de proximitate și altor forme de microantreprenariat adaptate specificului comunității.

Pentru crearea unui mediu favorabil investițiilor mici și mijlocii, APL va elabora un profil investițional al comunei, va inventaria terenurile, spațiile și bunurile publice care pot fi valorificate economic și va publica informații relevante pentru potențialii investitori. Totodată, va fi desemnată o persoană responsabilă pentru comunicarea cu mediul de afaceri, iar anual va fi organizată o întâlnire consultativă între APL și antreprenorii locali.

APL Tohatin va sprijini identificarea produselor locale cu potențial de promovare sub formă de Indicație Geografică Protejată, Denumire de Origine Protejată sau Specialitate Tradițională Garantată, prin mobilizarea producătorilor locali, documentarea tradiției și specificului produselor, elaborarea caietului de sarcini și facilitarea cooperării cu instituțiile competente, inclusiv AGEPI. Această măsură poate contribui la creșterea valorii adăugate a produselor locale, promovarea identității economice a comunei și valorificarea potențialului agricol, vitivinicol, turistic și cultural al localității.

Aceste activități vor contribui la creșterea atractivității economice a comunei Tohatin, la diversificarea surselor de venit pentru populație, la utilizarea mai eficientă a patrimoniului public și la atragerea investițiilor mici și mijlocii în domenii relevante pentru dezvoltarea locală.

Dezvoltarea locală a comunei Tohatin poate fi susținută și prin valorificarea mecanismelor de cooperare cu diaspora și asociațiile de băștinași, inclusiv în cadrul Programului „Diaspora Acasă Reușește «DAR 1+3»”, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 801/2018. Programul permite autorităților publice locale să implementeze proiecte de dezvoltare comunitară în parteneriat cu băștinașii, diaspora, donatorii și Guvernul Republicii Moldova.

#### ***Figura 2. Economia locală a comunei Tohatin***



### 5.1. Spațiul locativ

Fondul locativ al comunei Tohatin este constituit preponderent din case individuale și alte forme de locuire. În chestionarul completat de primărie nu sunt raportate locuințe sociale, iar datele privind numărul total al locuințelor, numărul locuințelor permanent ocupate, locuințele abandonate, starea tehnică a fondului locativ și numărul familiilor care au nevoie de sprijin locativ urmează a fi completate printr-o inventariere locală separată.

Pentru perioada de implementare a Strategiei, planificarea dezvoltării locative trebuie corelată cu extinderea utilităților, accesul la drumuri, canalizare, apă, gaze naturale, energie electrică și internet, precum și cu riscurile de mediu sau de acces pentru intervenții de urgență.

Indicator	Date completate / observații
Tipuri principale de locuințe	Case individuale, apartamente/blocuri locative și alte forme; nu sunt raportate locuințe sociale
Locuințe sociale/de serviciu	Date necompletate
Starea fondului locativ	Date necompletate; necesită inventariere
Prioritate pentru strategie	Completarea evidenței locuințelor, gradului de conectare la utilități și riscurilor locative

### 5.2. Infrastructura comunală

#### 5.1.1. Alimentarea cu gaze naturale

Sistemul de alimentare cu gaze naturale din Comuna Tohatin este în fază de extindere. La moment sunt realizate lucrările de construcție și montaj a gazoductelor de presiune medie și joasă, cu o lungime de peste 61 km, la care sunt conectate peste 1240 gospodării casnice și instituțiile publice.

Strategia trebuie să includă ca măsură de bază inventarierea tehnică a rețelei de gaze și stabilirea sectoarelor unde este necesară extinderea.

#### 5.1.2. Alimentarea cu căldură

În edificiile sociale și marea majoritate a gospodăriilor Comunei Tohatin, își asigură căldura în sezonul rece pe baza cazanelor autonome pe bază de gaz sau pe bază de lemne și/sau cărbune, instalațiilor termice improvizate.

Există suficiente premise de a implementa în majoritatea edificiilor social-administrative cazane autonome pe bază de biomasă, care furnizează agent termic la un preț mult mai jos comparativ cu utilizarea gazului natural. Premisele respective sunt legate de existența în regiune a agenților economici producători de bricheți/peleți la prețuri rezonabile, precum și abundența în regiune a materiei prime pentru producerea biomasei.

Șase din cele șapte instituții publice au fost eficientizate termic, ceea ce permite conservarea agentului termic și reducerea cheltuielilor pentru resursele energetice. Astfel, de lucrări ar fi binevenite și pentru gospodăriile casnice.

Ca alternativă de economisire a resurselor financiare pentru resursele energetice este utilizarea energiei solare. Una dintre soluții ar fi utilizarea panourilor solare pentru apă caldă la instituțiile de învățământ din localitate.

### 5.1.3. Telecomunicații

În Comuna Tohatin telefonie fixă este asigurată de către operatorul național – SA Moldtelecom. De telefonie fixă beneficiază 621 de gospodării casnice. În raza comunei Tohatin, mun. Chișinău, acoperirea cu telefonie mobilă este bună. Localitatea se află în aria de acoperire a operatorilor de telefonie mobilă Orange, Moldcell și Unite. Locuitorii comunei au acces la televiziunea prin cablu și Internet.

Indicator	Date actualizate
Operatori telefonie/internet	Moldtelecom, StarNet, Orange
Grad estimativ de acoperire internet	85%
Instituții publice conectate la internet	6 instituții, 100% din totalul raportat
Calitatea serviciilor	Satisfăcătoare

### 5.1.4. Rețeaua de drumuri

Comuna Tohatin este traversată de drumul regional R5 (Chișinău-Budești-Vadul lui Vodă - M4), care asigură conexiunea comunei cu toată republica, inclusiv și cu satele vecine. Deplasarea populației comunei spre centrul municipal este asigurată de câte o rută zilnică și de transportul de tranzit. Astfel nu există probleme legate de transportarea populației. Comuna dispune de stații auto amenajate.

Rețeaua de drumuri a comunei Tohatin se extinde pe o lungime totală de cca.14 km, dintre care 8 km sunt construite în variantă albă, iar 4 km sunt asfaltați. Restul drumurilor sunt drumuri de țară.

Drumurile din localitate sunt în stare satisfăcătoare, deși necesită reparații curente. Cu toate acestea evaluările populației privind drumurile sunt predominant negative. 63,0% dintre respondenți au apreciat starea drumurilor principale cu note mici, de 1 sau 2, iar media generală este de doar 2,05 din 5. Situația este similară și pentru drumurile secundare și căile de acces la instituțiile publice: 61,1% au oferit note de 1 sau 2, media fiind 2,18 din 5.

Este necesară și repararea și amenajarea a noi porțiuni de trotuare, în deosebi ale celor din centrul comunei.

### 5.1.5. Alimentarea cu apă

În prezent în Comuna Tohatin este în fază de implementare un sistem centralizat de alimentare cu apă a caselor de locuit și a edificiilor social-administrative. La moment este realizată o rețea cu lungimea de 57,4 km.

În Programul Operațional Regional al municipiului Chișinău 2026-2028, comuna Tohatin apare cu 1.271 gospodării, dintre care 1.249 conectate la apeduct, ceea ce înseamnă o rată de conectare de 98,3%. Sursa indică drept sursă de apă apeductul regional, iar vechimea rețelelor este estimată la 10-20 de ani.<sup>5</sup>

În timpul apropiat rețeaua urmează să fie extinsă și să fie conectați toți consumatorii casnici. În anul 2022 a fost construită o stație regională de pompare a apelor menajere. Pentru extinderea apeductului, Primăria mun. Chișinău a investit 3,2 mln.lei. În această etapă a fost finisat al doilea bransament pentru com. Tohatin.

<sup>5</sup> <https://adrchisinau.md/wp-content/uploads/2026/04/POR-Mun.-Chisinau-2026-2028-final-aprobat-CRD.pdf>

O sursă suplimentară de aprovizionare cu apă potabilă o constituie fântânile de tip mină. În localitate sunt puse în exploatare 98 fântâni de tip mină, ale căror apă este utilizată de către localnici pentru necesitățile casnice de zi cu zi.

Există un risc real și continuu ca în unele zone ale localității calitatea apei din fântâni să fie nesatisfăcătoare. În acest caz, este necesară efectuarea unei analize a calității apei, cu o marcarea ulterioară a fântânilor.

#### 5.1.6. Canalizare

Comuna Tohatin dispune de un sistem centralizat de canalizare, cu o lungime de peste 26 km, care asigură evacuarea apelor uzate din 1148 locuințe și obiectivele economice și social-administrative ceea ce constituie 90,3% din total.

Una din prioritățile de bază pentru perioada următoare este extinderea sistemului de canalizare a comunei, conectarea consumatorilor casnici, precum și conectarea tuturor edificiilor de stat. O intervenție importantă în acest domeniu este *Programul Operațional Regional al municipiului Chișinău 2026-2028* care prevede construirea/reabilitarea în localitățile Cruzești, Budești, Tohatin a 8,292 km de rețele de canalizare, amenajarea unei stații de pompare a apelor uzate și conectarea a 4.130 gospodării, 13.308 locuitori, 2 instituții publice și 55 agenți economici.<sup>6</sup> Prin finalizarea acestui proiect, comuna Tohatin va putea reduce presiunea asupra mediului, va îmbunătăți condițiile sanitare și va crea premise mai bune pentru dezvoltarea locală durabilă.

Lipsa canalizării în anumite zone este asociată cu scăderea calității vieții, riscuri sanitare, poluarea solului și a apei, inclusiv contaminarea apelor subterane și a fântânilor. Proiectul privind stațiile de pompare sau epurare se află în etapa de implementare, iar extinderea rețelei de canalizare trebuie să rămână una dintre prioritățile strategice ale comunei.

Indicator	Date actualizate
Acoperirea rețelei publice	Parțială; necesită extindere
Instituții publice conectate	7 instituții, 100% din totalul raportat
Stații de pompare/epurare	Proiect în etapa de implementare
Soluții în zone neconectate	Fose septice, toalete uscate/ecologice, bazine ermetizate
Riscuri principale	Riscuri sanitare, poluarea apei și solului, contaminarea apelor subterane și a fântânilor

#### 5.1.7. Managementul deșeurilor

Serviciul de salubritate este prestat de SRL „Ecolocal Grup”. Conform datelor de la primărie, 1.015 gospodării sunt conectate la serviciul de colectare a deșeurilor, inclusiv 220 de gospodării din zonele de vile. Colectarea se realizează o dată pe săptămână, iar contractele pentru serviciul de salubritate există. Colectarea selectivă este aplicată parțial, iar platforme de colectare sau containere fixe nu sunt raportate.

În comună există cel puțin o zonă cu gunoște neautorizată. De 2 ori pe an sunt organizate acțiuni de salubritate. În domeniul managementului deșeurilor au fost realizate procurarea unei autospeciale și a 14 tomberoane, iar pentru perioada următoare sunt planificate amenajarea platformelor pentru colectarea separată a deșeurilor, organizarea atelierelor de instruire a populației și procurarea suplimentară de tomberoane.

<sup>6</sup> Idem

Indicator	Date actualizate
Operator	SRL „Ecolocal Grup”
Gospodării conectate la colectare	1.015, inclusiv 220 vile
Frecvența colectării	O dată pe săptămână
Colectare selectivă	Parțială
Platforme/containere	Nu există platforme raportate
Gunoști neautorizate	Minimum 1 zonă
Acțiuni de salubritate	2 ori pe an
Proiecte	Autospecială și 14 tomberoane procurate; platforme, instruire și tomberoane planificate

### 5.3. Eficiența energetică

În gestiunea APL sunt raportate 7 clădiri publice, cu o suprafață totală de 8.485 m<sup>2</sup>. Acestea includ clădirea primăriei, punctele medicale, clubul/casa de cultură, grădinița și gimnaziul. Datele pentru anul 2025 indică cheltuieli importante pentru energia electrică, energia termică și gazele naturale. Ultimele audituri energetice au fost realizate cu mai mult de 10 ani în urmă la grădiniță, școală și oficiul medicilor de familie, ceea ce arată necesitatea actualizării auditurilor și pregătirii unui program local de eficiență energetică.

Pe raza Comunei Tohatin, mun. Chișinău există rețea de linii electrice aeriene de tensiune medie și joasă. Comuna este asigurată cu energie electrică de către întreprinderea Î.C.S „Premier Energy” S.R.L.

Starea liniilor de distribuție este bună. Rețelele electrice au fost renovate în ultimii ani.

În prezent Comuna este în mare parte iluminată, fiind instalate peste 200 corpuri de luminat de tip LED, cu consum redus de energie.

Clădire publică	An construcție / ultima reparație capitală	Observații
Clădirea APL	1955 / 2020	În gestiunea APL
Punct medical s. Tohatin (sediul vechi primărie)	1971 / 2021	Funcție medicală
Club/Casa de Cultură	1961 / 2014	Necesită monitorizare energetică
Grădinița	1987 / 2023	Instituție educațională
Gimnaziul	1993 / 2024	Instituție educațională
Punct medical s. Chelutiori	2009 / 2019	Funcție medicală
Punct medical vechi	1967 / -	Clădire neutilizată, stare avansată de degradare
Indicator energetic	Valoare raportată pentru 2025	
Suprafața clădirilor publice	8.485 m <sup>2</sup>	
Consum/cheltuieli energie electrică	367.502 lei	
Consum/cheltuieli energie termică	531.022 lei	
Consum/cheltuieli gaze naturale	91.760 lei	
Cheltuieli anuale APL pentru energie	81.525 lei	
Audituri energetice	Ultimele audituri au peste 10 ani	

### 5.4. Starea mediului și rezidența la schimbările climatice

Datele privind infrastructura urbană confirmă existența unor probleme de mediu legate de canalizare incompletă, riscuri de poluare a solului și apelor, gunoști neautorizate și colectare

selectivă doar parțială. În același timp, costurile energetice ale clădirilor publice și lipsa auditurilor energetice recente indică o vulnerabilitate instituțională la creșterea prețurilor la energie.

Unele date istorice disponibile în Anuarul Inspectoratului Ecologic de Stat indică existența unor presiuni asupra calității aerului. În document este menționată localitatea Tohatin cu depășiri ale emisiilor limitat admisibile la monoxid de carbon (CO) de 1,14 ori și la dioxid de azot (NO<sub>2</sub>) de 2 ori. Aceste date arată că, cel puțin la momentul raportării, în zonă au existat surse de poluare atmosferică ce au depășit nivelurile admise pentru anumiți poluanți.<sup>7</sup>

Deși informația are caracter istoric și nu poate fi utilizată ca evaluare actualizată a calității aerului, ea este relevantă pentru analiza strategică, deoarece confirmă necesitatea monitorizării continue a factorilor de mediu în comuna Tohatin. În special, dioxidul de azot este asociat frecvent cu arderea combustibililor și traficul rutier, iar monoxidul de carbon poate rezulta din procese de ardere incompletă. În contextul amplasării comunei în apropierea municipiului Chișinău și al conexiunilor rutiere cu localitățile suburbane, calitatea aerului trebuie tratată ca o componentă importantă a sănătății publice și a rezilienței locale.

Starea mediului în comuna Tohatin este influențată în principal de nivelul de dezvoltare a infrastructurii de apă, canalizare, salubritate și eficiență energetică. Datele deschise disponibile arată că accesul la apă potabilă este relativ avansat, rețeaua este alimentată din apeductul regional, iar vechimea acesteia este estimată la 10-20 de ani, fapt care indică o acoperire bună, dar și necesitatea întreținerii și modernizării continue a sistemului.<sup>8</sup>

În domeniul canalizării, comuna este inclusă într-un proiect regional de dezvoltare a rețelelor de canalizare pentru localitățile Cruzești, Budești și Tohatin, cu stație de pompare regională. Proiectul vizează 4.130 gospodării și 13.308 locuitori, având un buget indicat de 17,79 milioane lei. Acest fapt confirmă că problema apelor uzate rămâne una dintre prioritățile majore de mediu, deoarece extinderea canalizării reduce riscurile de poluare a solului, a apelor subterane și a apelor de suprafață.<sup>9</sup>

Gestionarea deșeurilor reprezintă un alt domeniu relevant pentru calitatea mediului. Comuna Tohatin a fost inclusă într-un proiect intercomunitar de colectare a deșeurilor solide, implementat împreună cu Budești, Cruzești și Colonița, pentru soluționarea problemei lipsei evacuării organizate a deșeurilor menajere. În același timp, datele publice privind tarifele locale arată că serviciul de evacuare a deșeurilor este reglementat: 188 lei/m<sup>3</sup> fără TVA pentru agenții economici, 60 lei pentru gospodăriile individuale și 24 lei pentru populația de la bloc.

Din perspectiva rezilienței la schimbările climatice și la situații de urgență, comuna Tohatin este inclusă în aria de beneficiari ai unor proiecte regionale privind îmbunătățirea răspunsului la riscuri și dezastre. Aceste proiecte vizează crearea unui Centru Unic de Intervenție Urgentă în orașul Stăuceni și dotarea cu echipamente necesare pentru intervenții în caz de incendii, ninsori abundente sau alte situații excepționale. Incluziunea comunei Tohatin în aceste intervenții este importantă, deoarece localitățile suburbane sunt expuse atât riscurilor climatice, cât și presiunilor generate de dezvoltarea rezidențială, mobilitatea populației și extinderea infrastructurii.

La elaborarea Planului de activități pentru realizarea strategiei vor fi luate în considerare prevederile legislației naționale corelate cu domeniile, competențele și atribuțiile autorităților publice de nivelul I. În special se va ține cont de prevederile care se conțin în Legea nr.1515/1993 pentru protecția mediului, Legea nr.209/2016 privind deșeurile, Legea nr.139/2018 privind eficiența energetică, Legea nr.10/2016 privind energia regenerabilă, Legea nr.282/2023 privind performanța energetică a clădirilor și PNASC 2030.

---

<sup>7</sup> [https://ipm.gov.md/upfiles/menu\\_files/Anuarul%20IES%202014\\_0.pdf](https://ipm.gov.md/upfiles/menu_files/Anuarul%20IES%202014_0.pdf)

<sup>8</sup> <https://adrchisinau.md/wp-content/uploads/2026/04/POR-Mun.-Chisinau-2026-2028-final-aprobat-CRD.pdf>

<sup>9</sup> Idem

## 5.5. Infrastructura de agrement și turism

Comuna dispune de 5 terenuri de joacă, a căror stare este apreciată ca nesatisfăcătoare, și de 3 terenuri sportive, dintre care 2 sunt în stare satisfăcătoare, iar unul, amplasat în satul Cheltuitori, necesită îmbunătățiri. Există spații disponibile pentru amenajări de agrement și sunt organizate evenimente locale anuale. Ca obiectiv cultural, istoric sau religios cu potențial turistic este menționată biserica. În domeniul serviciilor private conexe agrementului și turismului sunt indicați doi agenți economici: SRL „Premium Park” și SRL „Hanul lui Vasile”.

Indicator	Date actualizate
Terenuri de joacă	5; stare nesatisfăcătoare
Terenuri sportive	3; două satisfăcătoare, unul necesită îmbunătățire în s. Cheltuitori
Obiective cu potențial turistic	1 biserică,
Evenimente locale	Se organizează anual
Agenți economici relevanți	SRL „Premium Park”; SRL „Hanul lui Vasile”

## 5.6. Migrația și dezvoltarea locală

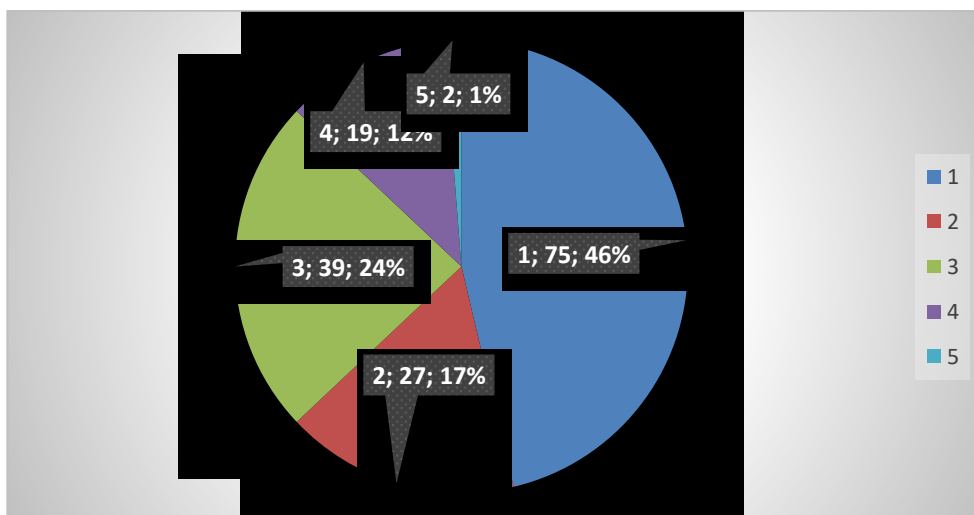
Datele privind migrația sunt completate parțial. Principalele țări de destinație ale persoanelor plecate peste hotare sunt Italia, Germania, Norvegia și Anglia, iar principala destinație internă este municipiul Chișinău. Nu există date privind numărul gospodăriilor care primesc remitențe sau valoarea estimativă a acestora. De asemenea, comuna nu dispune de o bază de date a diasporii, de un grup de comunicare cu diaspora sau de mecanisme de consultare și implicare a acesteia în procesul decizional local.

Indicator	Date actualizate
Țări de destinație	Italia, Germania, Norvegia, Anglia
Destinație internă principală	Municipiul Chișinău
Bază de date diaspora	Lipsă
Asociație a băștinașilor	Lipsă
Proiecte cu diaspora	Lipsă
Mecanisme de consultare	Lipsă

## 5.7. Percepția cetățenilor privind dezvoltarea infrastructurii comunale

Percepția cetățenilor asupra domeniului infrastructurii indică un nivel ridicat de nemulțumire față de mai multe componente esențiale ale dezvoltării locale. Cele mai critice evaluări se referă la starea drumurilor principale, unde 63,0% dintre respondenți au oferit note joase, media fiind de 2,05 din 5, precum și la drumurile secundare și căile de acces către instituțiile publice, evaluate negativ de 61,1% dintre respondenți, cu o medie de 2,18. Aceste rezultate arată că infrastructura rutieră este percepută ca una dintre principalele probleme ale comunei, cu impact direct asupra mobilității zilnice, accesului la instituții, siguranței copiilor și calității vieții.

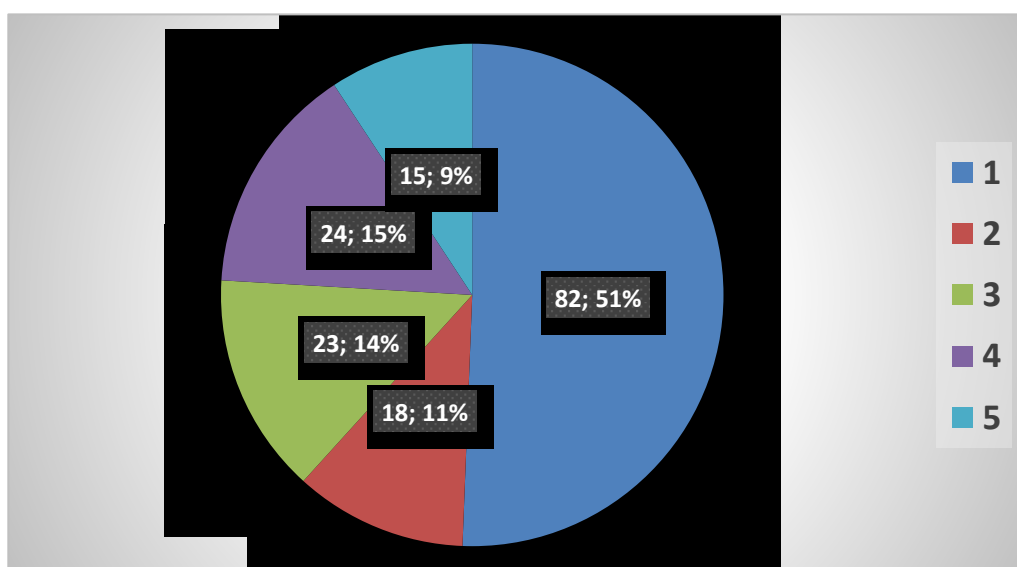
**Diagrama 11. Percepția cetățenilor privind starea drumurilor principale**  
(1- foarte rău; 5- foarte bine)



O problemă strâns legată de infrastructura rutieră este siguranța pietonilor, care a primit una dintre cele mai slabe evaluări. 62,3% dintre respondenți au acordat note joase, iar media este de 2,09 din 5. Această percepție indică necesitatea unor intervenții privind amenajarea trotuarelor, trecerilor pietonale, indicatoarelor, marcajelor rutiere, iluminatului și zonelor sigure de deplasare, în special pe traseele utilizate de copii, elevi, vârstnici și persoanele care accesează instituțiile publice.

În domeniul infrastructurii edilitare, canalizarea este percepută ca o problemă structurală importantă. 61,7% dintre respondenți au evaluat acest serviciu cu note joase, media fiind de 2,21 din 5, ceea ce arată că sistemul este considerat insuficient dezvoltat sau neuniform extins. În același timp, accesul la apă potabilă este apreciat mult mai favorabil, 60,5% dintre respondenți oferind note pozitive, cu o medie de 3,53. Această diferență arată că alimentarea cu apă este percepută ca un domeniu relativ funcțional, în timp ce extinderea canalizării trebuie tratată ca prioritate strategică.

**Diagrama 12. Percepția cetățenilor privind dezvoltarea sistemului de canalizare**  
(1-foarte rău; 5- foarte bine)

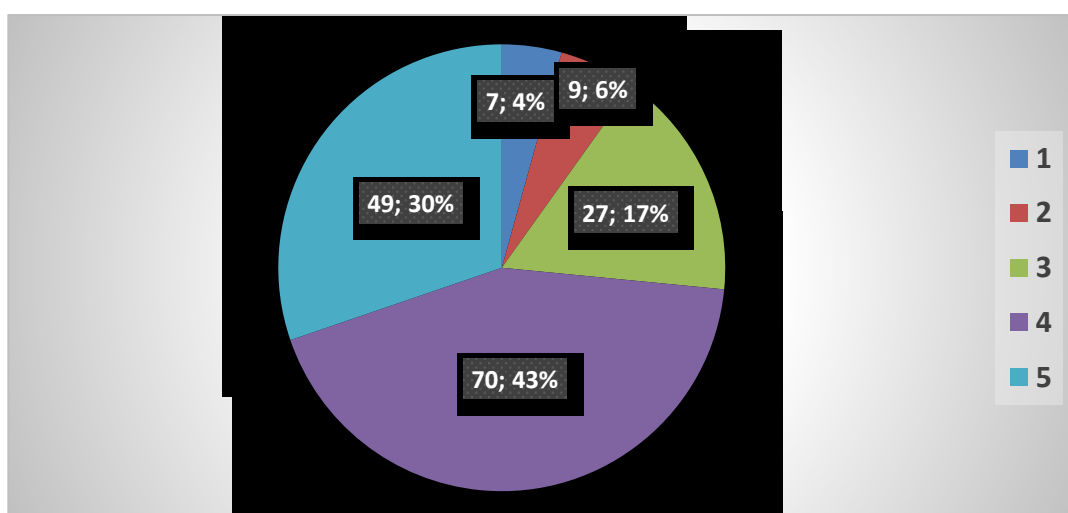


Iluminatul public și transportul public au evaluări moderate, dar neuniforme. Calitatea iluminatului public are o medie de 2,94 din 5, cu opinii împărțite între respondenții mulțumiți și cei nemulțumiți.

Transportul public este, de asemenea, apreciat la nivel mediu: frecvența transportului are media 2,96, accesibilitatea 2,95, iar conectivitatea cu municipiul Chișinău 3,05. Pentru o comună aflată în apropierea capitalei, aceste aspecte sunt importante pentru accesul locuitorilor la locuri de muncă, educație, servicii medicale și activități economice.

Un domeniu evaluat mai favorabil este colectarea deșeurilor, unde 73,5% dintre respondenți au acordat note pozitive, iar media este de 3,90 din 5. Totuși, percepțiile sunt mai rezervate în ceea ce privește gestionarea deșeurilor, curățenia spațiilor publice și protecția mediului, ceea ce arată că serviciul de colectare trebuie completat cu măsuri de sortare, prevenire a gunoștilor neautorizate, amenajare a punctelor de colectare și întreținere a spațiilor publice.

**Diagrama 13. Percepția cetățenilor privind eficiența colectării deșeurilor (1-foarte rău; 5- foarte bine)**



În ansamblu, datele arată că infrastructura este percepută de cetățeni ca un domeniu critic pentru dezvoltarea comunei Tohatin. Cele mai importante priorități vizează reabilitarea drumurilor, creșterea siguranței pietonilor, extinderea canalizării, îmbunătățirea iluminatului public, modernizarea transportului public și consolidarea gestionării deșeurilor. Totodată, infrastructura trebuie privită nu doar ca un domeniu tehnic, ci și ca o condiție pentru dezvoltarea economică locală, deoarece 53,7% dintre respondenți consideră că infrastructura actuală nu susține suficient dezvoltarea afacerilor, atragerea investițiilor și crearea de noi oportunități economice.

### 5.8. Analiza SWOT sectorială

Puncte tari	Puncte slabe
Apropierea de municipiul Chișinău poate facilita accesul la infrastructură regională, servicii și investiții.	Posibilă dependență de infrastructura și serviciile din afara comunei, în special din municipiul Chișinău.
Existența unor rețele comunale de bază care pot fi extinse și modernizate gradual.	Acoperire posibil inegală cu servicii comunale între diferite zone ale comunei.
Poziționarea geografică favorabilă poate crește atractivitatea localității pentru locuire și investiții.	Drumuri locale, trotuare, rigole și căi de acces care pot necesita reparații, modernizare sau extindere.

Potențial de dezvoltare a infrastructurii locative și a zonelor rezidențiale, cu condiția unei planificări urbanistice coerente.	Capacitate limitată de finanțare locală pentru proiecte infrastructurale mari.
Posibilă conectare a unei părți importante a gospodăriilor la rețele de gaze naturale și telecomunicații.	Lipsa sau insuficiența sistemului de canalizare poate genera riscuri de mediu și sănătate publică.
Există interes comunitar pentru îmbunătățirea calității drumurilor, utilităților și spațiilor publice.	Serviciile de colectare și management al deșeurilor pot fi insuficient dezvoltate, în special în privința colectării selective.
Infrastructura digitală poate susține educația, munca la distanță, antreprenoriatul și serviciile publice moderne.	Unele instituții publice și gospodăriile pot avea consum energetic ridicat din cauza eficienței energetice reduse.
Diaspora și persoanele revenite de peste hotare pot contribui cu resurse, idei și investiții pentru dezvoltare locală.	Spațiile de agrement, sport, recreere și turism pot fi insuficiente sau slab amenajate.
Există potențial pentru proiecte de eficiență energetică și energie regenerabilă.	Lipsa unor date tehnice actualizate poate îngreuna prioritizarea corectă a investițiilor.
Comunitatea poate valorifica proiecte externe și programe naționale de finanțare pentru infrastructură.	Presiunea dezvoltării rezidențiale necontrolate poate afecta infrastructura existentă și calitatea mediului.
<b>Oportunități</b>	<b>Amenințări</b>
Accesarea programelor naționale și externe pentru apă, canalizare, drumuri, eficiență energetică și managementul deșeurilor.	Creșterea costurilor materialelor, energiei și lucrărilor de construcție poate limita implementarea proiectelor.
Dezvoltarea parteneriatelor cu autorități centrale, municipiul Chișinău, agenți economici și organizații de dezvoltare.	Întârzierea investițiilor în apă, canalizare și drumuri poate afecta calitatea vieții și atractivitatea comunei.
Valorificarea proximității față de capitală pentru atragerea investițiilor rezidențiale, comerciale și de servicii.	Dezvoltarea neplanificată a zonelor locative poate suprasolicita utilitățile și drumurile existente.
Extinderea și modernizarea rețelelor de apă, canalizare, gaze și telecomunicații.	Riscurile climatice, inclusiv ploi abundente, secetă sau temperaturi extreme, pot afecta drumurile, aprovizionarea cu apă și infrastructura publică.
Introducerea colectării selective și a măsurilor de educație ecologică pentru populație.	Depozitarea neautorizată a deșeurilor poate produce riscuri de mediu și costuri suplimentare pentru administrația locală.
Implementarea proiectelor de eficiență energetică în instituții publice și iluminatul public.	Lipsa capacității tehnice sau administrative poate reduce șansele de atragere și gestionare a proiectelor mari.
Implicarea diasporei în cofinanțarea, promovarea sau susținerea proiectelor comunitare.	Migrația populației active poate diminua capacitatea comunității de participare și contribuție locală.
Dezvoltarea spațiilor de agrement, sport și turism local pentru creșterea calității vieții.	Concurența altor localități periurbane poate reduce atractivitatea comunei dacă infrastructura nu este modernizată.
Digitalizarea serviciilor publice și îmbunătățirea accesului la servicii online.	Întreținerea insuficientă a infrastructurii existente poate genera costuri mai mari pe termen lung.
Integrarea proiectelor infrastructurale într-o viziune urbanistică și investițională coerentă.	Posibilele constrângeri bugetare și procedurale pot întârzia realizarea proiectelor prioritare.

*Figura 3. Infrastructura și utilitățile comunei Tohatin*



Viața culturală și sportivă a comunei Tohatin se dezvoltă în jurul instituțiilor publice locale, al evenimentelor comunitare anuale, al activităților educaționale și al inițiativelor organizate la nivel de școală, grădiniță și comunitate. Centrul Cultural din Tohatin dispune de o sală mare cu scenă, spații pentru activități culturale și o capacitate de aproximativ 300 de locuri, fiind unul dintre principalele centre de viață culturală ale comunității. Infrastructura existentă oferă o bază pentru activități culturale, recreative și sportive, însă necesită modernizare și diversificare pentru a răspunde mai bine nevoilor copiilor, tinerilor și familiilor.

De aceea una din activitățile de bază în această direcție ar putea fi modernizarea și dotarea Centrului Cultural pentru crearea unui spațiu multifuncțional, accesibil și atractiv pentru toate categoriile de beneficiari din comuna Tohatin. În felul acesta Centrul Cultural din Tohatin ar putea fi transformat într-un centru cultural comunitar modern, multifuncțional și digitalizat, capabil să deservească eficient locuitorii comunei Tohatin, Cheltuitori și Buneți și să devină un model de bună practică pentru localitățile suburbane ale municipiului Chișinău.

Promovarea valorilor culturale, artistice și tradiționale locale, dezvoltarea creativității copiilor și tinerilor, consolidarea coeziunii sociale și creșterea participării comunității la viața culturală a satului Tohatin.

În acest scop urmează a întreprinde o serie de măsuri care ar conduce la promovarea valorilor culturale, artistice și tradiționale locale, dezvoltarea creativității copiilor și tinerilor, consolidarea coeziunii sociale și creșterea participării comunității la viața culturală a satului Tohatin. Printre acestea ar putea fi:

1. Valorificarea patrimoniului cultural și a tradițiilor locale.
2. Dezvoltarea activităților artistice pentru copii și tineret.
3. Implicarea seniorilor în viața culturală a comunității.
4. Organizarea evenimentelor culturale și educative.
5. Promovarea voluntariatului cultural.
6. Dezvoltarea parteneriatelor cu instituțiile de învățământ, biblioteca, primăria și organizațiile de tineret.
7. Digitalizarea și promovarea activităților culturale prin rețele sociale și platforme online.

Ca obiectiv cultural, istoric și religios cu potențial de valorificare comunitară este menționată biserica locală. Aceasta poate contribui la consolidarea identității comunitare, la promovarea patrimoniului local și la organizarea unor activități culturale sau sociale cu caracter comunitar.

### **6.1. Dezvoltarea politicilor de tineret**

În comuna Tohatin există o bază inițială de activități educaționale extracurriculare organizate pentru copii și elevi, care contribuie la dezvoltarea personală, socială și culturală a acestora. Conform datelor disponibile, în cadrul instituțiilor educaționale și comunitare sunt organizate activități precum matinee, „Starturi vesele”, șezători, teatralizări, vizite în localitate, activități ale cercului vocal, activități cu caracter religios și secții sportive. Aceste inițiative oferă copiilor și elevilor oportunități de socializare, exprimare creativă, dezvoltare a spiritului de echipă și implicare în viața comunității.

Totodată, activitățile existente au, în mare parte, un caracter punctual și sunt realizate în funcție de resursele disponibile ale instituțiilor, de implicarea cadrelor didactice, a părinților și a altor actori locali. Pentru perioada următoare, este necesară consolidarea acestor inițiative într-o abordare locală mai coerentă privind educația nonformală, cultura, sportul și participarea tinerilor. În acest sens, APL, instituțiile de învățământ, casa de cultură, biblioteca, organizațiile locale și grupurile de inițiativă pot colabora pentru elaborarea unui program anual de activități pentru copii și tineri, cu obiective clare, calendar de implementare, responsabili și resurse estimate.

O direcție importantă de dezvoltare o reprezintă implicarea mai activă a tinerilor în viața comunității. Aceasta poate include crearea sau consolidarea unor mecanisme locale de consultare a tinerilor, organizarea de activități de voluntariat, campanii comunitare, competiții sportive, ateliere tematice, cluburi de interese și proiecte inițiate de tineri.

Prin dezvoltarea acestor acțiuni, comuna Tohatin poate consolida rolul educației nonformale în formarea copiilor și tinerilor, poate crește participarea acestora la viața comunitară și poate contribui la prevenirea izolării, pasivității și migrației tinerilor. Integrarea activităților educaționale, culturale, sportive și civice într-o politică locală de tineret va permite valorificarea mai bună a resurselor existente și va sprijini formarea unei generații active, responsabile și atașate de comunitate.

## 6.2. Organizațiile societății civile

În comuna Tohatin există doar o singură organizație obștească. Pe parcurs se va impune deschiderea unor noi organizații în așa domenii ca: mediu, salubritate, protecție socială și juridică, etc. Pe parcursul anilor 2015 - 2025 în cadrul Comunei Tohatin, mun. Chișinău au fost demarate și finisate în termen mai multe proiecte. Doar cu suportul Primăriei municipiului Chișinău și a contribuției Primăriei Tohatin au fost reparate drumuri, trotuare, a fost modernizat iluminatul stradal, realizate reparații la Gimnaziu și la Grădinița de copii ș.a.

Necesitatea dezvoltării societății civile locale rămâne actuală, în special în domenii precum mediu, salubritate, protecție socială, implicare civică, tineret și sprijin pentru grupurile vulnerabile.

## 6.3. Potențialul sportiv

Comuna dispune de 3 terenuri sportive, dintre care două sunt evaluate ca fiind în stare satisfăcătoare, iar unul, din satul Cheltuitori, necesită îmbunătățire. În instituțiile educaționale sunt organizate activități sportive, inclusiv starturi vesele și fotbal. Pentru perioada 2026-2031, dezvoltarea potențialului sportiv trebuie orientată spre reabilitarea terenurilor existente, extinderea activităților pentru copii și tineri și crearea unor condiții mai bune pentru sportul comunitar.

Indicator	Date actualizate
Terenuri sportive	3
Stare terenuri sportive	2 satisfăcătoare; 1 necesită îmbunătățire în s. Cheltuitori
Activități sportive educaționale	Starturi vesele, fotbal, secții sportive
Terenuri de joacă	5, stare nesatisfăcătoare

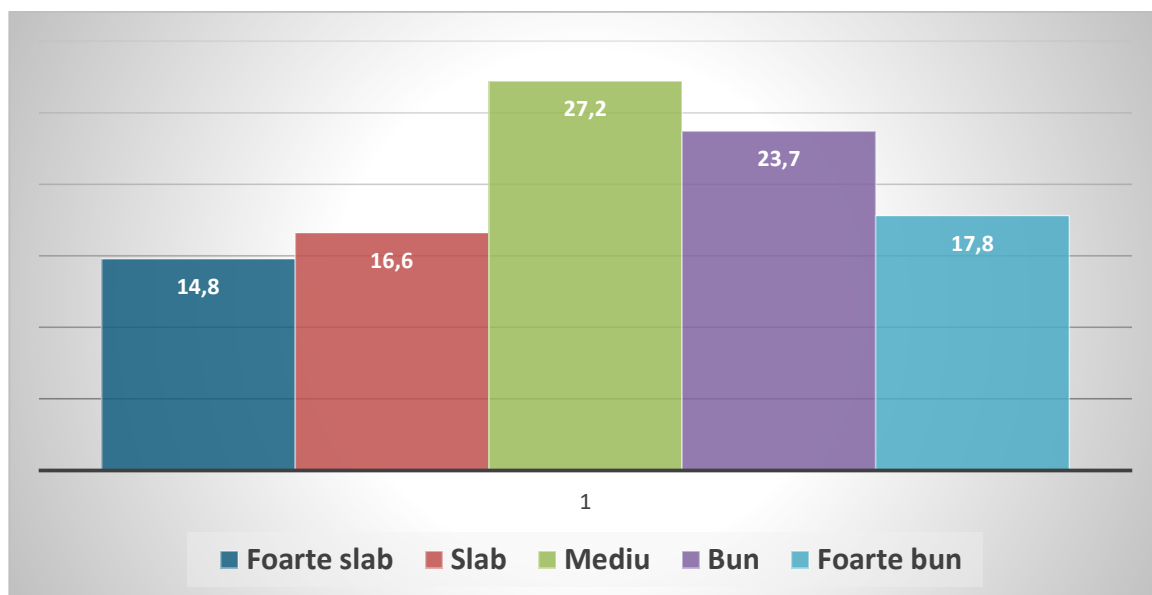
## 6.4. Percepția cetățenilor privind dezvoltarea sectorului cultură, tineret, sport

Percepția cetățenilor asupra domeniului tineret, cultură și sport indică o evaluare generală moderată, cu unele aspecte apreciate pozitiv și altele care necesită îmbunătățiri. Cele mai favorabile aprecieri se referă la calitatea serviciilor educaționale, unde 64,9% dintre respondenți au oferit note

pozitive, media fiind de 3,76 din 5. De asemenea, dotarea instituțiilor educaționale este percepută relativ bine, cu 53,0% evaluări pozitive și o medie de 3,56. Aceste rezultate arată că instituțiile educaționale constituie o bază importantă pentru dezvoltarea activităților destinate copiilor și tinerilor.

În același timp, accesul la activități extracurriculare și nivelul activităților culturale sunt evaluate mai rezervat. Accesul la activități extracurriculare are o medie de 3,13, cu 41,4% aprecieri pozitive, dar și 31,4% evaluări joase, ceea ce indică o percepție neuniformă asupra oportunităților existente pentru copii și tineri. Nivelul activităților culturale are o medie apropiată, de 3,11, iar 34,3% dintre respondenți au acordat nota medie, fapt ce sugerează că evenimentele culturale sunt vizibile în comunitate, dar nu sunt încă percepute constant ca fiind suficiente sau atractive pentru majoritatea populației.

**Diagrama 14. Percepția populației a accesului la activitățile extracurriculare (%)**



Un aspect important pentru dezvoltarea domeniului tineret, cultură și sport îl reprezintă calitatea spațiilor publice și siguranța accesului la activități. Curățenia spațiilor publice este apreciată pozitiv de 45,0% dintre respondenți, însă 33,9% au oferit note joase, ceea ce arată necesitatea unor intervenții de amenajare, întreținere și responsabilizare comunitară. Cea mai problematică percepție se referă la siguranța pietonilor, unde 62,0% dintre respondenți au acordat note joase, iar media este de doar 2,12. Această situație influențează direct accesul copiilor, tinerilor și familiilor la școală, activități sportive, culturale, recreative și spații publice.

În concluzie, datele arată că domeniul tineret, cultură și sport din comuna Tohatin dispune de o bază educațională relativ bine apreciată, dar necesită consolidarea activităților extracurriculare, culturale și sportive, precum și îmbunătățirea condițiilor din spațiile publice.

Pentru perioada următoare, este importantă dezvoltarea unui program local coerent de activități pentru copii și tineri, extinderea oportunităților de participare, susținerea evenimentelor culturale și sportive, precum și creșterea siguranței și atractivității spațiilor publice utilizate pentru recreere, socializare și viață comunitară.

## 6.5. Analiza SWOT sectorială

Puncte tari	Puncte slabe
Existența unor tradiții locale, evenimente comunitare și practici culturale care pot contribui la consolidarea identității comunei.	Infrastructura culturală și sportivă poate necesita modernizare, dotare sau utilizare mai eficientă.
Prezența unor instituții și spații care pot găzdui activități culturale, educaționale, comunitare și sportive.	Număr limitat de activități sistematice pentru tineri, în special în afara programului școlar.
Potențial de implicare a tinerilor în activități de voluntariat, cultură, sport și dezvoltare comunitară.	Implicare civică neuniformă a populației și participare redusă a unor categorii de cetățeni la activități comunitare.
Existența unor comunități profesionale care pot contribui la coeziunea socială și la sprijinirea inițiativelor comunitare.	Lipsa sau insuficiența unor structuri permanente de reprezentare a tinerilor.
Interes local pentru organizarea de evenimente culturale, sportive și recreative.	Capacitate limitată de atragere a finanțărilor pentru proiecte culturale, de tineret și sport.
Poziționarea geografică în apropierea municipiului Chișinău poate facilita accesul la parteneri, resurse și evenimente regionale.	Promovarea insuficientă a evenimentelor, tradițiilor și resurselor culturale locale.
Posibilitatea valorificării capitalului uman local: profesori, antrenori, artiști, meșteri, voluntari, lideri comunitari.	Insuficiența spațiilor moderne și atractive pentru activități de tineret, educație non-formală și recreere.
Existența unor tineri cu experiență educațională, digitală sau civică ce pot fi implicați în proiecte locale.	Activitatea organizațiilor societății civile poate fi limitată de resurse umane și financiare reduse.
Potențial de dezvoltare a activităților sportive pentru copii, tineri și adulți.	Acces limitat la echipamente sportive și activități sportive organizate pentru toate vârstele.
Comunitatea locală poate fi mobilizată în jurul unor proiecte de identitate, cultură, sport și agrement.	Lipsa unei programări integrate a evenimentelor culturale, sportive și de tineret la nivel local.
Oportunități	Amenințări
Accesarea programelor naționale și externe de finanțare pentru cultură, tineret, sport, voluntariat și dezvoltare comunitară.	Migrația tinerilor poate reduce baza de participanți și lideri pentru activități culturale, sportive și civice.
Dezvoltarea parteneriatelor cu instituții educaționale, culturale, sportive, ONG-uri și organizații de tineret.	Îmbătrânirea populației poate diminua dinamismul comunitar și participarea la activități publice.
Implicarea tinerilor în proiecte locale prin consilii consultative, cluburi, voluntariat și educație non-formală.	Lipsa finanțărilor constante poate duce la stagnarea sau reducerea activităților culturale și sportive.
Valorificarea tradițiilor și evenimentelor locale pentru promovarea identității comunei.	Degradarea infrastructurii existente poate limita accesul la servicii culturale, sportive și de agrement.
Dezvoltarea infrastructurii de agrement, sport și recreere ca factor de creștere a calității vieții.	Concurența ofertelor culturale și recreative din municipiul Chișinău poate reduce participarea locală.
Implicarea diasporei și a persoanelor originare din comună în susținerea proiectelor culturale și sportive.	Participarea civică scăzută poate afecta sustenabilitatea inițiativelor comunitare.

Utilizarea instrumentelor digitale pentru promovarea evenimentelor, consultarea tinerilor și mobilizarea comunitară.	Creșterea costurilor pentru întreținerea spațiilor publice poate limita capacitatea de organizare a evenimentelor.
Organizarea de competiții, festivaluri, ateliere, tabere și activități comunitare cu impact local și regional.	Dependența excesivă de persoane-cheie poate crea vulnerabilitate în continuitatea activităților.
Consolidarea capacității organizațiilor societății civile de a scrie și implementa proiecte.	Accesul inegal la activități poate accentua diferențele între copii, tineri, persoane vulnerabile și alte categorii de populație.
Integrarea culturii, tineretului și sportului în proiecte mai largi de dezvoltare locală, turism și coeziune socială.	Promovarea insuficientă a identității locale poate duce la pierderea treptată a unor tradiții și practici comunitare.

*Figura 4. Serviciile publice și activitățile comunitare în comuna Tohatin*



### 7.1. Capacitatea administrativă

Primăria comunei Tohatin, mun. Chișinău dispune de propriul sediu – clădire tipică. Starea tehnică a clădirii este bună. Sediul este conectat la electricitate și telecomunicații, canalizare și apeduct, este conectat și la gazoduct. Încălzirea clădirii Primăriei este asigurată la moment prin intermediul agentului termic pe bază de gaze naturale.

Primăria comunei Tohatin dispune de organigramă și are un număr total de 35 de angajați ai APL, dintre care 20 sunt incluși în statul de personal, iar 15 activează în bază de contract. Nivelul de calificare al personalului include studii medii generale, studii medii, studii superioare și studii postuniversitare. Dotarea tehnică și IT a primăriei este estimată la 80%, ceea ce permite funcționarea curentă a administrației, dar indică și necesitatea modernizării continue a echipamentelor și competențelor digitale.

În ultimii ani, APL a implementat 2 proiecte și a atras finanțări din surse precum FNDRL, ADR Chișinău și USAID. Mecanismele de consultare și informare a cetățenilor includ consultări publice, pagina web, pagina de Facebook și 3 grupuri Viber. Aceste instrumente reprezintă o bază importantă pentru transparență și participare, dar trebuie utilizate constant și completate cu publicarea sistematică a informațiilor privind bugetul, achizițiile, proiectele și deciziile locale.

Comuna Tohatin nu dispune de surse media proprii. Populația comunei preponderent se informează de pe panourile informative instalate în incinta și în fata primăriei, precum și în locuri special amenajate din perimetrul comunei. Cetățenii mai sunt informați prin intermediul presei republicane, TV, posturile de radio regionale și republicane, anunțuri și avize informative.

În condițiile actuale, când se necesită, în mod prioritar, atragerea surselor financiare externe pentru demararea proiectelor de importanță majoră pentru sat, funcționarii primăriei/consilierii urmează a fi instruiți în domeniul atragerii fondurilor externe/investițiilor, Managementului proiectelor.

În comuna Tohatin este amplasat Oficiul Poștal. Starea oficiului este bună. Oficiu poștal oferă o gamă variată de servicii, deși nu este conectat la rețeaua de utilități publice.

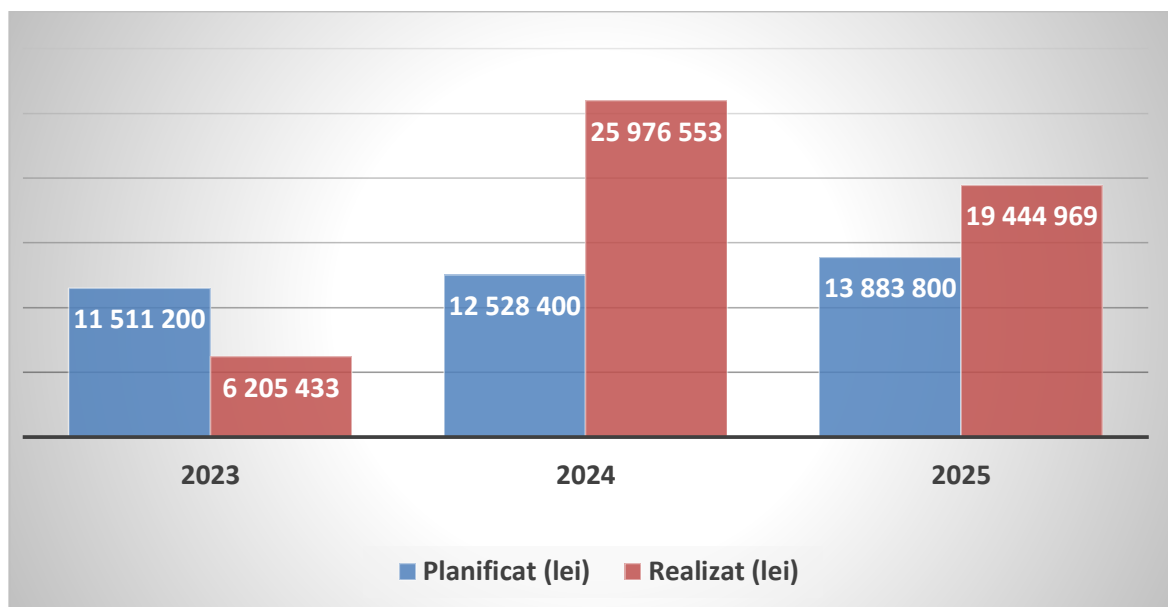
Indicator administrativ	Date actualizate
Organigramă	Există
Număr total angajați APL	35 persoane
Structura ocupării	20 în statul de personal; 15 pe contract
Nivel de calificare	Studii medii generale, medii, superioare și postuniversitare
Dotare tehnică și IT	80%
Proiecte implementate în ultimii ani	2
Surse de finanțare atrase	FNDRL, ADR Chișinău, USAID
Mecanisme de consultare	Consultări publice, web, Facebook, 3 grupuri Viber

### 7.1. Managementul finanțelor publice locale

Managementul finanțelor publice locale în comuna Tohatin reflectă o evoluție ascendentă a bugetului planificat în perioada 2023-2025, ceea ce indică o tendință de creștere a capacității de planificare financiară la nivel local. Bugetul planificat a crescut de la 11.511.200 lei în anul 2023, la 12.528.400 lei în anul 2024, ajungând la 13.883.800 lei în anul 2025. Această creștere graduală

arată o abordare prudentă și relativ stabilă în estimarea resurselor financiare disponibile pentru funcționarea administrației publice locale, prestarea serviciilor publice și susținerea priorităților de dezvoltare comunitară.

**Diagrama 15. Buget planificat vs. Realizat 2023-2025**



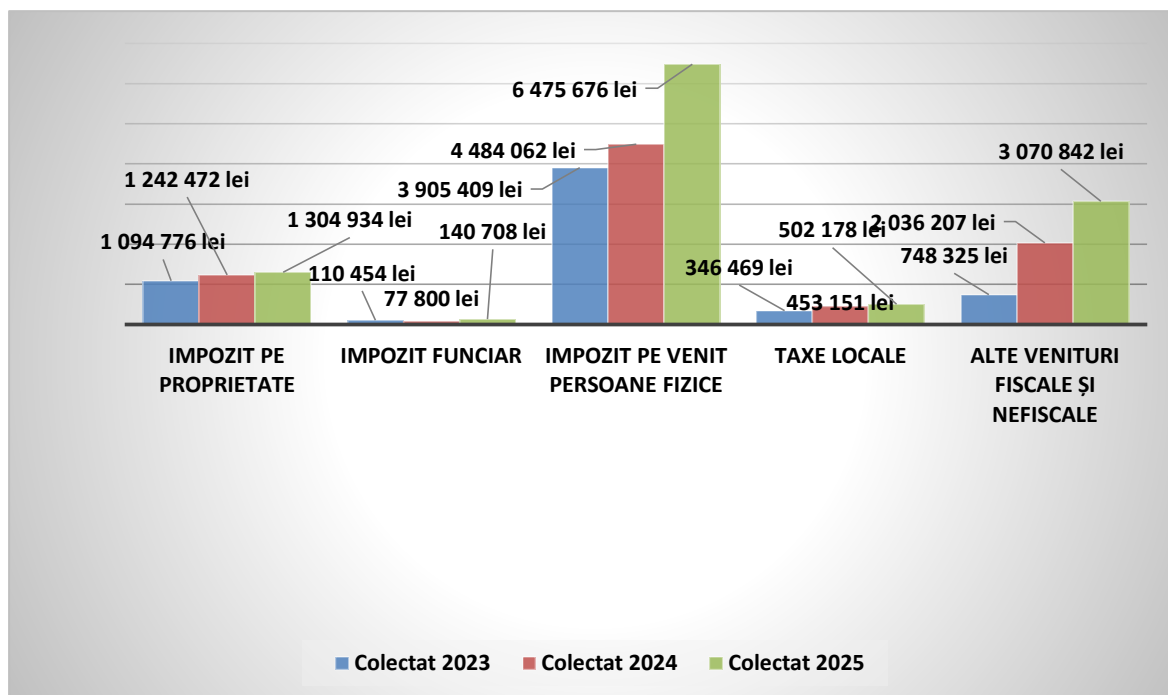
În același timp, datele privind executarea bugetului arată o dinamică neuniformă. În anul 2023, bugetul realizat a fost de 6.205.433 lei, ceea ce reprezintă doar aproximativ 53,9% din nivelul planificat. Această situație indică o nerealizare bugetară semnificativă, cu o diferență negativă de aproximativ 5,31 milioane lei față de prevederile inițiale. În anii următori, situația s-a schimbat considerabil: în 2024, bugetul realizat a ajuns la 25.976.553 lei, depășind de peste două ori nivelul planificat, iar în 2025, realizarea bugetară a constituit 19.444.969 lei, rămânând cu mult peste suma planificată.

Gradul de realizare bugetară a fost de aproximativ 53,9% în 2023, 207,3% în 2024 și 140,1% în 2025. Aceste diferențe mari dintre bugetul planificat și cel executat sugerează că, deși comuna a reușit să atragă sau să încaseze resurse suplimentare în anii 2024-2025, procesul de prognozare bugetară necesită consolidare. Depășirile semnificative ale bugetului realizat față de cel planificat pot fi determinate de transferuri suplimentare, granturi, proiecte investiționale, finanțări externe sau alte venituri neprevăzute inițial.

O componentă importantă a managementului finanțelor publice locale o constituie veniturile proprii ale APL, care reflectă capacitatea comunei de a genera resurse financiare din surse locale. Veniturile proprii planificate ale comunei Tohatin au crescut constant în perioada analizată: de la 4.873.100 lei în 2023, la 5.907.100 lei în 2024 și 6.848.100 lei în 2025. Această evoluție indică o planificare bugetară ascendentă a veniturilor proprii și o așteptare de consolidare treptată a bazei fiscale locale.

Veniturile proprii efectiv colectate au depășit valorile planificate în fiecare an. În 2023, la un nivel planificat de 4.873.100 lei, au fost colectați 6.205.433 lei. În 2024, veniturile proprii planificate au constituit 5.907.100 lei, iar cele colectate au ajuns la 8.293.692 lei. În 2025, la un nivel planificat de 6.848.100 lei, veniturile colectate au fost de 11.494.338 lei. Astfel, gradul de acumulare a veniturilor proprii a fost de aproximativ 127,3% în 2023, 140,4% în 2024 și 167,8% în 2025.

**Diagrama 16. Veniturile proprii colectate în perioada 2023-2025**



Diferența pozitivă dintre veniturile proprii colectate și cele planificate a crescut constant: de la +1.332.333 lei în 2023, la +2.386.592 lei în 2024 și +4.646.238 lei în 2025. Această evoluție arată o îmbunătățire semnificativă a capacității de colectare a veniturilor locale, dar poate indica și o subestimare a unor surse de venit în procesul de planificare bugetară. Din această perspectivă, comuna dispune de un potențial financiar local în creștere, care trebuie valorificat printr-o planificare mai exactă și printr-o corelare mai bună între veniturile prognozate și necesitățile reale de dezvoltare.

Cea mai importantă sursă de venit propriu este impozitul pe venit al persoanelor fizice, care a crescut de la 3.905.409 lei colectați în 2023 la 6.475.676 lei în 2025. Această creștere indică o contribuție tot mai importantă a veniturilor salariale și a activității economice locale la formarea bugetului comunei. O creștere importantă se observă și la categoria alte venituri fiscale și nefiscale, care a ajuns la 3.070.842 lei în 2025, ceea ce confirmă diversificarea parțială a surselor de venit propriu.

În ansamblu, managementul finanțelor publice locale în comuna Tohatin poate fi apreciat ca fiind în proces de consolidare, cu o îmbunătățire evidentă a realizării bugetare după anul 2023 și cu o creștere semnificativă a veniturilor proprii. Totuși, variațiile mari dintre planificare și execuție arată necesitatea îmbunătățirii mecanismelor de estimare a veniturilor, de monitorizare a executării bugetare și de analiză a surselor care generează depășiri față de plan. Pentru perioada următoare, este important ca administrația publică locală să consolideze planificarea financiară multianuală, să îmbunătățească prognozarea veniturilor proprii și să asigure o legătură mai clară între buget, proiectele investiționale și obiectivele strategice ale comunei.

## **7.2.Cooperarea intercomunitară**

APL Tohatin cooperează cu APL comuna Cruzești și APL satul Budești. Este raportat un acord de cooperare, iar proiectele comune realizate sau în curs de implementare includ construcția stației de pompare, achiziționarea a 2 autospeciale pentru evacuarea deșeurilor, fondarea SRL

„EcoLocal Grup”. Domeniul principal de cooperare este colectarea și evacuarea deșeurilor, serviciu public gestionat în comun.

Indicator	Date actualizate
Parteneri APL	APL com. Cruzești; APL s. Budești
Acorduri de cooperare	1
Proiecte comune	Stație de pompare; 3 autospeciale de deșeuri; SRL EcoLocal Grup.
Domeniu de cooperare	Colectarea și evacuarea deșeurilor

În prezent, conform informațiilor publice disponibile în Registrul Grupurilor de Acțiune Locală al MAIA, comuna Tohatin nu figurează ca parte a unui Grup de Acțiune Locală. Această situație poate limita accesul comunității la unele oportunități de finanțare și cooperare teritorială oferite prin Programul LEADER, motiv pentru care aderarea la un GAL existent sau inițierea unui parteneriat de tip GAL poate fi analizată ca direcție de dezvoltare instituțională și economică locală.

Programul LEADER/GAL este relevant deoarece finanțează inițiative locale în sectorul public, antreprenorial și civic, inclusiv infrastructură socială, servicii comunitare, economie circulară, turism rural și energie regenerabilă.

### 7.3. Tehnologia informației

Echipamentele IT ale primăriei sunt apreciate ca fiind în stare satisfăcătoare și funcțională. Primăria are conexiune la internet, iar calitatea acesteia este evaluată ca bună. Există pagina web oficială tohatin.md, pagina de Facebook a Primăriei comunei Tohatin și trei canale Viber: Tohatin, satul Cheltuitori și sectorul nou al satului Tohatin. Primăria utilizează semnătura electronică, iar personalul are nevoie de instruire digitală suplimentară.

O parte dintre serviciile publice pot fi accesate sau achitate online, inclusiv achitarea serviciilor comunale, a autorizațiilor de construcție/certificatelor de urbanism, a alimentației copiilor la grădiniță și a serviciilor de depozitare și evacuare a deșeurilor.

Indicator IT	Date actualizate
Starea echipamentelor IT	Satisfăcătoare / funcțională
Internet	Există; calitate bună
Pagina web	tohatin.md
Rețele/canale sociale	Facebook; 3 canale Viber
Semnătură electronică	Există
Servicii online	Achitări servicii comunale, autorizații/certificate urbanism, alimentație grădiniță, deșeuri
Necesități	Instruire digitală a personalului

### 7.4. Educație și cultură educațională

În comuna Tohatin funcționează 2 instituții educaționale: Instituția Educațională Timpurie (IET) nr. 223 și Gimnaziul „Viorel Găină”. În instituțiile educaționale sunt înscriși 175 de copii și 324 de elevi. Capacitatea raportată este de 7 grupe și 16 săli de clasă. Personalul include, la IET nr. 223, 12 cadre didactice și 18 cadre nedidactice, iar la gimnaziu 40 de angajați, dintre care 25 cadre didactice și 15 cadre nedidactice.

Starea clădirilor și spațiilor educaționale este apreciată în general ca bună sau foarte bună. Totuși, la IET nr. 223 sunt necesare reparații capitale pentru 3 grupe și holul scării, precum și reparația acoperișului. La gimnaziu sunt menționate necesități precum reparația cantinei, reparația

sălilor de clasă și mutarea bibliotecii publice din sediul școlii. Dotările existente includ materiale didactice, laptopuri și conexiune la internet, iar necesitățile includ proiector, tablă interactivă și microscop digital.

Având în vedere că în Gimnaziul Tohatin studiază peste 300 de elevi, iar o parte dintre absolvenții treptei gimnaziale sunt nevoiți să se deplaseze zilnic la instituții liceale din municipiul Chișinău, se impune examinarea oportunității transformării instituției locale în liceu. Această măsură ar contribui la creșterea accesului la educație liceală în proximitatea domiciliului, reducerea timpului și costurilor de transport pentru familii, sporirea siguranței elevilor și consolidarea rolului comunei Tohatin ca localitate metropolitană cu servicii educaționale dezvoltate. Inițiativa urmează a fi fundamentată printr-un studiu de fezabilitate educațională, care să confirme existența numărului necesar de elevi pentru deschiderea claselor liceale, disponibilitatea cadrelor didactice calificate, capacitatea infrastructurii școlare și respectarea condițiilor stabilite de Ministerul Educației și Cercetării.

Instituțiile educaționale au implementat mai multe proiecte, inclusiv proiectul educațional internațional „Surprize de Crăciun” în edițiile 2021-2025, proiectul transnațional „Educație online fără hotare 2022-2023”, Proiectul Îmbunătățirea Calității Educației (EQIP) și proiectul MEC „100 de povești”, finanțat de UNICEF.

Indicator educațional	Date actualizate
Instituții educaționale	2: IET nr. 223; Gimnaziul „Viorel Găină”
Copii/elevi înscriși	175 copii; 324 elevi
Capacitate	7 grupe; 16 săli de clasă
Personal IET nr. 223	12 cadre didactice; 18 nedidactice
Personal gimnaziu	40 angajați: 25 didactice; 15 nedidactice
Necesități IET nr. 223	Reparații 3 grupe, hol scară, acoperiș; proiector, tablă interactivă, microscop digital
Necesități gimnaziu	Reparația cantinei și a sălilor de clasă; mutarea bibliotecii publice

### 7.5. Sănătate și servicii medicale

Datele privind instituțiile medicale, personalul medical, numărul beneficiarilor, programul de activitate, serviciile disponibile și proiectele din domeniul sănătății nu au fost completate în chestionarul actual. În același timp, în lista clădirilor publice sunt menționate punctul medical din satul Tohatin, punctul medical din satul Cheltuitori și un punct medical vechi, neutilizat, aflat în stare avansată de degradare.

Pentru fundamentarea intervențiilor în domeniul sănătății este necesară completarea profilului serviciilor medicale locale și evaluarea stării clădirilor și dotărilor medicale.

Indicator	Date disponibile
Punct medical s. Tohatin	Clădire construită în 1971; ultima reparație capitală 2021
Punct medical s. Cheltuitori	Clădire construită în 2009; ultima reparație capitală 2019
Punct medical vechi	Construit în 1967; neutilizat; stare avansată de degradare
Date despre personal/servicii	

### 7.6. Asistența socială

Datele sociale indică existența unor grupuri vulnerabile care necesită atenție constantă din partea APL și a serviciilor sociale. În evidența lucrătorului social sunt 8 persoane vârstnice singure,

iar numărul acestora este în creștere. Sunt raportate 8 persoane în scaun cu rotile, 20 de persoane cu alte dizabilități și 17 copii cu grad de dizabilitate. De asemenea, sunt înregistrate 73 de familii cu venituri reduse, 1 copil aflat la evidență ca fiind în situație de risc și 10 copii sub supraveghere.

Serviciile sociale disponibile la nivel local includ anchete sociale, custodie, tutelă, sprijin și completarea chestionarului online pentru acordarea compensației la căldură. Formele de sprijin acordate includ ajutor material din partea Consiliului local, ajutor social, sprijin pentru familiile cu mulți copii și ajutor pentru persoanele cu grad de dizabilitate.

Printre inițiativele sociale realizate se menționează sprijinul oferit de Misiunea Socială Diaconia, care a acordat 52 de vouchere pentru 52 de familii, destinate medicamentelor și rechizitelor școlare, precum și identificarea și sprijinirea veteranilor din Afganistan și Transnistria și a persoanelor implicate în lichidarea consecințelor exploziei de la Cernobîl.

Indicator social	Date actualizate
Persoane vârstnice singure	8 la evidența lucrătorului social; număr în creștere
Persoane cu dizabilități	8 în scaun cu rotile; 20 cu alte dizabilități; 17 copii cu grad de dizabilitate
Familii cu venituri reduse	73 familii
Copii în situație de risc	1 la evidență; 10 sub supraveghere
Servicii sociale locale	Anchete sociale, custodie, tutelă, sprijin pentru compensații la căldură
Inițiativă socială relevantă	52 vouchere Diaconia pentru 52 familii

### 7.7. Siguranță și ordine publică

Localitatea este deservită de IP Ciocana nr. 7, care include sectoarele de poliție Tohatin, Budești, Colonița și Cruzești. Principalele probleme de ordine publică semnalate sunt conducerea fără dreptul de a conduce, conducerea în stare de ebrietate, violența în familie și depozitarea deșeurilor în locuri neautorizate.

Datele statistice privind numărul de crime înregistrate pe teritoriul comunei arată o evoluție relativ stabilă în perioada 2021–2025. Pe teritoriul satului au fost înregistrate 9 crime în 2021, 10 crime în 2022, 12 crime în 2023, 8 crime în 2024 și 9 crime în 2025. Cel mai ridicat nivel a fost consemnat în anul 2023, urmat de o scădere în 2024 și de o ușoară creștere în 2025, fără depășirea nivelului din 2023.

Crimele cu caracter economic au avut o pondere redusă în totalul infracțiunilor raportate: 1 caz în 2021, 3 cazuri în 2022, 2 cazuri în 2023, 2 cazuri în 2024 și 3 cazuri în 2025. Deși numărul total al infracțiunilor nu indică o creștere accentuată, datele confirmă necesitatea menținerii cooperării dintre Primăria comunei Tohatin, IP Ciocana nr. 7, instituțiile publice locale și comunitate pentru prevenirea infracționalității, sporirea siguranței în spațiile publice, îmbunătățirea iluminatului stradal, supravegherea zonelor vulnerabile și desfășurarea activităților de informare a populației.

Zonele considerate nesigure sunt cele din apropierea fâșiilor forestiere și locurile unde sunt prezenți câini maidanezi.

Nivelul de acoperire cu iluminat public este estimat la 90%, iar în localitate există camere de supraveghere video. Problemele de siguranță rutieră țin în special de încălcarea limitelor de viteză. Acțiunile de prevenire și informare desfășurate includ razii pe sector.

Indicator siguranță	Date actualizate
Instituție de poliție	IP Ciocana nr. 7; SP Tohatin, SP Budești, SP Colonița, SP Cruzești
Probleme principale	Conducere fără drept, ebrietate la volan, violență în familie, deșeuri neautorizate
Zone nesigure	Lângă fâșii forestiere; zone cu câini maidanezi
Iluminat public	90% acoperire
Supraveghere video	Există
Siguranță rutieră	Încălcarea limitelor de viteză
Prevenire	Razii pe sector

## 7.8. Serviciile de transport public

Comuna Tohatin este deservită de ruta de microbuz nr. 151 și de autobuzele nr. 31 și nr. 38. Este raportat un operator de transport, iar intervalul de circulație este de aproximativ 30 de minute, începând cu ora 5:50 și până la ora 20:30. Principalele categorii de utilizatori sunt elevii, navetiștii, persoanele vârstnice și alți locuitori care se deplasează spre municipiul Chișinău sau localitățile apropiate.

Localitățile deservite prin rute indirecte, de tip polinuclear, care conectează mai multe suburbii pe același traseu, se confruntă cu o vulnerabilitate specifică în domeniul mobilității. În cazul comunei Tohatin, accesul la transportul public depinde inclusiv de rutele care deservește traseul Budești – Tohatin – Vadul lui Vodă, în special rutele nr. 31 și nr. 38.

Această organizare poate genera un acces mai puțin stabil și mai puțin previzibil la serviciile de transport public, mai ales pentru locuitorii care depind zilnic de deplasarea spre municipiul Chișinău, instituții publice, locuri de muncă, servicii medicale sau educaționale.

Zonele cu acces dificil la transport public sunt sectorul nou al satului Tohatin și satul Buneți. Problemele semnalate de locuitori includ lipsa transportului public în anumite zone, grafic incomod, orar neadaptat nevoilor călătorilor, flux mare de pasageri în orele de vârf și lipsa confortului. Pentru perioada 2026-2031, îmbunătățirea transportului public trebuie să includă ajustarea graficului, extinderea accesului pentru zonele mai izolate și amenajarea stațiilor.

Indicator transport	Date actualizate
Rute	Microbuz nr. 151; autobuze nr. 31 și nr. 38
Operatori	1
Interval circulație	Aproximativ 30 minute
Orar	05:50-20:30
Zone cu acces dificil	Sectorul nou al s. Tohatin; s. Buneți
Probleme	Lipsă transport în unele zone, grafic incomod, orar neadaptat, flux mare la ore de vârf, confort redus

## 7.9. Percepția cetățenilor privind dezvoltarea serviciilor publice

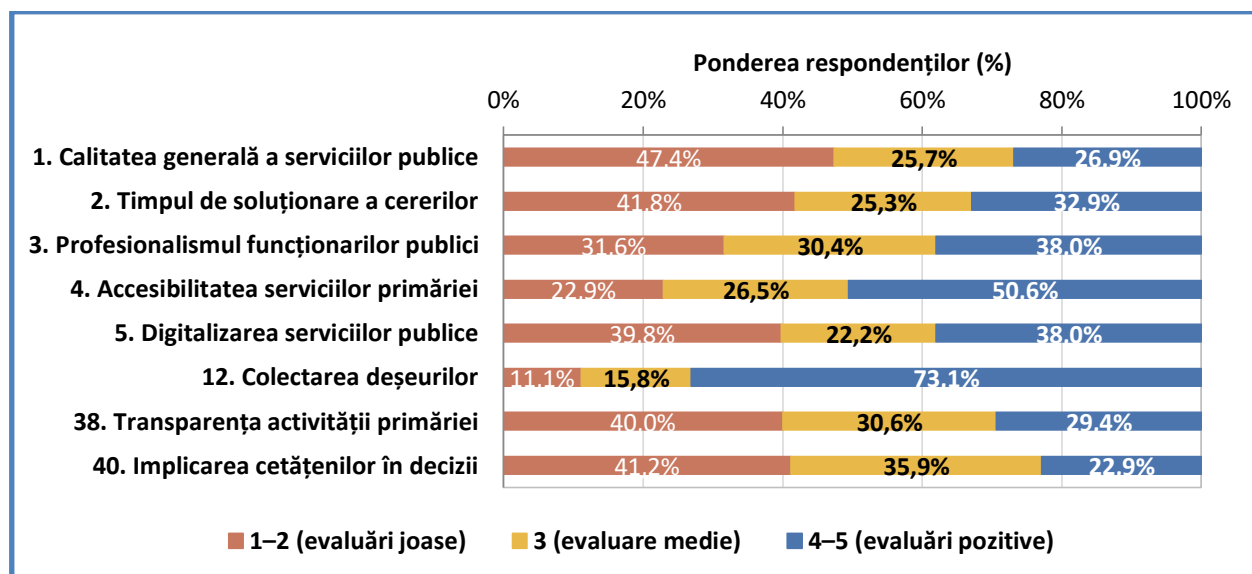
Percepția cetățenilor asupra administrației publice locale și serviciilor publice din comuna Tohatin este una moderată, cu diferențe importante între indicatorii analizați. Calitatea generală a serviciilor publice este apreciată mai rezervat, având o medie de 2,61 din 5, iar 47,4% dintre respondenți au oferit note joase. Timpul de soluționare a cererilor este, de asemenea, evaluat mai degrabă critic, cu o medie de 2,82 și 41,8% evaluări joase, ceea ce arată că rapiditatea reacției administrative rămâne o dimensiune importantă pentru relația cetățean–primărie.

În același timp, există și aspecte evaluate mai favorabil. Accesibilitatea serviciilor primăriei are o medie de 3,39, iar 50,6% dintre respondenți au acordat note pozitive, ceea ce sugerează că o

parte importantă a cetățenilor consideră serviciile primăriei relativ accesibile. Profesionalismul funcționarilor publici este apreciat echilibrat, cu o medie de 3,05, 38,0% evaluări pozitive și 31,6% evaluări joase. Aceste rezultate indică existența unei baze administrative funcționale, dar și necesitatea îmbunătățirii calității interacțiunii cu cetățenii, a comunicării și a capacității de răspuns la solicitările comunității.

Digitalizarea serviciilor publice, transparența activității primăriei și implicarea cetățenilor în procesul decizional sunt percepute ca domenii care necesită consolidare. Digitalizarea are o medie de 2,96, cu 39,8% evaluări joase, ceea ce arată că serviciile online, comunicarea electronică și instrumentele digitale nu sunt încă percepute ca suficient de dezvoltate sau utilizate. Transparența activității primăriei are o medie de 2,81, iar 40,0% dintre respondenți au oferit note joase. Implicarea cetățenilor în decizii este evaluată cu o medie de 2,72, cu 41,2% evaluări joase și doar 22,9% evaluări pozitive, ceea ce indică necesitatea dezvoltării mecanismelor de consultare, informare și participare comunitară.

**Diagrama 17. Sinteza comparativă: Percepția cetățenilor privind administrația publică și serviciile publice**



Un indicator distinct, evaluat semnificativ mai bine, este colectarea deșeurilor, unde media este de 3,88, iar 73,1% dintre respondenți au oferit note pozitive. Acest rezultat arată că serviciul este perceput ca relativ funcțional, deși pot exista diferențe de experiență între gospodării sau zone ale localității. În ansamblu, datele arată că pentru perioada următoare administrația publică locală trebuie să acorde prioritate îmbunătățirii calității serviciilor publice, reducerii timpului de soluționare a cererilor, consolidării profesionalismului funcționarilor, extinderii digitalizării, creșterii transparenței și implicării mai active a cetățenilor în procesul decizional.

### 7.10. Analiza SWOT sectorială

Puncte tari	Puncte slabe
Existența unei administrații publice locale funcționale, cu rol central în planificarea și coordonarea dezvoltării comunitare.	Resurse umane și financiare limitate pentru gestionarea simultană a tuturor domeniilor de servicii publice.
Apropierea de municipiul Chișinău poate facilita accesul la servicii specializate, parteneri instituționali și expertiză.	Capacitate limitată de elaborare, implementare și monitorizare a proiectelor complexe, în special a celor cu finanțare externă.

Experiență acumulată în comunicarea cu cetățenii și organizarea consultărilor publice.	Digitalizarea incompletă a proceselor administrative și a serviciilor publice locale.
Existența instituțiilor educaționale și a unor servicii publice de bază pentru populație.	Necesități de modernizare a infrastructurii educaționale, sociale, medicale sau administrative.
Posibilitate de cooperare cu instituții municipale/municipale, agenții publice, ONG-uri și parteneri de dezvoltare.	Participare civică inegală și implicare limitată a unor categorii de cetățeni în procesele decizionale.
Disponibilitate potențială a comunității pentru implicare în proiecte locale și activități de voluntariat.	Acces neuniform al cetățenilor la informații, servicii digitale și mecanisme de sesizare.
Existența unor canale de comunicare online care pot fi valorificate pentru informare și transparență.	Lipsa informațiilor despre proiectele implementare în comunitate și impactul acestora asupra cetățenilor.
Poziționarea geografică poate susține accesul populației la servicii din proximitate.	Lipsa informațiilor oficiale privind gestionarea finanțelor publice (rapoarte despre modificarea și/sau executarea bugetului local).
Există potențial pentru cooperare intercomunitară în domenii precum transportul, salubritatea, serviciile sociale și infrastructura.	Pagina oficială a primăriei nu corespunde cerințelor legale privind transparența și accesul cetățenilor la informațiile de interes public.
Instituțiile locale pot deveni nuclee de educație civică, prevenire și coeziune socială.	Lipsa informațiilor despre procesul și rezultatele consultărilor publice în probleme locale de interes deosebit (buget, planificarea urbană, etc.)
	Serviciile sociale insuficiente în raport cu nevoile persoanelor vulnerabile.
	Lipsa unor baze de date locale actualizate ceea ce limitează calitatea planificării și monitorizării serviciilor publice.
	Serviciile sociale pentru persoanele în etate și păturile social-vulnerabile sunt insuficient dezvoltate.
	Domeniul integrității publice prezintă vulnerabilități importante.
<b>Oportunități</b>	<b>Amenințări</b>
Accesarea programelor naționale și externe de finanțare pentru modernizarea serviciilor publice și consolidarea capacității administrative.	Creșterea cererii pentru servicii publice poate depăși capacitatea administrativă și bugetară locală.
Dezvoltarea cooperării intercomunitare pentru servicii publice mai eficiente și costuri optimizate.	Întârzierea digitalizării poate reduce eficiența administrativă și accesul cetățenilor la informație.
Digitalizarea proceselor administrative, a comunicării cu cetățenii și a mecanismelor de sesizare și consultare.	Migrația populației active și deficitul de specialiști pot afecta calitatea serviciilor locale.
Parteneriate cu instituții publice, ONG-uri, mediul privat și diaspora pentru proiecte educaționale, sociale și comunitare.	Creșterea vulnerabilităților sociale poate genera presiune suplimentară asupra bugetului și serviciilor sociale.
Extinderea programelor de instruire pentru funcționarii publici, aleșii locali și personalul instituțiilor publice.	Dependența de surse externe de finanțare poate întârzia implementarea proiectelor prioritare.

Utilizarea tehnologiilor informaționale pentru colectarea datelor, monitorizarea indicatorilor și raportarea progresului strategiei.	Accesul inegal la servicii digitale poate exclude persoanele în etate, vulnerabile sau cu competențe digitale reduse.
Dezvoltarea serviciilor sociale integrate prin colaborare între administrație, instituții educaționale, sănătate și organizații comunitare.	Riscurile de siguranță publică, inclusiv siguranța rutieră sau comportamentele antisociale, pot afecta calitatea vieții.
Îmbunătățirea transportului public prin dialog cu operatorii, autoritățile competente și localitățile vecine.	Calitatea slabă sau frecvența redusă a transportului public poate limita accesul la muncă, educație și servicii.
Existența programelor de educație civică și a participării cetățenești în procesele de luare a deciziilor.	Neîncrederea cetățenilor în instituții poate reduce participarea la consultări și sprijinul pentru proiecte locale.
Valorificarea poziției comunei în proximitatea municipiului Chișinău pentru parteneriate, servicii și mobilitate.	Schimbările legislative, economice sau instituționale pot afecta stabilitatea planificării și continuitatea proiectelor.

*Figura 5. Capacitatea administrativă și finanțele locale ale comunei Tohatin*



### 8.1. Viziunea strategică a comunei Tohatin

*Comuna Tohatin va deveni o suburbie modernă, verde, funcțională și competitivă a municipiului Chișinău, dezvoltată în logica unei abordări metropolitane, care valorifică proximitatea față de capitală și transformă presiunile urbanizării în oportunități de dezvoltare durabilă. Localitatea va oferi condiții atractive de trai, servicii publice accesibile, infrastructură modernizată, spații verzi și de recreere, oportunități pentru familii tinere, investitori și vizitatori, păstrându-și totodată identitatea comunitară și echilibrul ecologic.*

### 8.2. Misiunea autorităților publice din comuna Tohatin

*Comuna Tohatin își asumă misiunea de a deveni o suburbie modernă, verde, funcțională și competitivă a municipiului Chișinău, dezvoltându-se în logica unei abordări metropolitane, care valorifică proximitatea față de capitală și transformă presiunile urbanizării în oportunități de dezvoltare durabilă. Prin infrastructură modernizată, servicii publice accesibile, economie locală competitivă, protecția mediului și investiții în capitalul uman, comuna urmărește creșterea calității vieții și consolidarea unui mediu comunitar atractiv pentru locuitori, familii tinere, investitori și vizitatori.*

### 8.3. Principiile de bază pentru implementarea Strategiei de dezvoltare

Această componentă reflectă principiile comune esențiale pe care le acceptă și le promovează toți actorii locali implicați în dezvoltarea comunei Tohatin: administrația publică locală, instituțiile publice, mediul de afaceri, societatea civilă și cetățenii.

Principiile nu au doar un rol declarativ, ci reprezintă repere practice pentru modul de comunicare, colaborare, luare a deciziilor și implementare a acțiunilor prevăzute în strategie. Totodată, acestea contribuie la consolidarea imaginii publice a comunei Tohatin ca localitate deschisă, responsabilă, orientată spre dezvoltare durabilă și bunăstarea cetățenilor.

#### **Principiile de bază ale comunității Tohatin:**

- ***Implicarea cetățenilor în procesul decizional***  
Comunitatea Tohatin va promova participarea activă a cetățenilor la toate etapele procesului decizional: identificarea problemelor, stabilirea priorităților, elaborarea soluțiilor, implementarea proiectelor și monitorizarea rezultatelor. Consultarea publică va constitui un instrument important pentru creșterea încrederii între administrația publică locală și cetățeni.
- ***Transparența și comunicarea deschisă***  
Actorii locali vor asigura informarea corectă, accesibilă și constantă a populației privind deciziile, proiectele, resursele utilizate și rezultatele obținute. Comunicarea internă în cadrul comunității va fi bazată pe respect, claritate și responsabilitate, iar comunicarea externă va contribui la promovarea unei imagini pozitive a comunei.
- ***Viziunea de lungă durată asupra dezvoltării localității***  
Implementarea strategiei va fi ghidată de o viziune pe termen lung, orientată spre dezvoltarea durabilă a comunei Tohatin. Acțiunile întreprinse nu vor urmări doar soluționarea problemelor imediate, ci și crearea unor condiții stabile pentru generațiile viitoare.
- ***Integrarea priorităților economice, sociale și ecologice***

Dezvoltarea comunei va avea la bază echilibrul dintre creșterea economică, bunăstarea socială și protecția mediului. Proiectele și deciziile locale vor fi analizate prin prisma impactului lor asupra economiei locale, calității vieții cetățenilor și utilizării raționale a resurselor naturale.

➤ ***Parteneriatul și cooperarea locală***

Succesul implementării strategiei depinde de colaborarea eficientă dintre administrația publică locală, instituțiile publice, agenții economici, organizațiile neguvernamentale, grupurile de inițiativă și cetățeni. Parteneriatul va permite mobilizarea resurselor, schimbul de experiență și realizarea unor proiecte cu impact mai mare asupra comunității.

➤ ***Responsabilitatea și asumarea rezultatelor***

Fiecare actor implicat în implementarea strategiei va acționa responsabil, în limitele competențelor sale, asumându-și rolul în realizarea obiectivelor comune. Responsabilitatea presupune respectarea angajamentelor, utilizarea eficientă a resurselor și orientarea permanentă spre rezultate concrete.

➤ ***Eficiența utilizării resurselor locale***

Resursele financiare, umane, naturale și instituționale ale comunei vor fi utilizate rațional, în funcție de priorități clare și de impactul preconizat asupra dezvoltării localității. Se va urmări atragerea investițiilor, valorificarea potențialului local și evitarea risipei de resurse.

➤ ***Echitatea și incluziunea socială***

Dezvoltarea localității trebuie să răspundă nevoilor tuturor categoriilor de populație, inclusiv copiilor, tinerilor, vârstnicilor, persoanelor social vulnerabile și persoanelor cu dizabilități. Accesul echitabil la servicii publice, infrastructură și oportunități de dezvoltare va constitui o prioritate permanentă.

➤ ***Continuitatea și monitorizarea acțiunilor***

Implementarea strategiei va presupune continuitate, evaluare periodică și ajustarea acțiunilor în funcție de schimbările sociale, economice și instituționale. Monitorizarea rezultatelor va permite identificarea progreselor, corectarea deficiențelor și îmbunătățirea permanentă a procesului de dezvoltare locală.

➤ ***Promovarea identității și imaginii comunei Tohatin***

Actorii locali vor contribui la promovarea valorilor, tradițiilor, patrimoniului și potențialului comunei Tohatin. Consolidarea identității locale va sprijini coeziunea comunitară și va crește atractivitatea localității pentru locuitori, investitori, parteneri de dezvoltare și vizitatori.

#### **8.4. Arborele problemelor**

Problemele strategice și cauzele acestora au fost formulate în urma activității grupurilor sectoriale de planificare strategică. Membrii grupurilor au analizat situația existentă a comunității pe domenii principale de dezvoltare, folosind Analizele SWOT sectoriale. În cadrul acestor analize au fost identificate punctele slabe, riscurile, nevoile și dificultățile care afectau dezvoltarea localității.

Pe baza acestor constatări, au fost stabilite problemele majore ale comunității și cauzele care le generau. Problemele strategice au arătat ce domenii necesitau intervenții prioritare, iar cauzele au explicat de ce aceste probleme există. Astfel, rezultatele activității grupurilor sectoriale au oferit o bază clară pentru formularea obiectivelor, măsurilor și activităților incluse în strategia de dezvoltare socio-economică.

### Problemele strategice

**Problema strategică I.** Economia locală este insuficient dezvoltată, cu oportunități reduse de ocupare, venituri mici și valorificare insuficientă a potențialului economic al comunei.

**Problema strategică II.** Infrastructura publică și serviciile comunale sunt insuficient dezvoltate, afectând calitatea vieții, mobilitatea, siguranța și accesul locuitorilor la servicii de bază.

**Problema strategică III.** Calitatea serviciilor educaționale, culturale, sociale, medicale și comunitare este insuficientă, iar implicarea tinerilor și incluziunea grupurilor vulnerabile rămân limitate.

**Problema strategică IV.** Comuna se confruntă cu probleme de mediu, consum energetic ineficient și capacitate redusă de adaptare la schimbările climatice.

**Problema strategică V.** Capacitatea administrației publice locale de a gestiona eficient, transparent și participativ dezvoltarea comunei este insuficientă.

### 8.5. Direcțiile strategice de dezvoltare a comunității

Direcțiile strategice reprezintă principalele domenii de intervenție și dezvoltare ale comunității pentru perioada 2026-2031. Acestea stabilesc prioritățile majore spre care sunt orientate resursele, proiectele și acțiunile administrației publice locale, ale instituțiilor, mediului economic și ale comunității. Prin direcțiile strategice, viziunea de dezvoltare a localității este transpusă într-un cadru clar de obiective, măsuri și activități concrete.

Direcțiile strategice fixează reperele față de care se măsoară succesul realizării viziunii de viitor. Ele oferă un instrument de planificare, coordonare și monitorizare a dezvoltării comunității, asigurând coerența intervențiilor propuse și orientarea acestora către rezultate concrete. În acest mod, fiecare direcție strategică contribuie la stabilirea priorităților de dezvoltare și la utilizarea eficientă a resurselor disponibile.

Direcțiile strategice sunt integrate și acoperă cele trei domenii-cheie ale dezvoltării durabile: economia, societatea și mediul. Fiecare direcție este formulată astfel încât atingerea obiectivelor propuse să genereze un impact pozitiv asupra celorlalte domenii sau, cel puțin, să nu afecteze dezvoltarea acestora. Astfel, strategia promovează o dezvoltare echilibrată, durabilă și adaptată necesităților reale ale comunității.

Problemă strategică	Direcție strategică
I. Economia locală este slab dezvoltată, cu oportunități reduse de ocupare, venituri mici și valorificare insuficientă a potențialului economic al comunei.	DS I. Economie locală competitivă, durabilă și conectată la zona metropolitană Chișinău
II. Infrastructura publică și serviciile comunale sunt insuficient dezvoltate, afectând calitatea vieții, mobilitatea, siguranța și accesul locuitorilor la servicii de bază.	DS II. Infrastructură și servicii comunale moderne pentru o suburbie funcțională și bine conectată
III. Calitatea serviciilor educaționale, culturale, sociale, medicale și comunitare este insuficientă, iar	DS III. Capital uman, incluziune socială și calitate a vieții într-o comunitate suburbană atractivă

implicarea tinerilor și incluziunea grupurilor vulnerabile rămân limitate.	
IV. Comuna se confruntă cu probleme de mediu, consum energetic inefficient și capacitate redusă de adaptare la schimbările climatice.	DS IV. Mediu protejat, eficiență energetică și reziliență climatică pentru o suburbie verde
V. Capacitatea administrației publice locale de a gestiona eficient, transparent și participativ dezvoltarea comunei este insuficientă.	DS V. Administrație locală transparentă, eficientă, digitalizată și participativă, orientată spre dezvoltare metropolitană

## 8.6. Arborele obiectivelor

Obiectivele specifice sunt rezultatele concrete pe care comunitatea își propune să le atingă în perioada 2026-2031 pentru a realiza direcțiile strategice de dezvoltare. Ele detaliază fiecare direcție strategică și arată ce schimbări trebuie produse într-un anumit domeniu, de exemplu în economie, infrastructură, servicii sociale, mediu sau administrație publică. Prin obiectivele specifice, prioritățile generale ale strategiei sunt transformate în ținte mai clare, care pot fi urmărite prin măsuri și activități concrete.

Direcție strategică	Obiective specifice
DS I. Economie locală competitivă, durabilă și conectată la zona metropolitană Chișinău	OS 1.1. Susținerea modernizării sectorului agricol local și consolidarea formelor de asociere și cooperare economică între producători, antreprenori și gospodării.
	OS 1.2. Dezvoltarea mecanismelor locale de comercializare și valorificare a produselor locale, inclusiv a potențialului turistic, cultural, agricol și vitivinicol.
	OS 1.3. Consolidarea antreprenoriatului local, implicarea diasporei și atragerea investițiilor private și a finanțărilor externe pentru dezvoltare economică.
DS II. Infrastructură și servicii comunale moderne pentru o suburbie funcțională și bine conectată	OS 2.1. Construcția, reparația și modernizarea drumurilor locale, trotuarelor și căilor de acces pentru asigurarea mobilității și conectivității în comună și reglementarea traficului rutier.
	OS 2.2. Extinderea și modernizarea și instituționalizarea serviciilor comunale de bază, inclusiv apă, canalizare, sanitație, iluminat public și acces echitabil la infrastructură.
	OS 2.3. Sporirea nivelului de întreținere a spațiilor publice, parcurilor, terenurilor sportive și zonelor de agrement cu asigurarea resurselor necesare pentru mentenanță.
DS III. Capital uman, incluziune socială și calitate a vieții într-o comunitate suburbană atractivă	OS 3.1. Modernizarea, dotarea și adaptarea instituțiilor educaționale, culturale și comunitare la nevoile actuale ale populației.
	OS 3.2. Diversificarea activităților educaționale, extrașcolare, culturale, sportive, recreative și de implicare comunitară pentru copii, tineri, femei, persoane cu nevoi speciale și în etate.

	OS 3.3. Dezvoltarea serviciilor sociale, medicale preventive și a mecanismelor locale de sprijin pentru persoanele vulnerabile, vârstnici, copii, familii și persoane aflate în situații de risc.
DS IV. Mediu protejat, eficiență energetică și reziliență climatică pentru o suburbie verde	OS 4.1. Consolidarea managementului local integrat în domeniul protecției mediului, eficienței energetice și rezilienței climatice.
	OS 4.2. Protejarea resurselor naturale, îmbunătățirea gestionării deșeurilor și creșterea rezilienței locale la riscuri climatice.
	OS 4.3. Creșterea eficienței energetice a clădirilor publice și infrastructurii locale și valorificarea surselor regenerabile de energie.
DS V. Administrație locală transparentă, eficientă, digitalizată și participativă, orientată spre dezvoltare metropolitană	OS 5.1. Sporirea transparenței, comunicării publice și participării cetățenilor la procesul decizional.
	OS 5.2. Digitalizarea serviciilor administrative și consolidarea capacității primăriei de elaborare, gestionare și implementare a proiectelor finanțate extern.
	OS 5.3. Dezvoltarea parteneriatelor locale și externe și consolidarea mecanismelor de monitorizare, evaluare și raportare a implementării strategiei locale.
	OS 5.4. Consolidarea managementului financiar, a gestionării patrimoniului public și a mecanismelor de prevenire și combatere a corupției în activitatea Primăriei și a Consiliului local.

### 8.7. Măsurile de sprijin/prioritățile de dezvoltare a comunității

Măsurile de sprijin reprezintă modalitățile concrete prin care sunt realizate obiectivele specifice ale strategiei. Dacă obiectivele specifice arată ce schimbări trebuie obținute într-un anumit domeniu, măsurile arată cum se va acționa pentru atingerea acestor schimbări. Ele transformă obiectivele în direcții practice de intervenție, care pot fi apoi detaliate prin activități, proiecte, responsabili, termene și resurse.

Legătura dintre măsuri și obiectivele specifice este directă: fiecare măsură contribuie la realizarea unui obiectiv specific și răspunde unei nevoi identificate în procesul de planificare strategică. Prin aplicarea măsurilor, strategia trece de la nivelul de intenție la nivelul de acțiune concretă. Astfel, obiectivele specifice oferă ținta urmărită, iar măsurile stabilesc pașii principali prin care această țintă poate fi atinsă. Măsurile sunt prezentate în [PLANUL DE ACTIVITĂȚI PENTRU REALIZAREA STRATEGIEI DE DEZVOLTARE SOCIO-ECONOMICĂ A COMUNEI TOHATIN PENTRU ANII 2026-2031](#).



### 9.1. Cadrul instituțional de monitorizare

Procesul de monitorizare a Strategiei de dezvoltare socio-economică a comunei Tohatin pentru perioada 2026-2031 constă în urmărirea modului în care sunt realizate obiectivele strategice, obiectivele specifice, măsurile și activitățile incluse în planul de acțiuni. Monitorizarea permite evaluarea progresului înregistrat, identificarea dificultăților apărute pe parcurs și ajustarea intervențiilor, atunci când acest lucru este necesar.

Monitorizarea se realizează pe baza indicatorilor de implementare stabiliți pentru fiecare activitate sau măsură. Acești indicatori arată în ce măsură acțiunile planificate au fost realizate, ce rezultate au fost obținute și care este impactul acestora asupra dezvoltării comunei. Procesul de monitorizare include colectarea informațiilor, analiza progresului, raportarea rezultatelor și formularea propunerilor de îmbunătățire a implementării strategiei.

Pentru asigurarea unui proces transparent și participativ, implementarea Strategiei va fi monitorizată cu implicarea autorităților publice locale, a instituțiilor publice din comună, a reprezentanților mediului de afaceri, ai societății civile, ai grupurilor comunitare, ai tinerilor și ai cetățenilor interesați. Această abordare contribuie la consolidarea dialogului dintre administrația publică locală și comunitate și la creșterea responsabilității comune pentru realizarea obiectivelor strategiei.

Monitorizarea implementării Strategiei va fi coordonată de Comisia pentru Implementarea și Monitorizarea Strategiei, constituită pe lângă Consiliul local și Primăria comunei Tohatin. Comisia va avea un caracter consultativ și participativ și va include reprezentanți ai principalilor actori locali implicați în dezvoltarea comunei.

Din componența Comisiei pot face parte:

- reprezentanți ai Consiliului local;
- reprezentanți ai Primăriei comunei Tohatin;
- reprezentanți ai instituțiilor educaționale, culturale, sociale și medicale;
- reprezentanți ai mediului de afaceri și ai producătorilor locali;
- reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale și ai grupurilor civice;
- reprezentanți ai tinerilor, femeilor, persoanelor vârstnice și ai altor grupuri comunitare;
- reprezentanți ai diasporei sau ai altor parteneri locali, după caz.

Atribuțiile principale ale Comisiei pentru Implementarea și Monitorizarea Strategiei sunt:

- coordonarea procesului de implementare a planului de acțiuni;
- urmărirea progresului privind realizarea obiectivelor specifice și a măsurilor strategiei;
- analizarea gradului de realizare a activităților planificate;
- identificarea dificultăților apărute în procesul de implementare;
- formularea propunerilor de ajustare sau actualizare a planului de acțiuni;
- facilitarea colaborării dintre Primărie, Consiliul local, instituții publice, agenți economici, ONG-uri și cetățeni;
- sprijinirea procesului de atragere a resurselor financiare pentru realizarea proiectelor prioritare;
- elaborarea rapoartelor de monitorizare și prezentarea acestora către Consiliul local;
- informarea comunității despre progresul implementării strategiei.

Comisia își va desfășura activitatea în ședințe organizate periodic, în funcție de necesități, dar cel puțin semestrial. În cadrul ședințelor vor fi analizate activitățile realizate, proiectele aflate în derulare, dificultățile întâmpinate și acțiunile care urmează să fie întreprinse.

Un rol important în procesul de monitorizare îl are Consiliul local al comunei Tohatin, care examinează rapoartele de implementare, aprobă eventualele ajustări ale planului de acțiuni și asigură supravegherea generală a modului în care strategia este pusă în aplicare. Consiliul local contribuie, de asemenea, la promovarea transparenței decizionale și la implicarea cetățenilor în procesul de dezvoltare a comunei.

Primăria comunei Tohatin are rolul de instituție principală responsabilă de coordonarea practică a implementării strategiei. Aceasta colectează informațiile necesare, urmărește executarea activităților, colaborează cu instituțiile și partenerii implicați și pregătește materialele necesare pentru raportare și evaluare.

## **9.2. Raportarea și indicatorii de monitorizare**

Raportarea privind implementarea Strategiei de dezvoltare socio-economică a comunei Tohatin se va realiza periodic, pe baza informațiilor colectate de la responsabilii de implementare, instituțiile publice, partenerii locali și beneficiarii activităților. Rapoartele vor reflecta gradul de realizare a activităților planificate, rezultatele obținute, resursele utilizate, problemele întâmpinate și propunerile de îmbunătățire.

Responsabilii de implementarea activităților vor transmite informații către Primărie și către Comisia pentru Implementarea și Monitorizarea Strategiei. Pe baza acestor informații, Comisia va analiza progresul și va pregăti rapoarte de monitorizare. Cel puțin o dată pe an, va fi elaborat un raport anual privind implementarea Strategiei, care va fi prezentat Consiliului local și adus la cunoștința cetățenilor.

Evaluarea progresului se va realiza prin intermediul indicatorilor de monitorizare stabiliți pentru obiectivele, măsurile și activitățile incluse în strategie. Indicatorii pot viza, de exemplu, numărul de proiecte implementate, lungimea drumurilor reparate, numărul de beneficiari ai serviciilor sociale, numărul de producători sprijiniți, suprafața spațiilor verzi amenajate, numărul de activități comunitare organizate sau valoarea fondurilor atrase.

Indicatorii de monitorizare permit aprecierea clară a rezultatelor obținute și compararea acestora cu acțiunile planificate. În baza acestor date, autoritățile locale și partenerii comunitari pot decide dacă activitățile trebuie continuate, ajustate, extinse sau revizuite.

Rezultatele monitorizării vor fi utilizate pentru îmbunătățirea procesului de implementare a strategiei, pentru actualizarea planului de acțiuni și pentru fundamentarea deciziilor privind proiectele viitoare ale comunei. Astfel, monitorizarea nu reprezintă doar o activitate de control, ci și un instrument de învățare, corectare și orientare a dezvoltării comunei Tohatin către obiectivele stabilite pentru perioada 2026-2031.

Tabelul din anexă prezintă exemple de indicatori de performanță care pot fi utilizați la planificarea, monitorizarea și raportarea principalelor cheltuieli publice locale. Indicatorii sunt grupați în indicatori de produs, eficiență și rezultat, conform logicii bugetării pe programe și performanță.

### **[Indicatori de performanță pentru principalele cheltuieli ale APL](#)**

## X. ANALIZA RISCURILOR



Implementarea Strategiei de dezvoltare socio-economică a comunei Tohatin pentru perioada 2026-2031 poate fi influențată de mai mulți factori interni și externi. Unele riscuri țin de capacitatea administrației publice locale, de resursele financiare disponibile sau de implicarea comunității, iar altele pot apărea din cauza schimbărilor economice, sociale, legislative sau climatice. Identificarea acestor riscuri permite autorităților locale să pregătească din timp măsuri de prevenire și diminuare a efectelor negative asupra realizării obiectivelor strategiei.

Nr.	Risc posibil	Efecte asupra implementării strategiei	Metode de diminuare
1	Resurse financiare insuficiente pentru realizarea proiectelor planificate	Amânarea, reducerea sau neimplementarea unor activități și proiecte.	Prioritizarea proiectelor, atragerea fondurilor externe, parteneriate cu mediul privat, diaspora, ONG-uri și instituții donatoare.
2	Capacitate administrativă limitată pentru elaborarea și gestionarea proiectelor	Întârzieri în pregătirea documentației și pierderea unor oportunități de finanțare.	Instruirea personalului Primăriei, atragerea consultanților externi, cooperarea cu instituții specializate și grupuri de acțiune locală.
3	Participare redusă a cetățenilor la implementarea strategiei	Lipsă de susținere comunitară și implicare slabă în proiecte și consultări publice.	Organizarea consultărilor publice periodice, informarea clară a cetățenilor, implicarea grupurilor locale, tinerilor și diasporei.
4	Schimbări ale priorităților politice sau administrative	Încetinirea procesului de implementare sau modificarea nejustificată a priorităților.	Aprobarea clară a strategiei de către Consiliul local, raportare periodică și menținerea unui consens local asupra priorităților majore.
5	Creșterea costurilor pentru lucrări, servicii și materiale	Depășirea bugetelor planificate și reducerea volumului lucrărilor.	Actualizarea periodică a devizelor, etapizarea proiectelor și identificarea surselor suplimentare de finanțare.
6	Acces redus la programe de finanțare externe	Implementarea limitată a proiectelor mari de infrastructură, mediu sau servicii publice.	Monitorizarea permanentă a apelurilor de finanțare, pregătirea din timp a proiectelor și crearea unui portofoliu local de proiecte prioritare.
7	Colaborare insuficientă între Primărie, instituții publice, agenți economici și societatea civilă	Fragmentarea eforturilor și reducerea impactului acțiunilor planificate.	Crearea unor mecanisme permanente de coordonare, organizarea ședințelor periodice și dezvoltarea parteneriatelor locale.
8	Întârzieri în procedurile de achiziții publice și avizare	Nerealizarea activităților în termenele stabilite.	Planificarea timpurie a achizițiilor, pregătirea documentației tehnice și respectarea calendarului de implementare.

Nr.	Risc posibil	Efecte asupra implementării strategiei	Metode de diminuare
9	Migrația populației și implicarea redusă a tinerilor	Scăderea resurselor umane locale și reducerea inițiativelor comunitare.	Dezvoltarea activităților pentru tineri, sprijinirea antreprenoriatului local și implicarea diasporei în proiecte comunitare.
10	Riscuri de mediu și fenomene climatice extreme	Afectarea infrastructurii, agriculturii, spațiilor verzi și calității vieții.	Promovarea măsurilor de adaptare la schimbările climatice, protecția solului, gestionarea apelor pluviale și extinderea spațiilor verzi.
11	Lipsa datelor actualizate pentru monitorizarea progresului	Dificultăți în evaluarea corectă a rezultatelor strategiei.	Colectarea periodică a datelor, actualizarea indicatorilor și implicarea instituțiilor locale în raportare.
12	Comunicare insuficientă privind progresul implementării strategiei	Neîncredere din partea cetățenilor și participare redusă.	Publicarea rapoartelor anuale, informări pe site-ul Primăriei și pe rețelele sociale, prezentarea publică a rezultatelor.

Diminuarea acestor riscuri presupune o abordare continuă, bazată pe planificare realistă, comunicare transparentă și monitorizare periodică. Primăria comunei Tohatin, Consiliul local și Comisia pentru Implementarea și Monitorizarea Strategiei vor urmări evoluția riscurilor și vor propune măsuri de ajustare ori de câte ori apar schimbări care pot afecta realizarea obiectivelor strategice.

Prin aplicarea acestor măsuri de prevenire și diminuare, strategia devine mai flexibilă și mai adaptată condițiilor reale din comunitate. Astfel, chiar dacă apar dificultăți pe parcurs, administrația publică locală și partenerii comunitari pot interveni la timp pentru a menține direcția de dezvoltare stabilă pentru perioada 2026-2031.

## **XI. PLANUL DE ACTIVITĂȚI PENTRU REALIZAREA STRATEGIEI DE DEZVOLTARE SOCIO-ECONOMICĂ A COMUNEI TOHATIN PENTRU ANII 2026-2031**

---



Planul de activități reprezintă un instrument de planificare și implementare a Strategiei de dezvoltare socio-economică a comunei Tohatin pentru perioada 2026-2031. Acesta include principalele măsuri, activități și proiecte care urmează să fie realizate într-un termen determinat, în vederea atingerii obiectivelor strategice și obiectivelor specifice stabilite în strategie.

Planul de acțiune va fi revizuit periodic, pentru a ține cont de schimbările economice, sociale, bugetare și instituționale care pot apărea la nivel național, regional sau local. De asemenea, revizuirea va lua în considerare opiniile locuitorilor comunei, propunerile instituțiilor publice, ale mediului de afaceri, ale societății civile și ale altor actori implicați în dezvoltarea comunității.

Planul de acțiune pentru implementarea Strategiei de dezvoltare socio-economică a comunei Tohatin constituie un pachet de măsuri și proiecte orientate spre modernizarea comunității, îmbunătățirea calității vieții locuitorilor și dezvoltarea durabilă a localității. Acesta urmărește consolidarea economiei locale, modernizarea infrastructurii, îmbunătățirea serviciilor publice, protecția mediului și creșterea capacității administrației publice locale.

Domeniile de dezvoltare economică, socială, de mediu, infrastructurală și administrativă ale comunei Tohatin au fost analizate în cadrul procesului de diagnostic și planificare strategică. Pe baza acestor analize au fost stabilite direcțiile strategice, obiectivele specifice și măsurile de intervenție, care servesc drept repere pentru dezvoltarea comunei în perioada 2026–2030.

Scopul Planului de acțiune este de a prezenta principalele activități și proiecte necesare pentru implementarea strategiei, astfel încât progresul să poată fi urmărit și evaluat în mod continuu.

**DIRECȚIA STRATEGICĂ I. ECONOMIE LOCALĂ COMPETITIVĂ, DURABILĂ ȘI CONECTATĂ LA ZONA METROPOLITANĂ CHIȘINĂU**

Măsurile de susținere	Activități	Perioada de implementare	Responsabili de implementare	Indicatori-țintă	Surse de finanțare
<b>OS 1.1. Susținerea modernizării sectorului agricol local și consolidarea formelor de asociere și cooperare economică între producători, antreprenori și gospodării.</b>					
<b>Inventarierea potențialului economic local</b>	Activitatea 1.1.1. Elaborarea și actualizarea anuală a bazei de date privind agenții economici, producătorii agricoli, gospodăriile țărănești, prestatorii de servicii și persoanele interesate să inițieze afaceri.	2026; actualizare anuală 2027-2031	Primăria comunei Tohatin; specialistul responsabil de dezvoltare economică; Consiliul local	Bază de date funcțională și actualizată anual; minimum 5 agenți economici/producători identificați.	Buget local; asistență tehnică; parteneriate cu ODA/ADR/ONG-uri
	Activitatea 1.1.2. Elaborarea unei hărți economice locale care să includă terenuri disponibile, spații publice neutilizate, zone cu potențial agricol, comercial, turistic sau pentru producere mică.	2026–2027; actualizare la necesitate	Primăria; serviciul cadastral/urbanism; Consiliul local; consultanți externi	Hartă economică elaborată; minimum _10_ locații/active identificate pentru valorificare.	Buget local; proiecte de dezvoltare locală; suport donatori
<b>Sprijinirea producătorilor agricoli locali</b>	Activitatea 1.1.3. Organizarea consultărilor periodice cu agricultorii privind accesul la terenuri, irigare, drumuri agricole, depozitare, comercializare și accesarea subvențiilor, dezvoltarea lanțurilor valorice, promovarea circuitelor agroalimentare scurte.	Anual, 2026-2031	Primăria; Consiliul local; grup de lucru cu producătorii agricoli	Minimum 2 consultări anual; listă de probleme și soluții actualizată.	Buget local; contribuții parteneri; programe de dezvoltare rurală
	Activitatea 1.1.4. Informarea producătorilor agricoli despre subvenții, granturi, programe AIPA, LEADER/GAL, tehnologii agricole moderne, agricultură ecologică, irigare eficientă și procesare primară.	Semestrial, 2026-2031	Primăria; AIPA; ODA; GAL/parteneri LEADER; furnizori de instruire	Minimum 2 sesiuni de informare/instruire anual; minimum _4_ agricultori participanți.	AIPA; ODA; LEADER/GAL; buget local; donatori

	Activitatea 1.1.5. Identificarea drumurilor agricole prioritare și promovarea reabilitării acestora în baza consultărilor cu producătorii locali.	2026-2031, în funcție de buget	Primăria; Consiliul local; responsabili de gospodărie comunală; agenți economici locali	Minimum 2 km de drumuri agricole evaluate/reabilitate; acces îmbunătățit către terenurile agricole.	Buget local; FNDRL/Satul European; contribuții agenți economici; alte programe naționale
--	---	--------------------------------	---	---	--

**OS 1.2. Dezvoltarea mecanismelor locale de comercializare și valorificare a produselor locale, inclusiv a potențialului turistic, cultural, agricol și vitivinicol.**

<b>Dezvoltarea activităților non-agricole</b>	Activitatea 1.2.1. Elaborarea unei liste locale de oportunități non-agricole care pot fi dezvoltate în comună, inclusiv servicii prestate la nivel local, turism local, ateliere mici și servicii pentru gospodării.	2026-2027; actualizare anuală	Primăria; mediul de afaceri local; grupuri de inițiativă; consultanți	Listă de oportunități elaborată și actualizată anual.	Buget local; asistență tehnică; proiecte de dezvoltare economică
<b>Promovarea produselor și serviciilor locale</b>	Activitatea 1.2.2. Crearea unei rubrici pe pagina web/Facebook a primăriei pentru promovarea producătorilor, antreprenorilor, serviciilor și inițiativelor locale.	2026-2031	Primăria; specialist comunicare; antreprenori/producători locali	Rubrică funcțională; minimum 2 antreprenori/producători promovați anual.	Buget local; contribuții voluntare; parteneriate media/comunitare
	Activitatea 1.2.3. Organizarea anuală a unui târg local al produselor, serviciilor și inițiativelor antreprenoriale din Tohatin cu genericul "Produs în Tohatin".	Anual, 2026-2031	Primăria; Consiliul local; instituții publice; antreprenori locali; grupuri de inițiativă	Minimum 1 târg anual; minimum 10 participanți locali.	Buget local; sponsorizări; taxe de participare după caz; donatori
	Activitatea 1.2.4. Elaborarea unui catalog online sau a unor materiale de promovare a produselor și serviciilor locale.	2027-2030	Primăria; specialist comunicare; mediul de afaceri local; consultanți	Catalog/materiale elaborate; vizibilitate sporită pentru producătorii și antreprenorii locali.	Buget local; sponsorizări; proiecte de promovare economică
<b>Îmbunătățirea infrastructurii necesare afacerilor</b>	Activitatea 1.2.5. Identificarea și amenajarea unui spațiu local pentru târguri, piețe temporare, expoziții și/sau vânzarea produselor locale.	2027-2030	Primăria; Consiliul local; antreprenori/producători locali; instituții publice	Spațiu identificat/amenajat; minimum 1 evenimente economice organizate anual.	Buget local; sponsorizări; parteneriate public-private; donatori

**OS 1.3. Consolidarea antreprenoriatului local, implicarea diasporei și atragerea investițiilor private și a finanțărilor externe pentru dezvoltare economică.**

<b>Dezvoltarea activităților non-agricole</b>	Activitatea 1.3.1. Organizarea sesiunilor de informare pentru locuitori privind inițierea afacerilor mici în servicii, comerț, meșteșuguri, alimentație publică, activități creative, educaționale sau de îngrijire.	Anual, 2026-2031	Primăria; ODA; ONG-uri specializate; Camera de Comerț și Industrie	Minimum 2 sesiuni anual; minimum 20 persoane informate.	Buget local; ODA; programe pentru antreprenoriat; donatori
	Activitatea 1.3.2. Sprijinirea persoanelor interesate de microafaceri prin orientare către programe de instruire, mentorat, granturi și consultanță oferite de ODA, GAL-uri, donatori sau ONG-uri specializate.	Permanent, 2026-2031	Primăria; persoana responsabilă pentru relația cu mediul de afaceri; ODA; GAL/ONG-uri	Minimum 10-15 persoane direcționate către programe de suport; minimum 3-5 idei de afaceri asistate.	ODA; LEADER/GAL; fonduri ale donatorilor; buget local
<b>Crearea unui mediu local favorabil investițiilor mici și mijlocii</b>	Activitatea 1.3.3. Elaborarea unui profil investițional al comunei, cu informații despre amplasare, populație, infrastructură, terenuri/spații disponibile, utilități și oportunități economice, inclusiv pentru potențiali investitori din diasporă.	2026; actualizare anuală	Primăria; Consiliul local; specialist dezvoltare economică; consultanți	Profil investițional elaborat și publicat pe pagina web a primăriei.	Buget local; asistență tehnică; parteneriate cu ADR/ODA
	Activitatea 1.3.4. Publicarea informațiilor privind terenurile, spațiile și bunurile publice disponibile pentru locațiune, concesiune sau parteneriate public-private, în condițiile legii.	2026-2031; actualizare trimestrială/semestrială	Primăria; secretarul Consiliului local; responsabil patrimoniu; specialist comunicare	Registru public actualizat; minimum 3 bunuri/terenuri publicate.	Buget local; resurse administrative proprii
	Activitatea 1.3.5. Desemnarea unei persoane responsabile pentru relația cu mediul de afaceri, antreprenorii din diasporă și potențialii investitori;	2026-2031	Primarul; Consiliul local; persoana responsabilă desemnată; antreprenorii locali; reprezentanți ai diasporei	Persoană responsabilă desemnată; minimum 1 forum/întâlnire economică anuală; plan de acțiuni agreat cu mediul de afaceri.	Buget local; contribuții parteneri; proiecte de dezvoltare economică
<b>Valorificarea patrimoniului public pentru dezvoltare economică,</b>	Activitatea 1.3.6. Instituirea concursului anual pentru titlu de "Cel mai bun antreprenor local", elaborarea regulamentului concursului, alocarea surselor pentru premiile învingătorilor.	2026-2027; actualizare anuală	Primăria; Consiliul local; responsabil patrimoniu; serviciul cadastral	Inventar elaborat; minimum 1_ bunuri evaluate pentru valorificare.	Buget local; resurse administrative proprii; asistență tehnică

<b>integrarea turismului în economia locală ca sursă de venituri și locuri de muncă.</b>	Activitatea 1.3.7. Coordonarea, facilitarea, promovarea și atragerea de expertiză pentru înregistrarea la Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală (AGPI) a Denumirii de Origine Protejată – DOP pentru produsele grupurile de producători de pe teritoriul comunei Tohatin.	2028-2029	Primăria; persoana responsabilă desemnată; specialist juridic; consultanți	Minimum 5 produse dispun de Denumirea de Origine Protejată	Buget local; parteneriate; programe de suport pentru APL
	Activitatea 1.3.8. Organizarea consultărilor publice privind utilizarea eficientă a bunurilor publice pentru servicii comunitare, producere mică, activități economice sau sociale.	Anual, 2027-2030	Primăria; Consiliul local; cetățeni; antreprenori locali; ONG-uri	Minimum 6 consultări organizate; propuneri colectate de la cetățeni și antreprenori.	Buget local; resurse administrative proprii
	Activitatea 1.3.9. Identificarea lcalului și a oportunităților de creare a muzeul satului	Anual, 2027-2030	Primăria; Consiliul local;	Local identificat: muzeu creat și funcțional	Buget local; parteneriate; programe de suport pentru APL
	Activitatea 1.3.10. Dezvoltarea turismului rural, cultural și de agrement, promovarea obiectivelor și evenimentelor locale, susținerea inițiativelor de agroturism și servicii turistice locale.	Anual, 2027-2030	Primăria; Consiliul local; cetățeni; antreprenori locali; ONG-uri	Un traseu turistic elaborat și promovat; cel puțin un eveniment local pe an orientat spre atragerea turiștilor desfășurat;	Buget local; contribuții antreprenori și parteneri; proiecte de dezvoltare a turismului
<b>Atragerea finanțărilor și parteneriatelor</b>	Activitatea 1.3.11. Monitorizarea programelor de finanțare relevante pentru agricultură, antreprenoriat, eficiență energetică, infrastructură economică și servicii locale.	Trimestrial, 2026-2031	Primăria; specialist proiecte; persoana responsabilă pentru mediul de afaceri	Listă de apeluri actualizată trimestrial.	Resurse administrative proprii; asistență tehnică
	Activitatea 1.3.12. Pregătirea conceptelor de proiect pentru infrastructura care susține activitatea economică: drumuri de acces, iluminat, apă/canalizare, spații pentru servicii, piețe locale, digitalizare.	2026-2031	Primăria; Consiliul local; specialiști tehnici; parteneri de proiect	Minimum 15 concepte de proiect elaborate.	FNDRL/Satul European; ADR; buget local; donatori; parteneriate public-private

	Activitatea 1.3.13. Stabilirea parteneriatelor cu instituții de suport pentru afaceri, camere de comerț, organizații de dezvoltare regională, GAL-uri, ONG-uri și programe de asistență tehnică.	2026-2031	Primăria; Consiliul local; parteneri instituționali; mediul de afaceri	Minimum 2 anual parteneriate funcționale; oportunitatea aderării la un GAL analizată.	Buget local; programe LEADER/GAL; asistență tehnică; donatori
<b>Susținerea tinerilor și femeilor și diasporei în antreprenoriat</b>	Activitatea 1.3.14. Organizarea sesiunilor dedicate tinerilor și femeilor privind inițierea unei afaceri, dezvoltarea competențelor antreprenoriale și accesarea granturilor mici.	Anual, 2026-2031	Primăria; instituții educaționale; ODA; ONG-uri; antreprenori locali	Minimum 2 sesiuni organizate; minimum 20 tineri/femei participante.	ODA; buget local; programe pentru tineri/femei; donatori
	Activitatea 1.3.15. Elaborarea unei liste de idei de microafaceri potrivite pentru tineri și femei: servicii digitale, educaționale, alimentare, artisanale, turistice sau de îngrijire.	2026-2027; actualizare anuală	Primăria; grupuri de tineri; organizații de femei; consultanți	Listă elaborată și distribuită în comunitate.	Buget local; asistență tehnică; programe de antreprenoriat
	Activitatea 1.3.16. Facilitarea participării asociațiilor diasporale la valorificarea oportunităților de afaceri din comună.	2027-2030	Primăria; asociațiile diasporale; băștinașii	Minimum 2 afaceri inițiate de către băștinași.	Buget local; contribuții ale diasporei; donatori
<b>Îmbunătățirea infrastructurii necesare afacerilor</b>	Activitatea 1.3.17. Identificarea și prioritizarea investițiilor în infrastructura care deservește zonele cu potențial economic: drumuri, iluminat, apă, canalizare, internet și spații publice amenajate.	2026-2031	Primăria; Consiliul local; responsabili tehnici; agenți economici consultați	Lista investițiilor prioritare elaborată; minimum 3 proiecte promovate.	Buget local; FNDRL/Satul European; ADR; fonduri externe; contribuții parteneri
	Activitatea 1.3.18. Colectarea anuală a necesităților agenților economici privind conectarea la utilități și includerea acestora în planurile investiționale ale APL.	Anual, 2026-2031	Primăria; persoana responsabilă pentru mediul de afaceri; operatori de utilități; antreprenori locali	Necesități colectate anual; măsuri incluse în buget/planul de investiții.	Buget local; operatori de utilități; programe naționale; contribuții private

**DIRECȚIA STRATEGICĂ II. INFRASTRUCTURĂ ȘI SERVICII COMUNALE MODERNE PENTRU O SUBURBIE FUNCȚIONALĂ ȘI BINE CONECTATĂ**

Măsuri de susținere	Activități	Perioada de implementare	Responsabili de implementare	Indicatori-țintă	Surse de finanțare
<b>OS 2.1. Construcția, reparația și modernizarea drumurilor locale, a trotuarelor și căilor de acces pentru asigurarea mobilității și conectivității în comună și reglementarea traficului rutier.</b>					
<b>Construcția, reabilitarea și întreținerea drumurilor locale</b>	Activitatea 2.1.1. Inventarierea și prioritizarea sectoarelor de drum care necesită intervenții urgente, inclusiv pe baza sesizărilor cetățenilor și a consultărilor publice.	Anual 2026-2028	Primăria; Consiliul local; antreprenori contractați; responsabil tehnic; ADR/Consiliul municipal.	Min. 3 km drumuri locale reabilite/întreținute; min. 5 sectoare prioritare inventariate; acces îmbunătățit la instituții publice, servicii și zone locuite.	Buget local; FNDRL/Satul European; buget de stat; ADR; Consiliul municipal; granturi UE/donatori; contribuții cetățeni, după caz.
	Activitatea 2.1.2. Elaborarea devizelor, proiectelor tehnice și documentației de achiziție pentru sectoarele de drum prioritare.	Anual 2026-2028	Primăria; Consiliul local; antreprenori contractați; responsabil tehnic; ADR/Consiliul municipal.	Min. 1.000 m trotuare/căi pietonale amenajate; min. 5 treceri/sectoare modernizate; siguranță pietonală îmbunătățită.	Bugetul local; parteneriate cu investitori privați interesați de dezvoltarea teritoriului.
	Activitatea 2.1.3. Executarea lucrărilor de reabilitare/întreținere și recepția cu implicarea responsabilului tehnic.	Anual 2026-2028	Primăria; Consiliul local; antreprenori contractați; responsabil tehnic; ADR/Consiliul municipal.	Min. 1.000 m trotuare/căi pietonale amenajate; min. 5 treceri/sectoare modernizate; siguranță pietonală îmbunătățită.	Buget local; FNDRL/Satul European; buget de stat; ADR; Consiliul municipal; granturi UE/donatori; contribuții cetățeni, după caz.

	Activitatea 2.1.4. Construcția capitală a drumului de legătură com. Tohatin – or. Stăuceni, str. Sfânta Vinere.	2027-2029	Primăria; Consiliul local; specialist responsabil de infrastructură; Direcția transport și infrastructură a mun. Chișinău; agenți economici contractați	Documentație tehnică elaborată și aprobată; lucrări de construcție executate pe tronsonul planificat; drum dat în exploatare	Buget local; buget municipal; Fondul Rutier; programe naționale de dezvoltare locală; parteneri de dezvoltare
<b>Amenajarea și modernizarea trotuarelor, acostamentelor și căilor pietonale.</b>	Activitatea 2.1.5. Evaluarea zonelor cu risc pentru pietoni, cu prioritate în preajma instituțiilor publice, stațiilor de transport, școlii, grădiniței și zonelor intens circulate.	2026-2031	Primăria; Consiliul local; antreprenori contractați; responsabil tehnic; Poliția, după caz; ADR/Consiliul municipal.	Min. 1.000 m trotuare/căi pietonale amenajate; min. 5 treceri/sectoare modernizate; siguranță pietonală îmbunătățită.	Buget local
	Activitatea 2.1.5. Proiectarea și amenajarea trotuarelor, acostamentelor, trecerilor pietonale și elementelor de protecție necesare.	2026-2031	Primăria; Consiliul local; antreprenori contractați; responsabil tehnic; Poliția, după caz; ADR/Consiliul municipal.	Min. 1.000 m trotuare/căi pietonale amenajate; min. 5 treceri/sectoare modernizate; siguranță pietonală îmbunătățită.	Buget local; FNDRL/Satul European; buget de stat; Consiliul municipal; granturi UE/donatori;
	Activitatea 2.1.6. Marcarea și întreținerea periodică a trecerilor pietonale și a căilor pietonale amenajate.	2026-2031	Primăria; Consiliul local; antreprenori contractați; responsabil tehnic; Poliția, după caz; ADR/Consiliul municipal.	Min. 1.000 m trotuare/căi pietonale amenajate; min. 5 treceri/sectoare modernizate; siguranță pietonală îmbunătățită.	Buget local
	Activitatea 2.1.7. Extinderea și dezvoltarea infrastructurii pentru bicicliști.	2026-2031	Primăria; Consiliul local; antreprenori contractați; responsabil tehnic;	Cel puțin o pistă pentru bicicliști amenajată, o stație de parcare a bicicletelor construiată; semene rutiere respective instalate.	Buget local; FNDRL/Satul European; buget de stat; Consiliul municipal; granturi UE/donatori;

	Activitatea 2.1.8. Modernizarea și/sau construirea stațiilor auto de așteptare noi.	2027-2029	Primăria; Consiliul local; antreprenori contractați; responsabil tehnic;	Cel puțin o stație auto de așteptare amenajată și/sau construită	Buget local; FNDRL/Satul European; buget de stat; Consiliul municipal; granturi UE/donatori;
<b>Îmbunătățirea accesului gospodăriilor și zonelor periferice la infrastructura de transport și mobilitate locală.</b>	Activitatea 2.1.9. Identificarea zonelor periferice, străzilor secundare și gospodăriilor cu acces dificil la drumuri, transport, servicii și infrastructură de bază.	2027-2030	Primăria; Consiliul local; antreprenori contractați; responsabil tehnic; ADR/Consiliul municipal.	Min. 2 km căi de acces amenajate; min. 100 gospodării cu acces îmbunătățit; min. 3 zone periferice conectate mai eficient.	N/A
	Activitatea 2.1.10. Asigurarea căilor de acces a locuitorilor satelor Buneț și Chelțuitor prin contractația și amenajarea drumurilor către traseele centrale.	2027-2030	Primăria; Consiliul local; antreprenori contractați; responsabil tehnic; ADR/Consiliul municipal.	1,2 km de drum de acces de la localitatea Buneț, accesul spre padure din Bunet 1 km și 3 km de drum de la localitatea Chelțuitor construite și amenajate.	Buget local; FNDRL/Satul European; buget de stat; Consiliul municipal; granturi UE/donatori;
	Activitatea 2.1.11. Amenajarea etapizată a căilor de acces, podețelor, rigolelor și sectoarelor de legătură necesare pentru conectarea zonelor izolate.	2027-2030	Primăria; Consiliul local; antreprenori contractați; responsabil tehnic; ADR/Consiliul municipal.	Min. 2 km căi de acces amenajate; min. 100 gospodării cu acces îmbunătățit; min. 3 zone periferice conectate mai eficient.	Buget local; FNDRL/Satul European; buget de stat; Consiliul municipal; granturi UE/donatori;
	Activitatea 2.1.12. Monitorizarea sesizărilor cetățenilor privind accesibilitatea și includerea intervențiilor prioritare în planurile anuale de investiții.	2027-2030	Primăria; Consiliul local; antreprenori contractați; responsabil tehnic; ADR/Consiliul municipal.	Min. 2 km căi de acces amenajate; min. 100 gospodării cu acces îmbunătățit; min. 3 zone periferice conectate mai eficient.	N/A
<b>Elaborarea și implementarea unui program multianual de întreținere a drumurilor,</b>	Activitatea 2.1.13. Inventarierea drumurilor, podețelor, rigolelor și căilor de acces comunale, cu stabilirea stării tehnice și a nivelului de prioritate.	2026-2031, anual	Primăria; Consiliul local; responsabil tehnic; antreprenori contractați; ADR/Consiliul municipal.	1 program multianual aprobat; intervenții anuale planificate; buget alocat anual; rapoarte de implementare prezentate public.	N/A

<b>podețelor și căilor de acces comunale.</b>	Activitatea 2.1.14. Elaborarea, consultarea publică și aprobarea programului de întreținere a infrastructurii rutiere locale.	2026-2031, anual	Primăria; Consiliul local; responsabil tehnic; antreprenori contractați; ADR/Consiliul municipal.	1 program aprobat; intervenții anuale planificate; buget alocat anual; rapoarte de implementare prezentate public.	N/A
	Activitatea 2.1.15. Alocarea anuală a resurselor, executarea intervențiilor planificate și prezentarea rapoartelor de implementare către Consiliul local și comunitate.	2026-2031, anual	Primăria; Consiliul local; responsabil tehnic; antreprenori contractați; ADR/Consiliul municipal.	1 program multianual aprobat; intervenții anuale planificate; buget alocat anual; rapoarte de implementare prezentate public.	Buget local;
	Activitatea 2.1.16. Elaborarea și aprobarea Planului Urbanistic Zonal (PUG) al comunei Tohatin.	2028	Primarul comunei / Serviciul urbanism și amenajarea teritoriului.	PUG elaborat și avizat de autoritățile competente	Buget local; Consiliul municipal;

***OS 2.2. Extinderea și modernizarea și instituționalizarea serviciilor comunale de bază, inclusiv apă, canalizare, sanitație, iluminat public și acces echitabil la infrastructură.***

<b>Extinderea și modernizarea rețelelor de alimentare cu apă și a soluțiilor de canalizare sau sanitație.</b>	Activitatea 2.2.1. Actualizarea necesităților pe zone privind alimentarea cu apă, canalizarea și sanitația, inclusiv identificarea gospodăriilor neconectate sau deservite insuficient.	2026-2028	Primăria; operator servicii comunale; Consiliul local; antreprenori contractați; responsabil tehnic; ADR/Consiliul municipal.	Min. 2 km rețea apă/sanitație extinsă sau modernizată; min. 100 gospodării conectate/beneficiare; soluții de sanitație implementate pe zone prioritare.	Buget local; FNDRL/Satul European; buget de stat; ADR; Consiliul municipal; granturi UE/donatori; contribuții cetățeni, după caz.
	Activitatea 2.2.2. Elaborarea proiectelor tehnice, devizelor și documentației necesare pentru extinderea/modernizarea rețelelor și soluțiilor de sanitație.	2026-2028	Primăria; operator servicii comunale; Consiliul local; antreprenori contractați; responsabil tehnic; ADR/Consiliul municipal.	Min. 3 km rețea apă/sanitație extinsă sau modernizată; min. 100 gospodării conectate/beneficiare; soluții de sanitație implementate pe zone prioritare.	Buget local; FNDRL/Satul European; buget de stat; ADR; Consiliul municipal; granturi UE/donatori; contribuții cetățeni, după caz.

	Activitatea 2.2.3. Executarea lucrărilor de extindere/modernizare și conectarea etapizată a gospodăriilor, instituțiilor și agenților economici eligibili.	2026-2028	Primăria; operator servicii comunale; Consiliul local; antreprenori contractați; responsabil tehnic; ADR/Consiliul municipal.	Min. 2 km rețea apă/sanitație extinsă sau modernizată; min. 100 gospodării conectate/beneficiare; soluții de sanitație implementate pe zone prioritare.	Buget local; FNDRL/Satul European; buget de stat; ADR; Consiliul municipal; granturi UE/donatori; contribuții cetățeni, după caz.
<b>Extinderea, modernizarea și eficientizarea energetică a sistemului de iluminat public.</b>	Activitatea 2.2.4. Inventarierea străzilor, spațiilor publice și zonelor neiluminate sau iluminate insuficient.	2026-2031	Primăria; operator servicii comunale;	100 % a străzilor, spațiilor publice și zonelor neiluminate sau iluminate insuficient.	N/A
	Activitatea 2.2.5. Procurarea și instalarea corpurilor de iluminat LED și modernizarea/extinderea rețelei de iluminat public.	2026-2031	Primăria; operator servicii comunale; Consiliul local; antreprenori contractați; responsabil tehnic; furnizor energie.	Min. 100 corpuri LED instalate; min. 5 km rețea modernizată/extinsă;	Buget local; FNDRL/Satul European; buget de stat; ADR; Consiliul municipal; granturi UE/donatori; contribuții cetățeni, după caz.
	Activitatea 2.2.6. Monitorizarea consumului de energie și ajustarea programului de funcționare pentru reducerea costurilor și creșterea siguranței publice.	2026-2031	Primăria; operator servicii comunale; Consiliul local; antreprenori contractați; responsabil tehnic; furnizor energie.	Consum de energie pentru iluminat redus față de situația inițială.	N/A
<b>Dezvoltarea și instituționalizarea sistemului local de colectare, transportare și gestionare a</b>	Activitatea 2.2.7. Modernizarea modelului local de organizare a serviciului de salubritate, inclusiv opțiunea operatorului, tarifului, calendarului și responsabilităților instituționale.	2027-2030	Primăria; operator servicii comunale/salubritate; Consiliul local; antreprenori contractați; responsabil tehnic.	Serviciu de colectare extins și funcțional; min. 300 gospodării deservite; calendar de colectare aprobat; rată de colectare îmbunătățită.	N/A

<b>deșeurilor menajere.</b>	Activitatea 2.2.8. Contractarea /procurarea serviciilor, echipamentelor sau infrastructurii necesare pentru colectarea și transportarea deșeurilor menajere, inclusiv colectarea separată a lor.	2027-2030	Primăria; operator servicii comunale/salubritate; Consiliul local; antreprenori contractați; responsabil tehnic.	Serviciu de colectare extins și funcțional; min. 300 gospodării deservite; calendar de colectare aprobat; rată de colectare îmbunătățită.	Buget local; FNDRL/Satul European; buget de stat; ADR; Consiliul municipal; granturi UE/donatori; contribuții cetățeni, după caz.
	Activitatea 2.2.9. Extinderea colectării către gospodării și informarea populației privind calendarul, regulile de colectare și obligațiile beneficiarilor.	2027-2030	Primăria; operator servicii comunale/salubritate; Consiliul local; antreprenori contractați; responsabil tehnic.	Serviciu de colectare extins și funcțional; min. 300 gospodării deservite; calendar de colectare aprobat; rată de colectare îmbunătățită.	Buget local;
<b>Asigurarea accesului echitabil al tuturor gospodăriilor la serviciile comunale de bază.</b>	Activitatea 2.2.10. Cartografierea gospodăriilor, instituțiilor și zonelor care nu au acces sau au acces limitat la apă, canalizare/sanitație, iluminat public și servicii de salubritate.	2026-2031, anual	Primăria; operator servicii comunale; Consiliul local; antreprenori contractați; responsabil tehnic; instituții publice locale.	Min. 90% gospodării cu acces la servicii comunale de bază; plan etapizat de conectare implementat; zone vulnerabile prioritizate.	N/A
	Activitatea 2.2.11. Elaborarea unui plan etapizat de conectare/extindere a serviciilor comunale, cu prioritizarea zonelor vulnerabile și a gospodăriilor izolate.	2026-2031, anual	Primăria; operator servicii comunale; Consiliul local; antreprenori contractați; responsabil tehnic; instituții publice locale.	Min. 90% gospodării cu acces la servicii comunale de bază; plan etapizat de conectare implementat; zone vulnerabile prioritizate.	N/A

	Activitatea 2.2.12. Mobilizarea resurselor financiare și instituționale pentru acoperirea echitabilă a localității cu servicii comunale de bază.	2026-2031, anual	Primăria; operator servicii comunale; Consiliul local; antreprenori contractați; responsabil tehnic; instituții publice locale.	Min. 90% gospodării cu acces la servicii comunale de bază; plan etapizat de conectare implementat; zone vulnerabile prioritizate.	N/A
<b>OS 2.3. Sporirea nivelului de întreținere a spațiilor publice, parcurilor, terenurilor sportive și zonelor de agrement cu asigurarea resurselor necesare pentru mentenanță.</b>					
<b>Amenajarea și întreținerea parcurilor, scuarurilor, zonelor verzi și spațiilor publice de recreere.</b>	Activitatea 2.3.1. Inventarierea spațiilor publice, parcurilor, scuarurilor și zonelor verzi care necesită amenajare, reabilitare sau întreținere periodică.	2026-2028	Primăria; instituții publice locale; grupuri de inițiativă; tineri; antreprenori contractați; operator servicii comunale.	Min. 3 spații publice/parcuri/scuaruri inventariate.	N/A
	Activitatea 2.3.2. Elaborarea conceptelor de amenajare și executarea lucrărilor de curățare, plantare, dotare cu mobilier urban și îmbunătățire a accesului.	2026-2028	Primăria; instituții publice locale; grupuri de inițiativă; tineri; antreprenori contractați; operator servicii comunale.	Min. 3 spații publice/parcuri/scuaruri amenajate sau întreținute; min. 1 ha spații verzi îmbunătățite; responsabilități de mentenanță stabilite.	Buget local; FNDRL/Satul European; buget de stat; ADR; Consiliul municipal; granturi UE/donatori; contribuții cetățeni, după caz.
	Activitatea 2.3.3. Stabilirea responsabililor și resurselor pentru întreținerea periodică a spațiilor amenajate.	2026-2028	Primăria; instituții publice locale; grupuri de inițiativă; tineri; antreprenori contractați; operator servicii comunale.	Min. 3 spații publice/parcuri/scuaruri amenajate sau întreținute; min. 1 ha spații verzi îmbunătățite; responsabilități de mentenanță stabilite.	N/A
<b>Modernizarea sau crearea terenurilor sportive, locurilor de joacă și zonelor de agrement</b>	Activitatea 2.3.4. Identificarea locațiilor potrivite pentru terenuri sportive, locuri de joacă și zone de agrement, în baza necesităților copiilor, tinerilor și familiilor.	2027-2028	Primăria; instituții publice locale; grupuri de inițiativă; tineri; antreprenori contractați; responsabil tehnic.	Min. 2 terenuri sportive/locuri de joacă/zone de agrement create sau modernizate; min. 500 beneficiari anual; spații verificate din punct de vedere al siguranței.	N/A

<b>pentru copii, tineri și familii.</b>	Activitatea 2.3.5. Procurarea echipamentelor, mobilierului urban și elementelor de siguranță necesare pentru amenajarea spațiilor.	2026-2031	Primăria; instituții publice locale; grupuri de inițiativă; tineri; antreprenori contractați; responsabil tehnic.	Min. 2 terenuri sportive/locuri de joacă/zonă de agrement create sau modernizate; min. 500 beneficiari anual; spații verificate din punct de vedere al siguranței.	Buget local; FNDRL/Satul European; buget de stat; ADR; Consiliul municipal; granturi UE/donatori; contribuții cetățeni, după caz.
	Activitatea 2.3.6. Amenajarea, verificarea siguranței și darea în folosință a terenurilor sportive, locurilor de joacă și zonelor de agrement.	2026-2031	Primăria; instituții publice locale; grupuri de inițiativă; tineri; antreprenori contractați; responsabil tehnic.	Min. 2 terenuri sportive/locuri de joacă/zonă de agrement create sau modernizate; min. 500 beneficiari anual; spații verificate din punct de vedere al siguranței.	
<b>Îmbunătățirea siguranței și accesibilității spațiilor publice, inclusiv pentru copii, vârstnici și persoane cu dizabilități.</b>	Activitatea 2.3.7. Evaluarea accesibilității, iluminării și siguranței spațiilor publice, cu atenție pentru copii, vârstnici și persoane cu dizabilități.	2027-2030	Primăria; instituții publice locale; grupuri de inițiativă; tineri; antreprenori contractați; organizații ale persoanelor cu dizabilități, după caz.	Min. 3 spații publice adaptate pentru siguranță și accesibilitate; elemente de accesibilitate instalate; utilizare mai sigură a spațiilor publice.	N/A
	Activitatea 2.3.8. Instalarea elementelor necesare de siguranță și accesibilitate: rampe, bănci, coșuri, indicatoare, iluminat, garduri de protecție sau alte dotări.	2027-2030	Primăria; instituții publice locale; grupuri de inițiativă; tineri; antreprenori contractați; organizații ale persoanelor cu dizabilități, după caz.	Min. 3 spații publice adaptate pentru siguranță și accesibilitate; elemente de accesibilitate instalate; utilizare mai sigură a spațiilor publice.	Buget local; FNDRL/Satul European; buget de stat; ADR; Consiliul municipal; granturi UE/donatori; contribuții cetățeni, după caz.
	Activitatea 2.3.9. Identificarea surselor de finanțare și parteneriatelor pentru amenajarea, întreținerea și dezvoltarea spațiilor publice și infrastructurii comunitare.	2026-2031, anual	Primăria; instituții publice locale; grupuri de inițiativă; tineri; antreprenori contractați; agenți economici; diaspora, după caz.	Min. 5 surse/contribuții mobilizate; min. 3 intervenții comunitare de întreținere/dezvoltare realizate anual; resurse de mentenanță planificate anual.	

<b>Mobilizarea resurselor locale, externe și comunitare pentru întreținerea și dezvoltarea infrastructurii publice.</b>	Activitatea 2.3.10. Organizarea contribuțiilor comunitare, campaniilor de voluntariat și parteneriatelor cu agenți economici, diasporă și grupuri de inițiativă.	2026-2031, anual	Primăria; instituții publice locale; grupuri de inițiativă; tineri; antreprenori contractați; agenți economici; diaspora, după caz.	Min. 5 surse/contribuții mobilizate; min. 3 intervenții comunitare de întreținere/dezvoltare realizate anual; resurse de mentenanță planificate anual.	
	Activitatea 2.3.11. Instituirea Programului comunitar de bugetare participativă, orientat spre implicarea grupurilor de inițiativă locală în lucrări de amenajare și întreținere a teritoriului.	2026-2031, anual	Primăria; instituții publice locale; grupuri de inițiativă; tineri; antreprenori contractați; agenți economici; diaspora, după caz.	Un program de bugetare participativă elaborat și pus în funcțiune; cel puțin 5 inițiative locale susținute anual;	N/A

### DIRECȚIA STRATEGICĂ III. CAPITAL UMAN, INCLUZIUNE SOCIALĂ ȘI CALITATE A VIEȚII ÎNTR-O COMUNITATE SUBURBANĂ ATRACTIVĂ

Măsuri de susținere	Activități	Perioada de implementare	Responsabili de implementare	Indicatori-țintă	Surse de finanțare
---------------------	------------	--------------------------	------------------------------	------------------	--------------------

#### OS 3.1. Modernizarea, dotarea și adaptarea instituțiilor educaționale, culturale și comunitare la nevoile actuale ale populației.

<b>Modernizarea, dotarea și adaptarea instituțiilor educaționale, culturale și comunitare la nevoile actuale ale populației.</b>	Activitatea 3.1.1. Evaluarea necesităților de modernizare, dotare și adaptare funcțională a instituțiilor educaționale, culturale și comunitare.	2026-2028	Primăria; Consiliul local; instituții educaționale și culturale; bibliotecă; antreprenori contractați; ONG-uri.	min. 3 instituții educaționale/culturale/comunitare modernizate sau dotate; necesități prioritare acoperite etapizat.	N/A
	Activitatea 3.1.2. Procurarea dotărilor prioritare: mobilier, echipamente IT, materiale educaționale, echipamente culturale și dotări pentru activități comunitare.	2026-2028	Primăria; Consiliul local; instituții educaționale și culturale; bibliotecă;	min. 3 instituții educaționale/culturale/comunitare modernizate sau dotate; necesități prioritare acoperite etapizat.	Buget local; fonduri pentru educație, cultură și protecție socială; Consiliul municipal Chișinău; ONG-uri; granturi UE/donatori;

			antreprenori contractați; ONG-uri.		sponsorizări; contribuții comunitare.
	Activitatea 3.1.3. Executarea lucrărilor de modernizare, reparație și adaptare a spațiilor, inclusiv pentru accesibilitate și utilizare multifuncțională.	2026-2028	Primăria; Consiliul local; instituții educaționale și culturale; bibliotecă; antreprenori contractați; ONG-uri.	min. 3 instituții educaționale/culturale/comunitare modernizate sau dotate; necesități prioritare acoperite etapizat.	Buget local; fonduri pentru educație, cultură și protecție socială; Consiliul municipal Chișinău; granturi UE/donatori; sponsorizări;
	Activitatea 3.1.4. Evaluarea oportunității și fezabilității transformării Gimnaziului Tohatin în liceu,	2026-2028	Primăria Tohatin; Direcția Educație Chișinău; administrația gimnaziului; Consiliul local; MEC	Analiză de fezabilitate elaborată; consultări cu părinții și elevii organizate; decizie privind inițierea procedurii adoptată	Buget local; buget municipal; buget de stat; parteneri de dezvoltare
	Activitatea 3.1.5. Proiectarea și construcția unui centru sportiv multifuncțional în satul Tohatin	2026-2027	Primăria Tohatin; Consiliul local; Gimnaziul Tohatin; asociații sportive/de tineret; constructor selectat	Documentație tehnică elaborată; centru sportiv construit și funcțional; min. 3 tipuri de activități sportive/an	Buget local; FNDRL/Satul European; MEC; granturi sport/tineret; sponsorizări; diaspora
	Activitatea 3.1.6. Proiectarea și construcția unei grădinițe moderne cu grupe de creșă în satul Cheltuitor	2026-2028	Primăria Tohatin; Consiliul local; Direcția educație; instituția preșcolară; părinți/comunitate; constructor selectat	Documentație de proiect elaborată; grădiniță construită și dotată; min. 2 grupe funcționale, inclusiv creșă	Buget local; buget de stat; FNDRL/Satul European; MEC; parteneri de dezvoltare; comunitate/diaspora
<b>Îmbunătățirea condițiilor de funcționare și siguranță în instituțiile publice locale.</b>	Activitatea 3.1.7. Crearea unui spațiu multifuncțional, accesibil și atractiv pentru toate categoriile de beneficiari din comuna Tohatin prin modernizarea și dotarea Centrului Cultural	2026-2028	Primăria Tohatin; Centrul Cultural; Biblioteca publică; Gimnaziul; TOHATEEN HUB; parohia locală; ONG-uri/asociații locale	Centru Cultural modernizat și dotat; spații accesibile; min. 10 activități culturale/comunitare anual	Buget local; Ministerul Culturii; FNDRL/Satul European; granturi culturale; sponsorizări; contribuții în natură; diaspora

	Activitatea 3.1.8. Inventarierea problemelor legate de siguranța clădirilor, accesibilitate, eficiență energetică, utilități și condiții igienico-sanitare.	2026-2031	Primăria; Consiliul local; instituții publice locale; responsabil tehnic; antreprenori contractați.	min. 3 instituții cu condiții de funcționare îmbunătățite; intervenții de siguranță/accesibilitate realizate în instituțiile prioritare.	N/A
	Activitatea 3.1.9. Elaborarea devizelor, documentației tehnice și planurilor etapizate de intervenție pentru instituțiile prioritare.	2026-2031	Primăria; Consiliul local; instituții publice locale; responsabil tehnic; antreprenori contractați.	min. 3 instituții cu condiții de funcționare îmbunătățite; intervenții de siguranță/accesibilitate realizate în instituțiile prioritare.	Buget local; fonduri pentru educație, cultură și protecție socială.
	Activitatea 3.1.10. Implementarea lucrărilor de reparație, eficientizare energetică, accesibilizare și dotare cu elemente de siguranță.	2026-2031	Primăria; Consiliul local; instituții publice locale; responsabil tehnic; antreprenori contractați.	min. 3 instituții cu condiții de funcționare îmbunătățite; intervenții de siguranță/accesibilitate realizate în instituțiile prioritare.	Buget local; fonduri pentru educație, cultură și protecție socială; Consiliul municipal Chișinău; ONG-uri; granturi UE/donatori; sponsorizări; contribuții comunitare.
	Activitatea 3.1.11. Modernizarea edificiului Primăriei comunei Tohatin	2027-2028	Primăria; aparatul Primăriei; Consiliul local; specialiști tehnici; agenți economici contractați	Proiect tehnic elaborat; clădire modernizată/reparată capital; condiții îmbunătățite pentru prestarea serviciilor publice	Buget local; buget municipal; programe naționale de modernizare a administrației publice; donatori; parteneriate public-private
<b>Consolidarea colaborării dintre școală, grădiniță, bibliotecă, cămin cultural, primărie și comunitate.</b>	Activitatea 3.1.11. Crearea și punerea în funcțiune a unui mecanism local de parteneriat pentru impulsivarea și diversificarea vieții cultural-sportive din comuna Tohatin.	2026-2031, anual	Primăria; Gimnaziul; Biblioteca publică ; Parohia locală; TOHATEEN HUB și alte organizații/asociații de tineret; Agenți economici locali; Consiliul local	Grup local de coordonare creat și funcțional; Minimum 6 activități cultural-sportive organizate anual în parteneriat; Minimum 5 instituții/ organizații locale implicate activ în organizarea evenimentelor; Minimum 150 de participanți anual, inclusiv copii, tineri, părinți și persoane vârstnice; Minimum 3 contribuții/ sponsorizări locale atrase anual de la agenți economici	Bugetul Primăriei comunei Tohatin; Programe ale Ministerului Culturii al Republicii Moldova; Fonduri oferite de parteneri și sponsori locali; Proiecte finanțate de Uniunea Europeană; Granturi ale organizațiilor naționale și internaționale;

				sau persoane din comunitate/diasporă.	Contribuții ale agenților economici și ale diasporei.
	Activitatea 3.1.12. Organizarea ședințelor comune de planificare a activităților educaționale, culturale și comunitare.	2026-2031, anual	Primăria; instituții educaționale și culturale; bibliotecă; cămin cultural; ONG-uri; grupuri de tineri.	mecanism local de colaborare funcțional; min. 4 ședințe comune anual; min. 5 activități integrate anual.	N/A
	Activitatea 3.1.13. Implementarea activităților integrate educație-cultură-comunitate și monitorizarea participării beneficiarilor.	2026-2031, anual	Primăria; instituții educaționale și culturale; bibliotecă; cămin cultural; ONG-uri; grupuri de tineri.	mecanism local de colaborare funcțional; min. 4 ședințe comune anual; min. 5 activități integrate anual.	N/A

***OS 3.2. Diversificarea activităților educaționale, extrașcolare, culturale, sportive, recreative și de implicare comunitară pentru copii, tineri, femei, persoane cu nevoi speciale și în etate.***

<b>Diversificarea activităților educaționale, extrașcolare, culturale, sportive și recreative pentru copii și tineri.</b>	Activitatea 3.2.1. Elaborarea calendarului anual al activităților educaționale, extrașcolare, culturale, sportive și recreative.	2026-2031	Primăria; instituții educaționale și culturale; bibliotecă; grupuri de tineri; ONG-uri; voluntari.	min. 20 activități educaționale/culturale/sportive anual; min. 200 copii și tineri participanți anual.	N/A
	Activitatea 3.2.2. Implicarea cadrelor didactice, lucrătorilor culturali, bibliotecii, voluntarilor și grupurilor de tineri în organizarea activităților.	2026-2031	Primăria; instituții educaționale și culturale; bibliotecă; grupuri de tineri; ONG-uri; voluntari.	min. 20 activități educaționale/culturale/sportive anual; min. 200 copii și tineri participanți anual.	N/A
	Activitatea 3.2.3. Organizarea activităților tematice pentru copii și tineri și colectarea feedbackului participanților.	2026-2031	Primăria; instituții educaționale și culturale; bibliotecă; grupuri de tineri; ONG-uri; voluntari.	min. 20 activități educaționale/culturale/sportive anual; min. 200 copii și tineri participanți anual.	Buget local; contribuții comunitare; ONG-uri; granturi UE/donatori; programe de consolidare a participării civice.

<b>Creșterea participării tinerilor, cetățenilor, reprezentanților diasporei și a persoanelor în etate la inițiative de dezvoltare locală.</b>	Activitatea 3.2.4. Crearea din rândul cetățenilor activi ai comunității și instituirea Consiliului local de participare.	2026-2027; ulterior activitate anuală	Primăria; Consiliul local; secretarul Consiliului local; cetățeni activi; ONG-uri locale; grupuri de inițiativă; reprezentanți ai tinerilor, femeilor, seniorilor și grupurilor vulnerabile.	Consiliu local de participare constituit și aprobat; regulament de funcționare elaborat; minimum 10-15 membri implicați; minimum 4 ședințe organizate anual; propuneri consultative formulate pentru deciziile locale.	Buget local; contribuții comunitare; ONG-uri; granturi UE/donatori; programe de consolidare a participării civice.
	Activitatea 3.2.5. Desemnarea și aprobarea fișei de post a persoanei responsabile de exercitarea atribuțiilor de implementare a subiectelor ce țin de domeniul diasporei, migrației și dezvoltării.	2026	Primăria; primarul; secretarul Consiliului local; specialistul în resurse umane/administrare; Consiliul local, după caz.	Persoană responsabilă desemnată; fișă de post sau atribuții suplimentare aprobate; atribuții privind diaspora, migrația și dezvoltarea incluse în activitatea APL; minimum 1 plan anual de lucru cu diaspora elaborat.	Buget local; suport metodologic din partea instituțiilor naționale relevante; programe guvernamentale privind diaspora; granturi/donatori.
	Activitatea 3.2.6. Susținerea creării și instituționalizarea Asociației de băștinași aflați la munci peste hotare.	2026-2028	Primăria; persoana responsabilă de diaspora, migrație și dezvoltare; grup de inițiativă al băștinașilor; diaspora; cetățeni originari din Tohatin; ONG-uri; consultanți juridici, după caz.	Grup de inițiativă constituit; minimum 2-3 consultări cu băștinașii organizate; statut/regulament elaborat; Asociație de băștinași creată sau mecanism informal funcțional; bază de date a băștinașilor/diasporei inițiată; minimum 1 inițiativă comună APL–diaspora lansată.	Contribuții ale diasporei; buget local; Programul „DAR 1+3”; granturi UE/donatori; sponsorizări; contribuții comunitare.
	Activitatea 3.2.7. Instituirea desfășurării anuale a Zilelor Diasporei în corespundere cu HG nr. 735 din 09.06.2016 cu privire la organizarea Zilelor Diasporei.	2026-2031, anual	Primăria; Consiliul local; persoana responsabilă de diaspora, migrație și dezvoltare; instituții culturale și educaționale; Asociația de băștinași; diaspora; ONG-uri;	Ziua/Zilele Diasporei organizate anual; minimum 1 eveniment anual dedicat diasporei; minimum 1 participanți, inclusiv băștinași reveniți temporar; minimum 1 consultare anuală cu diaspora privind prioritățile de dezvoltare locală; propuneri colectate și documentate.	Buget local; contribuții ale diasporei; sponsorizări; Programul „DAR 1+3”; granturi UE/donatori; parteneriate cu instituții culturale și ONG-uri.

			agenți economici locali.		
	Activitatea 3.2.8. Elaborarea și implementarea unui complex de măsuri pentru realizarea la nivel comunal a Agendei Femeile, Pacea și Securitatea (WPS), bazată pe Rezoluția 1325 a Consiliului de Securitate al ONU.	2027-2030	Primăria; Consiliul local; ONG-uri; instituțiile publice locale.	Complex de măsuri WPS elaborat și aprobat; minimum 3 activități comunitare organizate anual; minimum 50 femei/tinere/femei vulnerabile implicate anual; minimum 2 consultări tematice organizate; mecanism local de colaborare APL-ONG-instituții publice funcțional; propuneri ale femeilor integrate în decizii locale.	Buget local; programe naționale privind egalitatea de gen și coeziunea socială; UN Women; PNUD; UNFPA; UNICEF, după caz; granturi UE/donatori; ONG-uri; contribuții comunitare; sponsorizări.

***OS 3.3. Dezvoltarea serviciilor sociale, medicale preventive și a mecanismelor locale de sprijin pentru persoanele vulnerabile, vârstnici, copii, familii și persoane aflate în situații de risc.***

<b>Extinderea și îmbunătățirea serviciilor sociale pentru persoanele vulnerabile, vârstnici, persoane cu dizabilități, copii și familii aflate în dificultate.</b>	Activitatea 3.3.1. Actualizarea listei beneficiarilor vulnerabili și a persoanelor/famiiliilor aflate în situații de risc.	2026-2028 permanent	Primăria; asistent social; medic de familie; instituții sociale; ONG-uri; voluntari.	min. 100 persoane vulnerabile sprijinite/monitorizate; servicii sociale extinse; fișe de caz actualizate.	N/A
	Activitatea 3.3.2. Extinderea sprijinului social local, inclusiv prin ajutor la domiciliu, suport material/logistic, referire către servicii specializate și consiliere.	2026-2028	Primăria; asistent social; medic de familie; instituții sociale; ONG-uri; voluntari.	min. 100 persoane vulnerabile sprijinite/monitorizate; servicii sociale extinse; fișe de caz actualizate.	Buget local; fonduri pentru educație, cultură și protecție socială; Consiliul municipal Chișinău; ONG-uri; granturi UE/donatori;
	Activitatea 3.3.3. Crearea unui program comunitar de sprijin pentru persoanele	2026-2031	Primăria; asistent social; instituții	Program comunitar creat; minimum 10 voluntari implicați; minimum 10	Buget local; fonduri pentru protecție socială; ONG-uri;

	vârstnice singure, persoanele cu dizabilități și familiile aflate în dificultate, prin implicarea voluntarilor locali, tinerilor și instituțiilor comunitare.		educaționale; bibliotecă; instituții culturale; medic de familie; ONG-uri; voluntari; grupuri de tineri; Consiliul local.	persoane vulnerabile sprijinite anual; minimum 4 acțiuni de sprijin comunitar organizate anual.	granturi UE/donatori; sponsorizări; contribuții comunitare.
<b>Crearea și dezvoltarea mecanismelor locale de identificare, monitorizare și sprijinire a persoanelor și familiilor aflate în situații de risc.</b>	Activitatea 3.3.4. Susținerea creării Grupului local de sprijin reciproc pentru persoanele în etate - „Clubul seniorilor” - ca mecanism comunitar de socializare, incluziune, informare și suport pentru prevenirea izolării sociale.	2026-2028; ulterior activitate permanentă	Primăria; asistentul social; instituții culturale; bibliotecă; medicul de familie; voluntari; ONG-uri; Consiliul local; persoane în etate active din comunitate.	Grup local/Club al seniorilor creat; minimum 20-30 persoane în etate implicate; minimum 1 activitate lunară organizată; activități de socializare, informare, suport reciproc și voluntariat desfășurate; cazuri de izolare socială identificate și referite către servicii de sprijin.	Buget local; fonduri pentru protecție socială; Consiliul municipal/raional, după caz; ONG-uri; granturi UE/HelpAge; sponsorizări; contribuții comunitare.
	Activitatea 3.3.5. Instituirea unui mecanism local de intervenție comunitară rapidă pentru situații sociale urgente, bazat pe contribuții locale, donații, sponsorizări și parteneriate cu agenți economici, diaspora și ONG-uri.	2027-2030	Primăria; Consiliul local; asistent social; agenți economici locali; diaspora; Asociația de băștinași, după creare; ONG-uri; grupuri de inițiativă.	Mecanism local aprobat; regulament simplificat de acordare a sprijinului elaborat; minimum 2 contribuții mobilizate anual; minimum 10 cazuri urgente sprijinite anual.	Buget local; donații; sponsorizări; contribuții ale diasporei; Programul DAR 1+3, după caz; ONG-uri; granturi UE/donatori.
	Activitatea 3.3.6. Organizarea serviciilor comunitare de proximitate pentru persoanele în etate și persoanele cu mobilitate redusă.	2027-2030	Primăria; asistent social; voluntari; tineri; ONG-uri; medic de familie; agenți economici locali; bibliotecă; instituții comunitare.	Minimum 10 persoane beneficiare anual; minimum 10 voluntari implicați; minimum 2 intervenții de sprijin practic realizate anual; servicii de proximitate testate și extinse etapizat.	Buget local; fonduri sociale; ONG-uri; granturi UE/donatori; sponsorizări; contribuții comunitare; donații locale.
<b>Facilitarea accesului populației la servicii medicale preventive și activități de</b>	Activitatea 3.3.7. Planificarea campaniilor anuale de prevenire, informare și promovare a modului sănătos de viață.	2027-2030	Primăria; medic de familie; asistent social; instituții educaționale; ONG-uri; voluntari.	min. 4 campanii preventive anual; min. 300 persoane informate anual; acțiuni de screening/informare realizate.	Buget local; fonduri pentru educație, cultură și protecție socială; Consiliul municipal Chișinău; ONG-uri; granturi UE/donatori;

<b>promovare a modului sănătos de viață.</b>					sponsorizări; contribuții comunitare.
	Activitatea 3.3.8. Implicarea medicului de familie și a instituțiilor relevante în activități de informare, screening, consiliere și educație pentru sănătate.	2027-2030	Primăria; medic de familie; asistent social; instituții educaționale; ONG-uri; voluntari.	min. 4 campanii preventive anual; min. 300 persoane informate anual; acțiuni de screening/informare realizate.	
	Activitatea 3.3.9. Organizarea acțiunilor de informare pentru grupuri prioritare: copii, tineri, persoane în etate, persoane vulnerabile și familii în dificultate.	2027-2030	Primăria; medic de familie; asistent social; instituții educaționale; ONG-uri; voluntari.	min. 4 campanii preventive anual; min. 300 persoane informate anual; acțiuni de screening/informare realizate.	Buget local; fonduri pentru educație, cultură și protecție socială; Consiliul municipal Chișinău; ONG-uri; granturi UE/donatori; sponsorizări; contribuții comunitare.
<b>Dezvoltarea parteneriatelor locale pentru sprijinirea grupurilor vulnerabile și soluționarea problemelor sociale comunitare.</b>	Activitatea 3.3.10. Semnarea acordurilor de colaborare și stabilirea responsabilităților partenerilor pentru intervenții sociale și comunitare.	2026-2031, anual	Primăria; asistent social; medic de familie; instituții sociale; ONG-uri; voluntari; prestatori de servicii sociale.	min. 5 acorduri/parteneriate sociale; min. 5 activități comune anual; grupuri vulnerabile sprijinite.	
	Activitatea 3.3.11. Lansarea programului de finanțare nerambursabilă a organizațiilor societății civile pentru îndeplinirea de comenzi sociale în sprijinirea grupurilor vulnerabile și soluționarea problemelor sociale comunitare.	2027-2030, anual	Primăria; asistent social; medic de familie; instituții sociale; ONG-uri; voluntari; prestatori de servicii sociale.	min. 5 contracte de comenzi sociale; min. 5 activități desfășurate de ONG-urile contractate; grupuri vulnerabile sprijinite.	Buget local; fonduri pentru educație, cultură și protecție socială; ONG-uri;

## DIRECȚIA STRATEGICĂ IV. MEDIU PROTEJAT, EFICIENȚĂ ENERGETICĂ ȘI REZILIENȚĂ CLIMATICĂ PENTRU O SUBURBIE VERDE

### *OS 4.1. Consolidarea managementului local integrat în domeniul protecției mediului, eficienței energetice și rezilienței climatice.*

<b>Măsuri de susținere</b>	<b>Activități</b>	<b>Perioada de implementare</b>	<b>Responsabili de implementare</b>	<b>Indicatori-țintă</b>	<b>Surse de finanțare</b>
<b>Consolidarea planificării locale integrate în</b>	Activitatea 4.1.1. Elaborarea și aprobarea Planului local integrat de mediu, energie și	2027; actualizare 2028/2030	Primar; Consiliul local; secretarul CL; specialist responsabil	Plan aprobat prin decizie; minimum 1 actualizare realizată	Buget local; suport metodologic

<b>domeniul mediu-energie-climă</b>	climă, corelat cu Strategia locală de dezvoltare.				ADR/CNED/IPM; proiecte de asistență externă
	Activitatea 4.1.2. Desemnarea unei persoane responsabile de coordonarea domeniului mediu-energie-climă sau includerea atribuțiilor în fișa postului unui specialist existent.	2026	Primar; secretarul CL	Dispoziție emisă; atribuții incluse în fișa postului	Buget local
	Activitatea 4.1.3. Crearea registrului local al problemelor de mediu și riscurilor climatice: gunoiști, zone inundabile, terenuri degradate, clădiri energofage, arbori periculoși.	2026; actualizare anuală	Primar; specialist responsabil; serviciul communal	Registru creat; actualizat cel puțin o dată pe an	Buget local; contribuții comunitare; suport ONG/proiecte
	Activitatea 4.1.4. Prezentarea anuală în Consiliul local a raportului privind realizarea acțiunilor de mediu, eficiență energetică și adaptare climatică.	2027-2030; anual	Primar; specialist responsabil; Consiliul local	Minimum 1 raport/an prezentat și publicat/informat public	N/A
<b>Integrarea criteriilor de mediu și eficiență energetică în achiziții și patrimoniul public</b>	Activitatea 4.1.5. Introducerea în caietele de sarcini a cerințelor privind eficiența energetică, durabilitatea, mentenanța și costul pe ciclul de viață, unde este posibil.	2026-2031	Grupul de lucru achiziții; primar; specialiști tehnici	Criterii verzi incluse în ____ achiziții/an	Buget local; fără cost suplimentar major
	Activitatea 4.1.6. Evitarea achiziției de echipamente energofage și înlocuirea treptată cu echipamente eficiente energetice.	2026-2031	Primar; conducători instituții; contabilitate	60 corpuri de iluminareechipamente eficiente procurate; consum redus	Buget local; programe EE; economii reinvestite
	Activitatea 4.1.7. Includerea costurilor de exploatare și întreținere în deciziile privind investițiile publice locale.	2026-2031	Primar; Consiliul local; contabilitate; proiectant	Analiză costuri pentru 4 investiții majore	Buget local
	Activitatea 4.1.8. Publicarea informațiilor despre proiectele de mediu și energie, bugete, economii și rezultate.	2026-2031; anual	Primar; secretarul CL; responsabil comunicare	Minimum 1 informare publică/an; date publicate pe panou/site/pagină	Buget local
	Activitatea 4.1.9. Organizarea campaniilor locale „Localitate curată”, „Economisim	2026-2031; anual	Primar; școală; grădiniță; bibliotecă; ONG-uri	Minimum 4 campanii/an; 100 participanți	Buget local; proiecte ONG; sponsorizări; voluntariat

	energia”, „Plantăm pentru viitor” și „Fără arderea deșeurilor”.				
	Activitatea 4.1.10. Implicarea gimnaziului, grădiniței, bibliotecii, tinerilor, ONG-urilor și agenților economici în acțiuni de informare și voluntariat în domeniul mediului	2026-2031	Instituții publice; primar; grupuri civice	5 instituții/parteneri implicați; 100 voluntari/an	Buget local; contribuții parteneri; donații
	Activitatea 4.1.11. Consultarea publică a proiectelor locale cu impact asupra mediului, infrastructurii, spațiilor verzi și serviciilor publice.	2026-2031; după caz	Primar; Consiliul local; secretarul CL	_8_anual_ consultări organizate; propuneri documentate	N/A
	Activitatea 4.1.12. Crearea unui mecanism simplu de sesizare de către cetățeni a problemelor de mediu: telefon, registru, formular online sau mesaj pe pagina primăriei.	2026	Primar; secretariat; responsabil comunicare	Mecanism funcțional; registru sesizări; timp mediu de răspuns 30 zile	N/A
<b>Dezvoltarea serviciilor comunale în mod ecologic și eficient energetic</b>	Activitatea 4.1.13. Revizuirea anuală a serviciilor de salubritate, iluminat, întreținere drumuri locale, spații verzi și gospodărie comunală din perspectiva costurilor și impactului.	2026-2031; anual	Primar; Consiliul local; serviciu/operator communal	Analiză anuală realizată; decizii de îmbunătățire aprobate	N/A
	Activitatea 4.1.14. Stabilirea indicatorilor minimi de performanță: frecvența evacuării, timp de reacție la sesizări, consum de energie, zone acoperite.	2026-2027	Consiliul local; primar; operator/serviciu communal	Indicatori aprobați; raportare anuală	Buget local
	Activitatea 4.1.15. Dotarea/modernizarea serviciului comunal cu echipamente de bază pentru salubritate, spații verzi, rigole și intervenții sezoniere.	2026-2031	Primar; Consiliul local; serviciul communal	10 echipamente procurate; timp de intervenție redus	Buget local; Fondul Național pentru Mediu; granturi; sponsorizări
	Activitatea 4.1.16. Analizarea cooperării intercomunitare pentru servicii prea costisitoare pentru o singură localitate.	2027-2030	Primar; Consiliul local; APL vecine; ADR, după caz	Minimum 5 inițiative/acorduri analizate	Buget local; ADR; proiecte de cooperare intercomunitară

	Activitatea 4.1.17. Elaborarea portofoliului local de proiecte prioritare: deșeuri, spații verzi, eficiență energetică, iluminat, apă/canalizare, drenaj, regenerabile.	2026; actualizare anuală	Primar; Consiliul local; specialist proiecte	Portofoliu cu minimum 5 proiecte	Buget local; suport ADR/ONG/consultanți
	Activitatea 4.1.18. Pregătirea fișelor de proiect cu cost estimativ, beneficiari, indicatori, contribuție locală și maturitate tehnică.	2026-2031; anual	Primar; specialist proiecte; contabilitate	2 fișe de proiect elaborate/an	Buget local; parteneriate; asistență tehnică
	Activitatea 4.1.19. Depunerea anuală a cererilor de finanțare la programe naționale, fonduri de mediu, programe EE, parteneri externi și inițiative regionale.	2026-2031; anual	Primar; specialist proiecte; Consiliul local	3 cereri depuse/an; finanțare atrasă 500 mii lei	Fondul Național pentru Mediu;2; ADR; buget de stat; UE/donatori
	Activitatea 4.1.20. Monitorizarea implementării proiectelor finanțate și raportarea publică a rezultatelor.	2026-2031; pe durata proiectelor	Primar; contabilitate; echipe proiect; Consiliul local	2 rapoarte publice; proiecte finalizate conform indicatorilor	Buget local; sursele fiecărui proiect finanțat

***OS 4.2. Protejarea resurselor naturale, îmbunătățirea gestionării deșeurilor și creșterea rezilienței locale la riscuri climatice.***

<b>Îmbunătățirea managementului deșeurilor municipale și salubrității localității</b>	Activitatea 4.2.1. Inventarierea punctelor de acumulare a deșeurilor, gunoiștilor neautorizate și zonelor cu risc de depozitare ilegală.	2026; actualizare anuală	Primar; serviciul/operatorul de salubritate; polițist de sector, după caz	Hartă/listă inventariată; 3 zone cu risc identificate	N/A
	Activitatea 4.2.2. Aprobarea și/sau actualizarea regulamentului local de salubritate și a graficului de evacuare a deșeurilor, cu informarea populației.	2026-2027	Consiliul local; primar; operator salubritate	Regulament/grafic aprobat; 100 % gospodării informate	Buget local; operator salubritate
	Activitatea 4.2.3. Amenajarea/modernizarea punctelor de colectare, inclusiv cu containere pentru colectarea separată a deșeurilor unde există capacitate de preluare.	2026-2031	Primar; Consiliul local; operator salubritate	8 puncte amenajate; 16 containere instalate	Buget local; Fondul Național pentru Mediu; programe regionale; contribuții operator

	Activitatea 4.2.4. Organizarea campaniilor semestriale de lichidare a gunoiștilor neautorizate și prevenirea reparației acestora.	2026-2031; semestrial	Primar; serviciul comunal; instituții publice; voluntari	Minimum 2 acțiuni/an; 3 gunoiști lichidate	Buget local; contribuții comunitare; sponsorizări locale
<b>Prevenirea poluării apelor, solului și aerului pe teritoriul localităților</b>	Activitatea 4.2.5. Identificarea gospodăriilor, agenților economici și instituțiilor unde există riscuri de deversări necontrolate, moloz sau ardere a deșeurilor.	2026-2027; actualizare anuală	Primar; specialist responsabil; serviciul comunal	Listă riscuri întocmită; 20 cazuri documentate	Buget local
	Activitatea 4.2.6. Evacuarea deșeurilor vegetale				
	Activitatea 4.2.7. Stabilirea locurilor permise pentru depozitarea temporară a molozului și deșeurilor voluminoase până la evacuarea autorizată.	2026-2027	Consiliul local; primar; serviciul comunal	Locuri temporare stabilite/reglementate; reguli afișate public	Buget local; taxe/servicii comunale, după caz
	Activitatea 4.2.8. Informarea populației privind interdicția arderii deșeurilor și riscurile pentru sănătate și mediu.	2026-2031; anual	Primar; bibliotecă; școală; medic/asistent comunitar, după caz	Minimum 12 acțiuni/an; materiale informative distribuite/publicate	Buget local; proiecte ONG; sponsorizări
	Activitatea 4.2.9. Sesizarea autorităților competente în cazuri de poluare, deversări, tăieri ilegale sau încălcări care depășesc competența primăriei.	2026-2031; permanent	Primar; specialist responsabil; IPM/Agenția de Mediu, după caz	Registru sesizări; 10 sesizări transmise/soluționate	Buget local
<b>Protejarea, extinderea și întreținerea spațiilor verzi și terenurilor degradate</b>	Activitatea 4.2.10. Instituirea Registrului (cadasrtru) spațiilor verzi și inventarierea spațiilor verzi, arborilor periculoși, terenurilor degradate și zonelor potrivite pentru plantări/perdele verzi.	2026; actualizare anuală	Primar; serviciul comunal; instituții educaționale; ocol silvic, după caz	Inventar realizat; __1_ ha/2-3locații identificate	Buget local; suport ocol silvic; voluntariat
	Activitatea 4.2.11. Elaborarea planului anual de plantare și întreținere a spațiilor verzi, cu bugetare în programul de gospodărire comunală.	2026-2031; anual	Primar; Consiliul local; serviciul comunal	Plan anual aprobat; alocare bugetară prevăzută	Buget local; Fondul Național pentru Mediu; sponsorizări

	Activitatea 4.2.12. Organizarea campaniilor de plantare cu implicarea școlii, grădiniței, tinerilor, agenților economici și populației.	2026-2031; primăvara/ toamna	Primar; școală; grădiniță; ONG/grupuri civice	3000 arbori plantați; 80 participanți/an	Buget local; contribuții agenți economici; donații; voluntariat
	Activitatea 4.2.13. Asigurarea întreținerii: udare, cosire, toaletare legală, protejarea arborilor tineri și înlocuirea puietilor uscați.	2026-2031; sezonier	Serviciul comunal; instituții publice; responsabil spații verzi	1 ha întreținute; rată de prindere minimum _95_%	Buget local; taxe servicii comunale; sponsorizări

**OS 4.3. Creșterea eficienței energetice a clădirilor publice și infrastructurii locale și valorificarea surselor regenerabile de energie.**

<b>Creșterea eficienței energetice a clădirilor publice locale</b>	Activitatea 4.3.1. Auditul consumurilor de energie electrică, gaze/biomasă/energie termică și apă pentru primărie, școală, grădiniță și alte clădiri publice.	2026; lunar/anual	Primar; manager energetic local, dacă este desemnat; conducători instituții	Registru consumuri creat; date lunare colectate pentru 5 clădiri 1 clădiri auditate/evaluate; rapoarte tehnice disponibile	Buget local Buget local; CNED; programe naționale; donatori
	Activitatea 4.3.2. Implementarea măsurilor rapide: reglarea încălzirii, izolări punctuale, tâmplărie eficientă, LED interior, termostate, contoare și monitorizare.	2026-2031	Primar; conducători instituții; serviciul comunal	Consum redus cu 20%; 4 măsuri implementate	Buget local; programe de eficiență energetică; economii reinvestite
	Activitatea 4.3.3. Pregătirea documentației pentru renovarea energetică etapizată/profundă a cel puțin unei clădiri publice prioritare.	2027-2030	Primar; Consiliul local; proiectant; contabilitate	2/an proiecte tehnice/fișe elaborate; 2/an cereri depuse	Buget local; CNED; ADR; fonduri externe; buget de stat
<b>Modernizarea iluminatului public pentru consum redus și siguranță comunitară</b>	Activitatea 4.3.4. Inventarierea corpurilor de iluminat, stâlpilor, sectoarelor neiluminate și costurilor lunare.	2026	Primar; serviciul comunal; operator distribuție, după caz	Registru iluminat public creat; 400 corpuri inventariate	Buget local
	Activitatea 4.3.5. Înlocuirea treptată a corpurilor vechi cu corpuri LED eficiente și instalarea sistemelor de comandă/temporizare unde este posibil.	2026-2031	Primar; Consiliul local; prestator specializat	200 corpuri LED instalate; consum redus cu _50_%	Buget local; CNED/programe EE; Fondul Național pentru Mediu; credite/granturi

	Activitatea 4.3.6. Extinderea iluminatului în zone cu risc: instituții publice, stații, treceri, drumuri spre școală/grădiniță și zone frecventate de vârstnici/copii.	2027-2030	Primar; Consiliul local; serviciul comunal	4 sectoare/km iluminate; 4 zone de risc acoperite	Buget local; programe regionale; contribuții comunitare
	Activitatea 4.3.7. Monitorizarea lunară a consumului și folosirea economiilor pentru argumentarea noilor investiții.	2026-2031; lunar	Primar; contabilitate; manager energetic local	Fișă lunară de consum; raport anual de economii	Buget local
<b>Valorificarea surselor regenerabile de energie în clădirile și serviciile publice</b>	Activitatea 4.3.8. Evaluarea oportunității instalării panourilor fotovoltaice pe clădirile publice cu consum constant și acoperișuri adecvate.	2026-2027	Primar; manager energetic local; proiectant, după caz	5 clădiri evaluate; potențial tehnic estimat	Buget local; suport CNED/Ministerul Energiei; donatori
	Activitatea 4.3.9. Pregătirea studiilor/fișelor de proiect pentru fotovoltaice, pompe de căldură, biomasă sau alte soluții regenerabile compatibile.	2027-2030	Primar; Consiliul local; proiectant; instituții publice	_5studii/fișe elaborate	Buget local; CNED; ADR; programe externe
	Activitatea 4.3.10. Aplicarea la programe de finanțare pentru instalarea echipamentelor din surse regenerabile.	2027-2030; anual	Primar; specialist proiecte; contabilitate	3 cereri depuse; finanțare atrasă 500 mii lei	CNED; buget de stat; fonduri UE/donatori; buget local
	Activitatea 4.3.11. Instalarea sistemelor fotovoltaice pentru autoconsum/prosumator la clădirile publice, în vederea reducerii cheltuielilor pentru energia electrică și creșterii eficienței energetice a infrastructurii publice locale.	2026-2031; anual	Primar; instituții publice; parteneri energetici	5 sisteme fotovoltaice instalate pe clădiri publice; ___ kW capacitate instalată; reducerea cu ___% a cheltuielilor pentru energia electrică.	Buget local; proiecte ONG; parteneriate cu furnizori/experti

<b>Creșterea rezilienței locale la ploi torențiale, inundații, secetă, caniculă și vânt puternic</b>	Activitatea 4.3.12. Elaborarea hărții locale simple a zonelor vulnerabile: sectoare inundabile, drumuri afectate, rigole colmatate, eroziune, zone fără umbrire.	2026-2027	Primar; Comisia locală SE; serviciul comunal; cetățeni	Hartă/listă riscuri elaborată; 3 zone prioritare stabilite	Buget local; suport IGUSU/ADR/proiecte
	Activitatea 4.3.13. Curățarea periodică a rigolelor, șanțurilor, podețelor și canalelor de evacuare a apelor pluviale.	2026-2031; sezonier	Serviciul comunal; primar; agenți economici contractați	0,3 km rigole/șanțuri curățate anual	Buget local; fond rutier local; contribuții comunitare
	Activitatea 4.3.14. Integrarea criteriilor de adaptare climatică în lucrări publice: drenaj, suprafețe permeabile, umbrire, protecția pantelor și materiale rezistente.	2026-2031	Primar; proiectant; grup achiziții; Consiliul local	Criterii climatice incluse în 3 proiecte/caiete de sarcini	Buget local; buget de stat; ADR; fonduri externe
	Activitatea 4.3.15. Reabilitarea ecologică a albiei râului Bălțața	2026–2030	Primarul comunei; Consiliul local; Serviciul comunal; specialiști în protecția mediului; agenți economici contractați	Albia râului evaluată și cartografiată; cel puțin 1 proiect/concept de reabilitare elaborat; lucrări de curățare și ecologizare realizate pe sectoarele prioritare	Bugetul local; Fondul Național pentru Mediu; programe guvernamentale de mediu; fonduri externe nerambursabile; contribuții ale agenților economici; sponsorizări
	Activitatea 4.3.16. Identificarea posibilității de a conferi statut de localitate ecologică pentru satul Buneț	2026–2030	Primarul comunei; Consiliul local; aparatul primăriei; specialiști în urbanism și protecția mediului; instituții de mediu; grup de lucru local	Analiză privind oportunitatea statutului de localitate ecologică elaborată; consultări publice organizate cu locuitorii; concept local de dezvoltare ecologică elaborat	Bugetul local; Fondul Național pentru Mediu; programe naționale de dezvoltare locală; granturi pentru mediu și climă; parteneriate cu ONG-uri și instituții de profil
	Activitatea 4.3.17. Instituirea mecanismului local de alertare și sprijin pentru persoane vulnerabile în perioade de caniculă, viscol, furtuni sau alte fenomene extreme.	2026-2031; sezonier	Primar; asistent social; Comisia locală SE; instituții publice	Listă vulnerabili actualizată; mecanism de alertare funcțional	Buget local; protecție socială; parteneriate comunitare

**DIRECȚIA STRATEGICĂ V. ADMINISTRAȚIE LOCALĂ TRANSPARENTĂ, EFICIENTĂ, DIGITALIZATĂ ȘI PARTICIPATIVĂ, ORIENTATĂ SPRE DEZVOLTARE METROPOLITANĂ**

**OS 5.1. Sporirea transparenței, comunicării publice și participării cetățenilor la procesul decizional .**

Măsuri de susținere	Activități	Perioada de implementare	Responsabili de implementare	Indicatori-țintă	Surse de finanțare
<b>Publicarea și comunicarea accesibilă a informațiilor privind bugetul local, achizițiile publice, deciziile Consiliului local și proiectele de interes comunitar.</b>	Activitatea 5.1.1. Actualizarea procedurilor interne de publicare a bugetului, achizițiilor, deciziilor Consiliului local și proiectelor de interes comunitar.	2026-2027	Primăria; Consiliul local; secretarul Consiliului local; specialist PR; grupuri civice, după caz.	Proceduri interne actualizate; listă de informații obligatorii pentru publicare aprobată; responsabilități clare stabilite.	Buget local; programe de modernizare a APL; asistență tehnică; granturi UE/donatori.
	Activitatea 5.1.2. Publicarea sistematică a bugetului, achizițiilor publice, deciziilor și rapoartelor de interes public pe pagina web, panouri informative și alte canale accesibile.	2026-2031, anual	Primăria; secretarul Consiliului local; contabilitatea; responsabil achiziții; specialist PR.	100% decizii, buget și achiziții publicate conform termenelor legale; minimum 12 actualizări/an; informații prezentate într-un format accesibil cetățenilor.	Buget local; programe de transparență și bună guvernare; e-guvernare/AGE; granturi UE/donatori.
	Activitatea 5.1.3. Elaborarea și publicarea versiunilor simplificate ale bugetului local și ale proiectelor importante, inclusiv prin infografice, sinteze scurte și anunțuri publice.	2027-2030	Primăria; contabilitatea; secretarul Consiliului local; specialist PR; parteneri/ONG-uri, după caz.	Minimum 1 buget cetățenesc publicat anual; minimum 3 sinteze/infografice privind proiecte și investiții locale; solicitări de informații soluționate în termen.	Buget local; programe de modernizare APL; granturi UE/donatori; asistență tehnică; parteneriate cu ONG-uri.
<b>Organizarea consultărilor publice și dezvoltarea canalelor de comunicare dintre primărie și cetățeni.</b>	Activitatea 5.1.4. Elaborarea calendarului anual al consultărilor publice privind bugetul, investițiile, proiectele și prioritățile de dezvoltare locală.	2026-2031, anual	Primăria; Consiliul local; secretarul Consiliului local; responsabili de domeniu; grupuri civice; cetățeni.	Calendar anual de consultări elaborat și publicat; minimum 4 consultări publice organizate anual; minimum 150 participanți anual.	
	Activitatea 5.1.5. Organizarea ședințelor publice, audierilor și întâlnirilor	2026-2031	Primăria; Consiliul local; secretarul Consiliului local;	Propuneri recepționate și analizate; rapoartele de consultare publicate; raportul anuala de transparență	

	comunitare pentru colectarea și documentarea propunerilor cetățenilor.		specialist PR; consilieri locali; grupuri civice; cetățeni.	elaborat și publicat; participare echilibrată a diferitor grupuri de cetățeni.	
	Activitatea 5.1.6. Dezvoltarea și administrarea canalelor de comunicare publică: pagina web, rețele sociale, panouri informative, întâlniri publice și mecanisme de recepționare a sesizărilor.	2027-2030	Primăria; specialist PR; secretarul Consiliului local; furnizori IT, după caz; cetățeni.	Minimum 3 canale de comunicare funcționale; pagina Web a APL adusă în conformitate cu prevederile legale;	Buget local; e-guvernare/AGE; granturi UE/donatori; parteneriate; asistență tehnică.
<b>Consolidarea controlului intern managerial, a responsabilității instituționale și a raportării privind utilizarea resurselor publice.</b>	Activitatea 5.1.7. Alocarea anuală a cel puțin 1 % din sursele destinate programelor sociale și de amenajare a teritoriului pentru susținerea inițiativelor locale de bugetare participativă.	2026-2031, anual	Primăria; Consiliul local; grupuri civice; cetățeni; tineri; ONG-uri locale, după caz.	Program de bugetare participativă realizat anual; minimum 1% din sursele destinate programelor sociale și de amenajare alocate anual; minimum 5 inițiative propuse/susținute anual.	Buget local; contribuții cetățeni; diaspora; granturi UE/donatori; parteneriate cu ONG-uri.
	Activitatea 5.1.8. Organizarea audierilor publice privind proiectul bugetului local, executarea bugetului și prioritățile investiționale anuale.	2026-2031, anual	Primăria; Consiliul local; contabilitatea; secretarul Consiliului local; cetățeni; mediul de afaceri.	Minimum 2 audieri publice privind bugetul organizate anual; minimum 100 participanți anual; propuneri documentate și analizate.	Buget local; programe de transparență bugetară; asistență tehnică; granturi UE/donatori.
	Activitatea 5.1.9. Publicarea anuală a rapoartelor privind implementarea Strategiei, executarea bugetului și gradul de realizare a proiectelor prioritare.	2026-2031, anual	Primăria; Consiliul local; echipa responsabilă de monitorizarea Strategiei; instituții publice locale.	Minimum 1 raport anual de monitorizare publicat; indicatori actualizați; rezultate discutate public; recomandări incluse în planificarea anuală.	Buget local; programe de modernizare APL; granturi UE/donatori; asistență tehnică.
<b><i>OS 5.2. Digitalizarea serviciilor administrative și consolidarea capacității primăriei de elaborare, gestionare și implementare a proiectelor finanțate extern.</i></b>					
<b>Digitalizarea treptată a serviciilor administrative locale și</b>	Activitatea 5.2.1. Inventarierea serviciilor și procedurilor administrative care pot fi digitalizate sau simplificate la nivelul primăriei.	2026	Primăria; secretarul Consiliului local; servicii administrative; furnizori IT; Agenția	Listă a serviciilor/ procedurilor digitalizabile elaborată; minimum 5 proceduri analizate; plan de digitalizare etapizată aprobat.	Buget local; programe de e-guvernare/AGE; programe de modernizare APL; granturi UE/donatori.

<b>simplificarea interacțiunii dintre cetățeni și primărie.</b>			de Guvernare Electronică, după caz.		
	Activitatea 5.2.2. Dezvoltarea și lansarea treptată a formularelor electronice, canalelor de transmitere a cererilor și instrumentelor digitale de comunicare cu cetățenii.	2026-2031	Primăria; secretarul/serviciile administrative; furnizori IT; Agenția de Guvernare Electronică; cetățeni.	Minimum 3 servicii/proceduri digitalizate sau simplificate; minimum 3 instrumente digitale funcționale; minimum 200 solicitări/utilizări electronice înregistrate.	Buget local; e-guvernare/AGE; programe de modernizare APL; granturi UE/donatori; asistență tehnică.
	Activitatea 5.2.3. Informarea și asistarea cetățenilor, inclusiv a persoanelor cu competențe digitale reduse, pentru utilizarea serviciilor digitale locale și naționale.	2026-2031, anual	Primăria; bibliotecă; instituții publice locale; voluntari; tineri; furnizori IT, după caz.	Minimum 4 campanii de promovare; minimum 100 persoane asistate; creștere anuală a cererilor digitale; satisfacția utilizatorilor monitorizată.	Buget local; programe de incluziune digitală; e-guvernare/AGE; granturi UE/donatori; ONG-uri.
<b>Consolidarea capacităților personalului primăriei în utilizarea tehnologiilor informaționale, elaborarea proiectelor și gestionarea finanțărilor externe.</b>	Activitatea 5.2.4. Evaluarea competențelor digitale și a necesităților de instruire ale personalului primăriei în domeniul serviciilor digitale, managementului documentelor și evidenței proiectelor.	2026-2027	Primăria; secretarul Consiliului local; responsabili de resurse umane/administrare; furnizori de instruire; parteneri de dezvoltare.	Evaluare internă realizată; plan de instruire aprobat; minimum 5 angajați/aleși locali vizați de instruire.	Buget local; programe de modernizare APL; e-guvernare/AGE; asistență tehnică; granturi UE/donatori.
	Activitatea 5.2.5. Consolidarea capacităților specialiștilor Primăriei Tohatin privind utilizarea platformelor naționale de consultare publică și participare civică: particip.gov.md, edemocratie.gov.md, actelocale.md, legis.md, gov.md/consultări publice	2026-2031	Primăria Tohatin; secretarul Consiliului local; specialistul responsabil de transparență decizională; Cancelaria de Stat / STISC / AGE, după caz; ONG-uri specializate în guvernare deschisă	Minimum 2 instruiți organizate; minimum 5 specialiști instruiți; responsabil intern desemnat; minimum 80% din proiectele de decizii publicate online pentru consultare; minimum 1 procedură internă de consultare publică elaborată/aplicată	Buget local; Cancelaria de Stat; Agenția de Guvernare Electronică; programe de guvernare deschisă; proiecte ale partenerilor de dezvoltare; granturi pentru digitalizare și transparență; asistență tehnică oferită de ONG-uri
	Activitatea 5.2.6. Instituționalizarea mecanismului de finanțare a formării profesionale prin alocarea obligatorie a	2026-2031	Primăria; secretarul Consiliului local;	Minimum 30% din totalul personalului instruit cel puțin o dată pe an	Buget local; programe de modernizare APL

	minimum 2% din fondul de salarizare, elaborarea anuală a Planului de formare profesională și monitorizarea implementării acestuia, în conformitate cu art. 213 alin. (3) din Codul muncii al RM.		responsabili de resurse umane		
	Activitatea 5.2.7. Organizarea instruirilor pentru angajații primăriei și aleșii locali privind scrierea proiectelor, bugetarea, achizițiile și raportarea finanțărilor externe.	2026-2031	Primăria; Consiliul local; furnizori de instruire; parteneri de dezvoltare; ONG-uri specializate; experți externi.	100% angajați relevanți instruiți; minimum 3 instruirii tematice organizate;	Buget local; programe de modernizare APL; granturi UE/donatori; asistență tehnică; parteneriate cu ONG-uri.
	Activitatea 5.2.8. Elaborarea, depunerea, implementarea și raportarea proiectelor finanțate extern în domeniile prioritare ale Strategiei.	2026-2031	Primăria; Consiliul local; echipa de proiecte; instituții publice locale; parteneri de dezvoltare; ONG-uri; consultanți, după caz.	Minimum 10 proiecte elaborate/depuse; minimum 4 proiecte câștigate; finanțări externe atrase; rapoarte de implementare întocmite la termen.	Buget local pentru cofinanțare; granturi UE/donatori; FNDRL/Programul „Satul European”; programe naționale; parteneriate.

**OS 5.3. Dezvoltarea parteneriatelor locale și externe și consolidarea mecanismelor de monitorizare, evaluare și raportare a implementării strategiei locale.**

<b>Dezvoltarea parteneriatelor cu diaspora, ONG-uri, GAL-uri, mediul privat, instituții publice și parteneri de dezvoltare.</b>	Activitatea 5.3.1. Aderarea comunei la un Grup de Acțiune Locală (GAL) și valorificarea abordării LEADER pentru dezvoltarea rurală	2027-2030	Primarul; Consiliul local Parteneri: Rețeaua Națională de Dezvoltare Rurală LEADER, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, GAL-urile din teritoriul, societatea civilă locală.	minimum 10 actori locali implicați activ; minimum 1 proiect depus în primii 2 ani; minimum 2 proiecte aprobate până la finele strategiei	Bugetul local; Fondul Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural (FNDAMR) / Programul LEADER; Uniunea Europeană; Polish Aid / Solidarity Fund PL în Moldova.
	Activitatea 5.3.2. Identificarea partenerilor strategici relevanți pentru dezvoltarea comunei: diaspora, asociații de băștinași,	2026-2027	Primăria; Consiliul local; persoana responsabilă de	Listă/mapare a partenerilor elaborată; minimum 20 parteneri	Buget local; Programul DAR 1+3; granturi UE/donatori; asistență

	ONG-uri, mediul privat, GAL-uri, instituții publice și donatori.		diaspora, migrație și dezvoltare; ONG-uri; grupuri de inițiativă.	potențiali identificați; domenii de cooperare stabilite.	tehnică; contribuții ale diasporei.
	Activitatea 5.3.3. Semnarea acordurilor de colaborare și implementarea proiectelor/activităților comune, inclusiv prin valorificarea Programului DAR 1+3.	2026-2031	Primăria; Consiliul local; diaspora; Asociația de băștinași, după creare; ONG-uri; agenți economici; parteneri de dezvoltare.	Minimum 8 parteneriate strategice funcționale; minimum 5 proiecte/activități comune realizate; minimum 1 aplicație DAR 1+3 pregătită/depusă, după caz.	Buget local; Programul DAR 1+3; contribuții ale diasporei; sponsorizări; granturi UE/donatori; parteneriate private.
	Activitatea 5.3.4. Organizarea periodică a întâlnirilor de coordonare cu partenerii locali și externi pentru mobilizarea resurselor și promovarea proiectelor prioritare ale Strategiei.	2027-2030, anual	Primăria; Consiliul local; echipa de proiecte; parteneri de dezvoltare; ONG-uri; mediul privat; diaspora.	Minimum 2 întâlniri de coordonare anual; portofoliu de proiecte prioritare actualizat; resurse atrase pentru priorități locale.	Buget local; granturi UE/donatori; asistență tehnică; sponsorizări; contribuții ale diasporei.
<b>Instituirea mecanismului de monitorizare, evaluare și raportare a progresului în implementarea Strategiei de dezvoltare locală.</b>	Activitatea 5.3.5. Elaborarea matricei de monitorizare a Strategiei, cu indicatori, responsabili, termene și surse de verificare pentru fiecare direcție strategică.	2026	Primăria; Consiliul local; echipa responsabilă de monitorizarea Strategiei; instituții publice locale; consultanți, după caz.	Matrice de monitorizare elaborată și aprobată; indicatori-țintă actualizați; responsabilități de raportare stabilite.	Buget local; asistență tehnică; programe de modernizare APL; granturi UE/donatori.
	Activitatea 5.3.6. Colectarea periodică a datelor privind implementarea activităților și prezentarea rapoartelor anuale de progres către Consiliul local și comunitate.	2026-2031, anual	Primăria; Consiliul local; responsabili pe direcții; instituții publice locale; parteneri de implementare.	Minimum 1 raport anual de progres; minimum 2 ședințe de monitorizare/an; date colectate pentru toate direcțiile strategice.	Buget local; programe de modernizare APL; asistență tehnică; granturi UE/donatori.
	Activitatea 5.3.7. Organizarea evaluărilor intermediare și finale ale Strategiei și actualizarea planului de acțiuni în funcție de progres, resurse și necesitățile comunității.	2028 și 2030	Primăria; Consiliul local; echipa de monitorizare; cetățeni; parteneri de	Minimum 1 evaluare intermediară și 1 evaluare finală realizate; plan de acțiuni ajustat; recomandări integrate în planificarea anuală.	Buget local; asistență tehnică; granturi UE/donatori; parteneriate cu ONG-uri și instituții de suport.

			dezvoltare; consultanți externi, după caz.		
<b>OS 5.4. Consolidarea managementului financiar, a gestionării patrimoniului public și a mecanismelor de prevenire și combatere a corupției în activitatea Primăriei și a Consiliului local.</b>					
<b>Consolidarea managementului financiar și bugetar.</b>	Activitatea 5.4.1. Elaborarea și actualizarea anuală a planului multianual de investiții publice, corelat cu bugetul local și prioritățile Strategiei.	2026-2031, anual	Primăria; Consiliul local; contabilitatea; secretarul Consiliului local; Comisia buget și finanțe; consultanți, după caz.	Plan multianual de investiții elaborat și actualizat anual; minimum 1 ședință anuală de prioritizare a investițiilor; proiecte investiționale corelate cu Strategia și bugetul local.	Buget local; buget municipal; programe de modernizare APL; asistență tehnică; granturi UE/donatori.
	Activitatea 5.4.2. Îmbunătățirea procesului de planificare, executare și raportare bugetară prin utilizarea indicatorilor de performanță și a rapoartelor publice simplificate.	2026-2031, anual	Primăria; contabilitatea; Consiliul local; Comisia buget și finanțe; secretarul Consiliului local.	Minimum 1 raport bugetar simplificat publicat anual; indicatori de performanță utilizați pentru principalele cheltuieli; execuția bugetară prezentată public cel puțin o dată pe an.	Buget local; programe de modernizare APL; e-guvernare/AGE; granturi UE/donatori; asistență tehnică.
	Activitatea 5.4.3. Revizuirea procedurilor interne privind achizițiile publice, angajarea cheltuielilor și controlul utilizării resurselor financiare.	2026-2028	Primăria; contabilitatea; grupul de lucru pentru achiziții; secretarul Consiliului local; Consiliul local; specialiști/consultanți, după caz.	Proceduri interne revizuite; minimum 1 instruire anuală privind achizițiile și disciplina financiară; 100% achiziții publicate conform cerințelor legale; riscuri financiare monitorizate.	Buget local; programe de modernizare APL; Agenția Achiziții Publice/asistență metodologică; granturi UE/donatori; asistență tehnică.
<b>Inventarierea, evidența, administrarea și valorificarea eficientă a patrimoniului public al comunei.</b>	Activitatea 5.4.4. Auditul și actualizarea registrului bunurilor imobile, terenurilor, clădirilor, spațiilor și altor active aflate în proprietatea/gestiunea APL.	2026-2027; actualizare anuală	Primăria; Consiliul local; specialist cadastru/patrimoniu; contabilitatea; comisia de inventariere; ASP/Cadastru, după caz.	Registru al patrimoniului public actualizat; 100% bunuri publice inventariate; situația juridică a bunurilor clarificată etapizat; raport de inventariere prezentat Consiliului local și publicat.	Buget local; buget municipal; programe de modernizare APL; asistență tehnică; granturi UE/donatori.

	Activitatea 5.4.5. Evaluarea gradului de utilizare a bunurilor publice și identificarea activelor neutilizate, degradate sau utilizate ineficient.	2026-2028	Primăria; Consiliul local; specialist patrimoniu/cadastru; comisia de inventariere; instituții publice locale; consultanți tehnici, după caz.	Minimum 1 raport privind utilizarea patrimoniului elaborat; listă de bunuri neutilizate/ineficient utilizate aprobată; minimum ___ bunuri evaluate pentru reabilitare, dare în locațiune, concesiune sau altă formă legală de valorificare.	
<b>Consolidarea controlului intern managerial, a responsabilității instituționale și a raportării privind utilizarea resurselor publice.</b>	Activitatea 5.4.6. Instituirea/actualizarea registrului riscurilor instituționale, financiare, operaționale și de integritate la nivelul Primăriei.	2026-2027; actualizare anuală	Primăria; primarul; secretarul Consiliului local; contabilitatea; responsabilii de domenii; Consiliul local, după caz.	Registru al riscurilor elaborat și actualizat anual; minimum 1 ședință anuală de analiză a riscurilor; măsuri de diminuare incluse în planurile interne de activitate.	Buget local; buget municipal; programe de dezvoltare locală; parteneriate public-private, după caz; granturi UE/donatori.
	Activitatea 5.4.7. Elaborarea și aplicarea procedurilor interne privind circuitul documentelor, aprobarea cheltuielilor, gestionarea bunurilor și responsabilitățile personalului.	2026-2028	Primăria; secretarul Consiliului local; contabilitatea; responsabilii de domenii; Consiliul local; consultanți, după caz.	Minimum 5 proceduri interne elaborate sau actualizate; responsabilități clarificate pe domenii; personal informat/instruit; documente și cheltuieli gestionate conform procedurilor aprobate.	
	Activitatea 5.4.8. Publicarea anuală a unui raport succint privind gestionarea finanțelor, patrimoniului public, achizițiilor și progresul proiectelor locale.	2027-2030, anual	Primăria; Consiliul local; contabilitatea; secretarul Consiliului local; responsabil comunicare; comisii consultative, după caz.	Minimum 1 raport anual publicat; date privind bugetul, patrimoniul, achizițiile și proiectele prezentate într-un format accesibil; minimum 1 prezentare publică/consultare anuală organizată.	Buget local; programe de transparență și bună guvernare; e-guvernare/AGE; granturi UE/donatori; asistență tehnică.
	Activitatea 5.4.9. Organizarea trimestrială, în parteneriat cu DDF Rîșcani — Direcția Deservire Fiscală Rîșcani — a „Zilei contribuabilului”.	Sistematic, lunar	Primarul comunei; Serviciul de colectare a impozitelor și taxelor locale; DDF Rîșcani	4 evenimente „Ziua contribuabilului” organizate anual; numărul de contribuabili consultați per eveniment (minim 20 persoane)	Bugetul local al comunei; DDF Rîșcani (resurse proprii)
	Activitatea 5.4.10. Asigurarea evidenței integrale și conforme a obiectelor impozabile, întreprinderea acțiunilor și	2027-2030, anual	Primarul comunei; Serviciul de colectare a impozitelor și taxelor	100% de bunuri imobile nou-înregistrate/actualizate anual	Bugetul local al comunei; Agenția Servicii Publice; resursele Î.S. „Cadastru”

	măsurilor prevăzute în anexa 3 a Hotărârii Guvernului 827/2020 privind identificarea și evaluarea bunurilor imobile în scopul impozitării.		locale; Agenția Servicii Publice (ASP); Î.S. „Cadastru”		
	Activitatea 5.4.11. Identificarea terenurilor neîngrijite conform criteriilor stabilite în Regulamentul aprobat prin decizia consiliului comunal.	2027	Primarul comunei; Comisia de specialitate a consiliului local;	Numărul de terenuri neîngrijite identificate anual; ponderea terenurilor sancționate/remediate față de totalul celor identificate (țintă: minim 80% anual)	Bugetul local al comunei; venituri din sancțiuni contravenționale aplicate proprietarilor de terenuri neîngrijite
<b>Prevenirea corupției, conflictelor de interese și consolidarea integrității în activitatea Primăriei și a Consiliului local.</b>	Activitatea 5.4.12. Elaborarea și aplicarea unui plan local de integritate și prevenire a corupției, inclusiv măsuri privind conflictele de interese, cadourile, achizițiile și transparența deciziilor.	2026-2028; actualizare periodică	Primăria; Consiliul local; secretarul Consiliului local; responsabili de integritate, după caz; CNA/ANI, după caz; ONG-uri specializate.	Plan local de integritate elaborat și aprobat; minimum 1 actualizare la 2 ani; măsuri anticorupție integrate în activitatea Primăriei și Consiliului local; riscuri de integritate monitorizate.	Buget local; programe naționale de integritate; CNA/ANI/asistență metodologică; granturi UE/donatori; ONG-uri; asistență tehnică.
	Activitatea 5.4.13. Organizarea instruirilor pentru aleșii locali și angajații Primăriei privind integritatea publică, conflictele de interese, transparența decizională și achizițiile publice.	2026-2031, anual	Primăria; Consiliul local; secretarul Consiliului local; CNA/ANI; Agenția Achiziții Publice; ONG-uri specializate; parteneri de dezvoltare.	Minimum 2 instruiți anual; 100% funcționari și aleși locali relevanți informați/instruiți; materiale de integritate distribuite; cunoștințe aplicate în activitatea curentă.	Buget local; programe de integritate și bună guvernare; CNA/ANI/asistență metodologică; granturi UE/donatori; ONG-uri; asistență tehnică.
	Activitatea 5.4.14. Perfecționarea mecanismului de sesizare, examinare și raportare a suspiciunilor privind nereguli, conflicte de interese și/sau influențe necorespunzătoare, lipsă de transparență sau utilizare necorespunzătoare a resurselor publice.	2027-2030	Primăria; Consiliul local; secretarul Consiliului local; responsabil petiții/sesizări; comisii de specialitate; instituții competente, după caz.	Mecanism de sesizare instituit și comunicat public; registru intern al sesizărilor/neregulilor funcțional; 100% sesizări examinate în termen; raportare anuală privind măsurile întreprinse, cu respectarea protecției datelor.	



Figura 1. Datele demografice și sociale ale comunei Tohatin

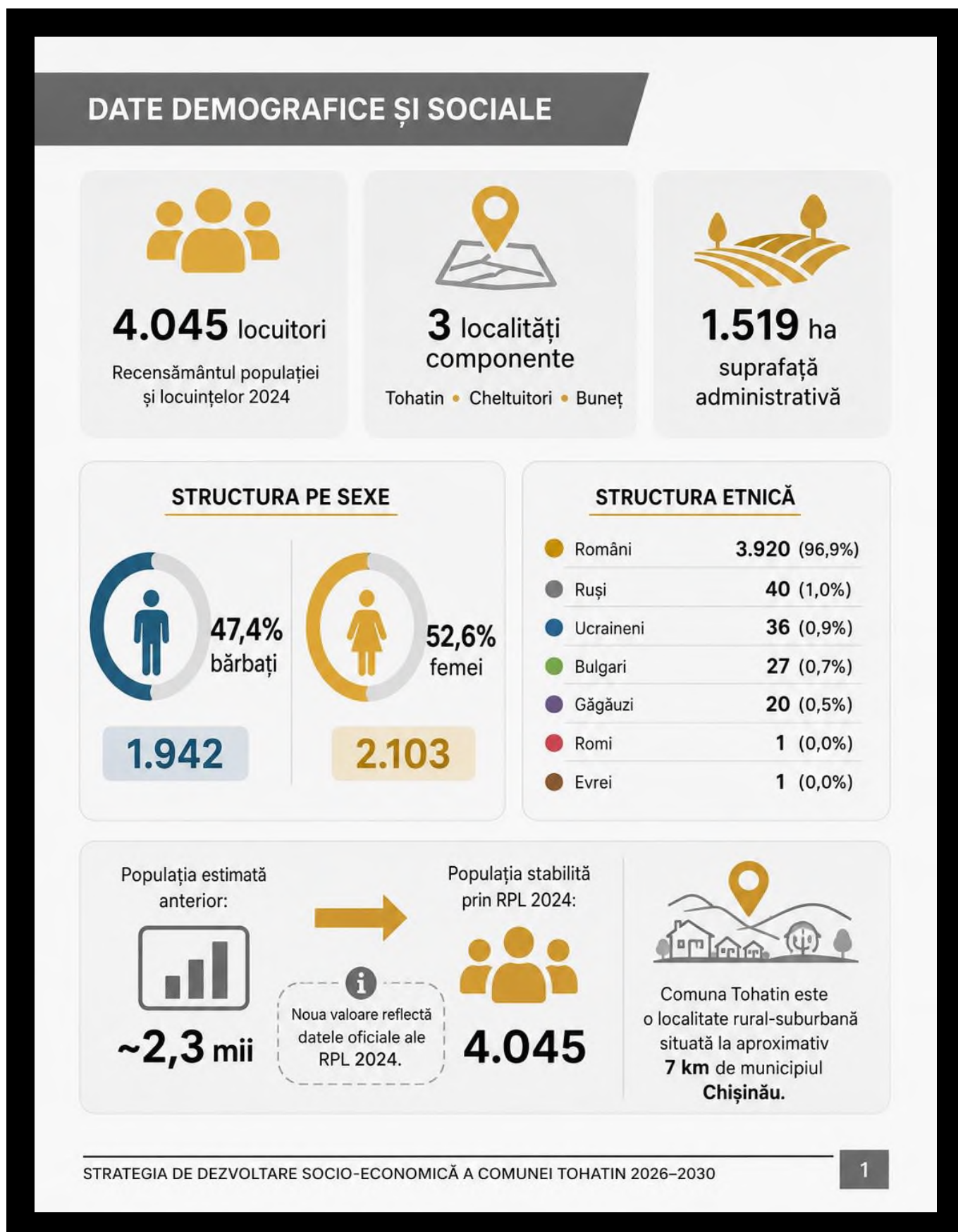


Figura 2. Economia locală a comunei Tohatin

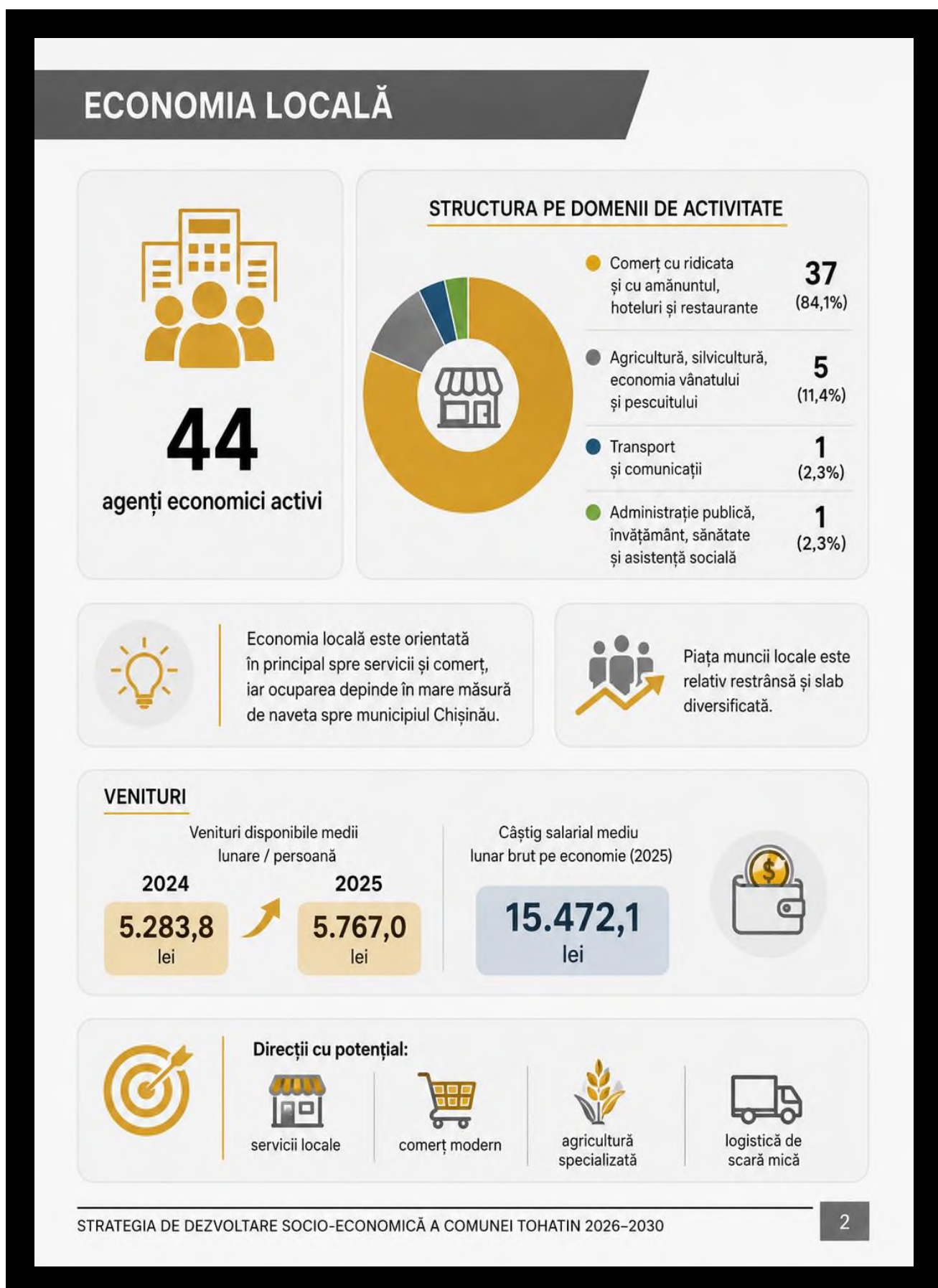


Figura 3. Infrastructura și utilitățile comunei Tohatin

## INFRASTRUCTURA ȘI UTILITĂȚILE



### GAZE NATURALE



rețea în extindere de  
**peste 61 km**



peste  
**1.240**  
gospodării conectate



### TELECOMUNICAȚII



**621**  
gospodării cu telefonie fixă



acoperire bună  
**Orange, Moldcell și Unite**



acces la internet și  
televiziune prin cablu



### DRUMURI



rețea de cca.  
**14 km**



**8 km**  
variantă albă



**4 km**  
asfaltați



restul sunt  
drumuri de țară



Drumurile necesită reparații curente



### ALIMENTARE CU APĂ



rețea de  
**57,4 km**



**1.249** din **1.271**  
gospodării conectate



rată de conectare  
**98,3%**



**98**  
fântâni



### CANALIZARE



rețea de  
**peste 26 km**



conectate  
**1.148**  
locuințe și obiective



rată de conectare  
**90,3%**



### SALUBRIZARE



**1.015**  
gospodării conectate



dintre acestea  
**220**  
din zonele de vile



colectare  
**o dată pe săptămână**



### EFICIENȚĂ ENERGETICĂ



**7**  
clădiri publice



**8.485 m<sup>2</sup>**  
suprafață totală



**peste 200**  
corpuri LED

Figura 4. Serviciile publice și activitățile comunitare în comuna Tohatin

## SERVICIILE PUBLICE ȘI ACTIVITĂȚILE COMUNITARE

### 01 EDUCAȚIE



- 2 instituții educaționale
- IET nr. 223
- Gimnaziul «Viorel Găină»
- 175 copii
- 324 elevi
- 7 grupe
- 16 săli de clasă

### 02 SĂNĂTATE ȘI ASISTENȚĂ SOCIALĂ



- 2 puncte medicale
- 1 punct medical vechi, neutilizat
- 8 persoane vârstnice singure
- 8 persoane în scaun cu rotile
- 20 persoane cu alte dizabilități
- 17 copii cu grad de dizabilitate
- 73 familii cu venituri reduse

### 03 TINERET, SPORT ȘI AGREMENT



- 5 terenuri de joacă
- 3 terenuri sportive
- 2 în stare satisfăcătoare
- 1 necesită îmbunătățiri
- spații disponibile pentru agrement
- obiectiv cu potențial turistic: biserica

### 04 TRANSPORT PUBLIC

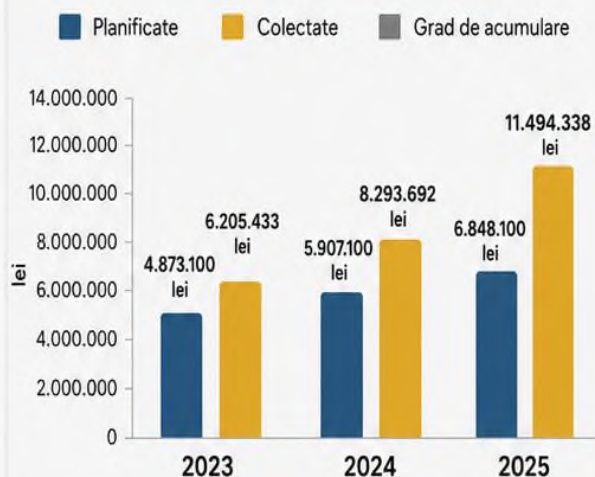


- ruta 151
- autobuzele 31 și 38
- interval ~30 minute
- program 5:50–20:30
- utilizatori: elevi, navetiști, persoane vârstnice
- zone problematice: „sectorul nou” și „satul Buneți”

Figura 5. Capacitatea administrativă și finanțele locale ale comunei Tohatin

## CAPACITATEA ADMINISTRATIVĂ ȘI FINANȚELE LOCALE

### FINANȚE PUBLICE LOCALE



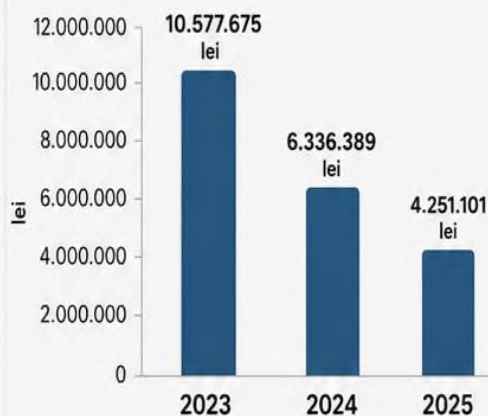
GRAD DE ACUMULARE

127,3%

140,4%

167,8%

### INVESTIȚII CAPITALE



**Domenii prioritare:**  
canalizare, apeduct,  
transport comunitar,  
infrastructură gospodărească.

### DIGITALIZARE ȘI COMUNICARE



tohatin.md



pagina de Facebook



3 canale Viber



semnătură electronică

#### SERVICII DISPONIBILE ONLINE



achitarea serviciilor comunale



autorizații/certIFICATE



alimentația la grădiniță



servicii de deșeuri

### COOPERARE INTERCOMUNITARĂ



Cruzești

1

acord de cooperare



Budești

#### PROIECTE COMUNE



stație de pompare



2 autospeciale pentru evacuarea deșeurilor



SRL EcoLocal Grup



Sala Polivalentă



## Indicatori de performanță pentru principalele cheltuieli ale APL

Tabelul de mai jos prezintă exemple de indicatori de performanță care pot fi utilizați la planificarea, monitorizarea și raportarea principalelor cheltuieli publice locale. Indicatorii sunt grupați în indicatori de produs, eficiență și rezultat, conform logicii bugetării pe programe și performanță.

Domeniu principal de cheltuieli	Indicatori de performanță pentru principalele cheltuieli ale APL	Indicatori de eficiență	Indicatori de rezultat
<b>Drumuri și infrastructură rutieră</b>	Tabelul de mai jos prezintă exemple de indicatori de performanță care pot fi utilizați la planificarea, monitorizarea și raportarea principalelor cheltuieli publice locale. Indicatorii sunt grupați în indicatori de produs, eficiență și rezultat, conform logicii bugetării pe programe și performanță.	cost mediu per km de drum reabilitat; cost mediu per sector intervenit.	acces îmbunătățit la instituții publice; reducerea numărului de sesizări privind starea drumurilor; creșterea siguranței circulației.
<b>Iluminat public</b>	Indicatori de performanță pentru principalele cheltuieli ale APL	cost mediu per corp de iluminat instalat; consum de energie per punct de iluminat.	reducerea consumului de energie; creșterea gradului de acoperire cu iluminat public; siguranță sporită pe timp de noapte.
<b>Apă și canalizare / sanitație</b>	Tabelul de mai jos prezintă exemple de indicatori de performanță care pot fi utilizați la planificarea, monitorizarea și raportarea principalelor cheltuieli publice locale. Indicatorii sunt grupați în indicatori de produs, eficiență și rezultat, conform logicii bugetării pe programe și performanță.	cost mediu per gospodărie conectată; cost mediu per km de rețea.	creșterea ponderii gospodăriilor cu acces la servicii; reducerea avariilor; îmbunătățirea calității serviciului.
<b>Educație și instituții publice</b>	Indicatori de performanță pentru principalele cheltuieli ale APL	cost mediu per instituție modernizată; cost mediu per beneficiar.	condiții educaționale îmbunătățite; satisfacție mai mare a părinților/copiiiilor; acces mai bun la activități educaționale.
<b>Cultură, tineret, sport</b>	Tabelul de mai jos prezintă exemple de indicatori de performanță care pot fi utilizați la planificarea, monitorizarea și raportarea principalelor cheltuieli publice locale. Indicatorii sunt grupați în indicatori de produs, eficiență și rezultat, conform logicii bugetării pe programe și performanță.	cost mediu per activitate; cost mediu per participant.	participare comunitară crescută; mai multe activități pentru copii și tineri; utilizare mai intensă a spațiilor publice.



## SURSE DESCHISE CONSULTATE

---

- **Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova – Populația pe sate, comune și orașe, serii 2014–2023:**  
[https://statistica.gov.md/files/files/serii\\_de\\_timp/populatie/numarul\\_PRO\\_profil\\_teritorial/Populatia\\_sate\\_c\\_omune\\_orase\\_2014-2023.xlsx](https://statistica.gov.md/files/files/serii_de_timp/populatie/numarul_PRO_profil_teritorial/Populatia_sate_c_omune_orase_2014-2023.xlsx)
- **Primăria Tohatin – Scrisoare BNS privind populația comunei Tohatin conform Recensământului 2024:** <https://tohatin.md/wp-content/uploads/2025/09/Scrisoare-polulatie-recens%C4%83m%C3%AEnt-2024.pdf>
- **BNS – Rezultatele finale ale Recensământului Populației și Locuințelor 2024:**  
[https://statistica.gov.md/ro/rezultatele-finale-ale-recensamantului-populatiei-si-locuintelor-2024-distributi-10121\\_61877.html](https://statistica.gov.md/ro/rezultatele-finale-ale-recensamantului-populatiei-si-locuintelor-2024-distributi-10121_61877.html)
- **BNS – Numărul populației cu reședință obișnuită pe sexe, grupe de vârstă și profil teritorial:**  
[https://statistica.gov.md/ro/numarul-populatiei-cu-resedinta-obisnuita-pe-sexe-grupe-de-varsta-si-in-profil-t-9578\\_61862.html](https://statistica.gov.md/ro/numarul-populatiei-cu-resedinta-obisnuita-pe-sexe-grupe-de-varsta-si-in-profil-t-9578_61862.html)
- **BNS – Anunț privind recalcularea populației cu reședință obișnuită pentru anii 2024 și 2025:**  
[https://statistica.gov.md/ro/a-fost-recalculat-numarul-populatiei-cu-resedinta-obisnuita-pentru-anii-2024-si--12\\_62325.html](https://statistica.gov.md/ro/a-fost-recalculat-numarul-populatiei-cu-resedinta-obisnuita-pentru-anii-2024-si--12_62325.html)
- **Programul Operațional Regional Municipiul Chișinău 2026–2028 (POR Mun. Chișinău):**  
<https://adrchisinau.md/wp-content/uploads/2026/04/POR-Mun.-Chisinau-2026-2028-final-aprobat-CRD.pdf>
- **Anuarul IES – 2014 „Protecția mediului în Republica Moldova”:**  
[https://ipm.gov.md/upfiles/menu\\_files/Anuarul%20IES%202014\\_0.pdf](https://ipm.gov.md/upfiles/menu_files/Anuarul%20IES%202014_0.pdf)